

TOBB

Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Şirketim İş dünyasında yeni bir perde açılıyor

Önsöz

Küresel krizin ardından dünyada yeni bir rekabet haritası şekilleniyor. Bu yeni ortama uyum sağlayan ülkelerin daha hızlı büyüdüğünü, daha fazla zenginleştiğini görüyoruz. Dolayısıyla, risklerin ve fırsatların farkında olarak, bu yeni ortama uygun, yeni bir büyüme hamlesi başlatmalıyız. 2010 yılında yakaladığımız yüksek büyüme performansımızı, daha da kuvvetlendirerek devam ettirmeliyiz.

Türkiye'de ekonomiyi büyüten, yatırımları ve istihdamı sağlayan özel sektörümüzdür. Bu yüzden özel sektörü güçlendirecek her adım, gündemin esas maddesi olmalıdır. Ekonomimizin kurumsal altyapısını güçlendirecek iki temel kanuni düzenlemenin (Ticaret ve Borçlar Kanunu) Meclis'te iktidar ve muhalefet partilerimizin işbirliğiyle yasalaşmış olmasını, bu çerçevede atılmış fevkalade önemli adımlar olarak görüyoruz.

Yeni Ticaret ve Borçlar kanunları, sanayicinin, tüccarın, esnafın anayasası konumundadır. Hem bu yasal düzenlemelerin gerçekleşmesi, hem de bu süreçte siyasette sağlanan diyalog ve uzlaşma, iş dünyamıza büyük moral vermiş, yeni başarılarla ulaşma mücadelemizde bizleri motive etmiştir.

1956 yılından beri yürürlükte bulunan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, dünya ve Türkiye ekonomisindeki gelişmelere paralel güncellenememiş ve bunun sonucunda ekonominin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmıştır. Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Türkiye ekonomisinde yeni bir dönem başlayacak.

Uluslararası standartlarda kurallar ticari hayata hakim olacak. Şirketlerimizin özellikle KOBİ'lerimizin bu yeni döneme uyum sağlaması için önemli hazırlıklar yapması gerekiyor. Bu hazırlığı yapmayan veya geciktiren şirketlerimiz küresel rekabette zorlanacaklardır.

Yayınladığımız bu kitapla, yeni Türk Ticaret Kanunu'na hazırlık için şirketlerimize yardımcı olmayı amaçlıyoruz. Ayrıca, Türkiye genelinde yapacağımız konferanslar dizisi ile de iş insanlarımızı bu konuda bilgilendireceğiz.

Son olarak, önemli bir hususu da hatırlatmak ve şirketlerimize bir çağrıda bulunmak istiyorum. Genel kurulların elektronik ortamda yapılması, web sitesi kurma zorunluluğu, birçok yazışmaların elektronik ortamda yapılmasına imkan sağlayan ve e-Türkiye için de önemli bir adım olacak yeni Türk Ticaret Kanunu, ülkemizde ticari hayatı adeta yeniden inşa edecek. Başlayan bu yeni süreçte, şirketinizi büyütme istiyorsanız, hazırlıklarınıza şimdiden başlamalısınız. Unutmayın ki, talih hazır olana güler.

M. Rifat Hisarcıkloğlu
TOBB Başkanı

Önsöz Deloitte

Değerli okuyucularımız,

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yasalaşması ile yeni bir dönemin başlayacağını rahatlıkla söyleyebiliriz. Beş yıllık çalışmanın ve ardından gelen altı yıllık bir yasama sürecinin ürünü olan Yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK), 1535 maddelik kapsamlı içeriğiyle, ülkemizin ekonomi düzenine yeni bir soluk getirecektir. Ticari işletmelerin ve şirketlerin şeffaflaşmasına ve kurumsallaşmasına ağırlık veren Yeni TTK, mevcut kurallara ilişkin yenilikleriyle ve ilk kez düzenlediği kurumlarla kapsamlı bir dönüşümü müjdelemektedir.

Yerel ekonomilerin evrensel ekonomik düzenle bütünleşmesinin her geçen gün hız kazandığı bir ortamda ülkemizin evrensel ekonomi hukuku alanında ortaya çıkan gelişmelere tepkisiz kalması düşünülemezdi. Özenli ve titiz bir çalışmanın ürünü olan ve modern anlayışıyla çağdaş hukukun gereklerini karşılayan Yeni Türk Ticaret Kanunu da, evrensel gelişmeleri hukukumuzda uyarlayan, bunu gerçekleştirirken Türk Hukuku'nun mevcut birikimlerini bir kenara bırakmayan ve Türk Ticaret Hukuku'nu gerçek anlamda Evrensel Ticaret Hukuku'nun bir parçası haline getiren yetkin bir kanundur.

Sizler için hazırlamış olduğumuz bu çalışmanın ana eksenini, şirketlerin ve ticari işletmelerin Yeni TTK'dan ne şekilde etkileneceği olgusudur. Tek kişilik şirket, şirketler topluluğu ve güvenli elektronik imza gibi Ticaret Hukuku mevzuatında yasa düzeyinde ilk kez kurala bağlanan kurumlar; mevcut hukuk sistemimizde uygulanagelen, ancak yeni kurallar gerektiren haksız rekabet, acentelik, birleşme, bölünme ve tür değiştirme gibi yerleşik uygulamalar, Yeni TTK'da oldukça özgün ve yeni bir solukla ele alınmıştır. Sermaye şirketlerinin yönetimine ve pay sahipliği haklarına ilişkin yeni kurallar ise, şirketlerin işleyişinde, yeni bir dönemin habercisidir. Tüm bu uygulamalar; evrensel muhasebe standartlarına uyarlanmış Türkiye Muhasebe Standartları'nın yürürlüğe konulması, bağımsız denetim ile işlem denetiminin zorunlu tutulması ve bilgi toplumu hizmetlerinin sağlayacağı şeffaflaşma marifetiyle bambaşka bir çehreye bürünecektir.

Yeni Kanununun şeffaf, çağdaş, evrensel anlamda rekabet edebilen aktörler yaratacağına inanıyoruz. Ve Deloitte olarak Yeni TTK'nın getirdiklerinin bilinciyle, bu çalışmayı sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Ayrıca bu çalışmaya emeği geçmiş olan, başta Dr. Anlam Altay olmak üzere tüm arkadaşlarımıza teşekkür ederim.

M.Sait Gözüm
Yönetim Kurulu Üyesi
Deloitte Türkiye,
Ortak

İçindekiler

Giriş	1
I. Kuruluş	4
II. Anonim Ortaklıklarda Yönetim	10
III. Bağımsız Denetim ve İşlem Denetimi	15
IV. Genel Kurul ve Payscale Hakları	21
V. Kurumsal yönetim	25
VI. Limited ortaklıklar	27
VII. Ortağın ve Şirketin Çeşitli Aktörlerle İlişkileri	34
VIII. Özellikli İşlemler	37
IX. Ticari İşletme	42
Özet ve Başkalaşımın Gerekleri: Nasıl Değişmeliyiz ?	53
Kavram Endeksi	55

Ayrıntılı Plan

Giriş	1
I. Kuruluş	4
Kayıtlı Sermaye Sistemi	4
Normatif Sistem	4
Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulunda Temsili	4
Tedrici Sistemin Terk Edilmesi	4
Kuruluştaki Aşamaların Gözden Geçirilmesi	5
Kurucu veya Kurucular	6
Esas Sözleşmenin İçeriği ve Kurucuların Sözleşme Özgürlüğünün Sınırları	6
Kuruluştaki Noterin Yeni Görevi	6
Şirketin Elektronik Yoldan Kuruluşu	6
Aynı Sermayenin Konulması ve Kuruluştaki Bir İşletmenin Devralınması	7
Nakdi Sermayenin Ödenmesi	7
Kurucu Menfaatleri	7
Kuruluş Belgeleri	8
Kurucu Beyanları	8
Kuruluştaki İşlem Denetimi	8
Kuruluştan Önce Şirket Namına Yapılan İşlemler	8
Kuruluştan Sonra Bir İşletmenin veya Aynının Devralınması veya Kiralanması	8
Kuruluştaki Halka Arz	9
Kuruluştaki Aksaklıkların Giderilmesi	9
II. Anonim Ortaklıklarda Yönetim	
Yönetim Kurulunun ve Üst Düzey Yönetimin Örgütlenmesi	10
Yönetim Kurulu Üyesinin Görevden Alınması	11
Temsil	11
İşletme Konusu Dışında Kalan İşlemler	11
Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması	1
Yönetim Kurulunun İşleyişi	12
Yetersayılar	12
Toplanmadan Karar Alma	12
Elektronik Ortamda Yönetim Kurulu	12
Komiteler ve Komisyonlar	12
Yıllık Faaliyet Raporu ve Kurumsal Yönetim Açıklaması	12
Yönetim Kurulunun Vazgeçilemez ve Devredilemez Yetkileri	13
Yöneticinin Hakları	13
Yöneticinin Yükümlülükleri	13
Özen ve Sadakat Yükümlülüğü	13
Müzakerelere Katılma Yasağı	13
Yöneticilerin İşlem Yapma ve Borçlanma Yasağı	14
Yöneticinin Sorumluluğu	14

III. Bağımsız Denetim ve İşlem Denetimi	15
Amacı ve İşlevi	15
Şeffaflık	16
Bağımsız Denetçi Kimdir	17
Bağımsız Denetçi Olarak Seçilmeye Engel Faktörler	17
Bağımsız Denetçiye Getirilen Yasaklar	17
Bağımsız Denetçinin Seçilmesi ve Görevden Alınması	17
Denetçinin Görevden Alınması	17
Denetçiyi Görevden Alma Yasağı	17
Denetçinin Görevden Ayrılması	18
Kimler Bağımsız Denetime Tabidir?	18
Bağımsız Denetimin Konusu	18
Bağımsız Denetimin Kapsamı	18
Denetim Raporu	19
Denetçinin Görüş Yazısı	19
Denetimin Ortaklık Düzeni Üzerindeki Etkileri	19
Denetçinin Sorumluluğu	20
İşlem Denetimi	20
IV. Genel Kurul ve Paysahipliği Hakları	21
Genel Kurul	21
Genel Kurulun Toplanması	21
Organların Katılımı	21
Genel Kurulun Münhasır Yetkileri	21
Yetersayılar	21
Paysahibinin Genel Kurulda Temsili	22
İmtiyazlar	22
Genel Kurulun Şirketin Kendi Payları Edinimindeki Rolü	22
Elektronik Genel Kurul	22
Paysahipliği Hakları	23
Genel Kurula Katılma Hakkı	23
Oy Hakkı	23
Oyda İmtiyaz	23
İnceleme ve Bilgi Alma Hakkı	23
Rüçhan Hakkı	23
Genel Kurul Kararının Geçersizliğine İlişkin Davalar	23
Kâr Payı Hakkı	24
Kâr Payı Avansı	24
Azlık Haklarına Bakış	24
Genel Kurulu Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Ekletme Hakkı	24
Özel Denetim Hakkı	24
Pay Senetlerinin Bastırılmasını Talep Etme Hakkı	24
Haklı Sebep Fesih Davasını Açma Hakkı	24

V. Kurumsal Yönetim	25
Şirketin Yazışmaları ve Arşivleri	25
Web Sitesi Oluşturma ve İçeriğini Güncelleme Yükümlülüğü	25
Hesap Verebilirlik ve Sorumluluk	25
Şeffaflaşma	25
Web Sitesinin Asgari İçeriği	26
Anonim Şirketlerin Şeffaflık Tablosu	26
VI. Limited Ortaklıklar	27
Limited Ortaklıklar Hukuku'na Bakış	27
Limited Ortaklıkların Anonim Ortaklıklarla Aynı Kurallara Tabi Tutulduğu Alanlar	27
Kuruluştaki Aksaklıklardan Dolayı Fesih Davası	27
Bağımsız Denetim/İşlem Denetimi/Özel Denetim	27
Finansal Tablolar/Yıllık Faaliyet Raporu	28
Genel Kurula İlişkin Kurallar	28
İntifa Senetleri	28
Kuruculara Özel Menfaatler Tanınması	28
Şirkete Aynı Sermaye Konulması ve Ayınların Devralınması	28
Hazırlık Dönemi Faizi	28
Sermaye Artırımı	28
Sermaye Azaltımı	29
Müdürlerin Bilgi Alma Hakları ve Sorumlulukları	29
Müdürlerin Aldıkları Kararların Geçersizliği	29
Ortaklara Getirilen Ödünç Yasağı	29
Sermayenin Kayba Uğraması ve Borca Batıklık	29
Tasfiye Usulü ile Tasfiyedeki Organların Yetkileri	29
Limited Ortaklıkların Hukuki Yapısının Unsurları	30
Tek Kişilik Ortaklık	30
Ortakların Sorumluluğu	30
Ortaklık Sözleşmesinde Yeni Olanaklar	30
Yetersayılar	31
Ortaklık Payının Devri	31
Ek Ödeme Yükümlülükleri	31
Yan Edim Yükümlülükleri	32
Müdürün Hukuki Konumu	32
Ortaklar Kurulunun Hukuki Konumu	33
Ortaklık Sözleşmesinin İçeriği	33
VII. Ortağın ve Şirketin Çeşitli Aktörlerle İlişkileri	34
Ortağın ve Şirketin Birbiriyle İlişkileri	34
Payın Devredilebilirliği	34
Şirket Kaynaklarından Yararlanma	34
Paysahibinin Paylarını Şirkete Satma Hakkı	35

Şirketin Payscaleini Ortaklıktan Çıkarma Hakkı	35
Şirketin Bankayla İlişkileri Şirketin İlişkileri	36
Şirketin Bağımsız Denetçiyle ve İşlem Denetçisiyle İlişkileri	36
Şirketin Vergi Dairesi Başkanlığıyla İlişkileri	36
VIII. Özellikli İşlemler	37
Yeniden Yapılanmalar ve Yoğunlaşmalar	37
Tek Kişilik Ortaklıklar	37
Şirketler Topluluğu	38
Şirketler Topluluğunun Düzenleniş Biçimi	38
Kontrol	38
Doğrudan ve Dolaylı Kontrol	38
Karşılıklı İştirak	39
Hakimiyetin Kötüye Kullanılması	39
Güven Sorumluluğu	39
Squeeze-out	39
Birleşmeler	39
Birleşmenin Aşamaları ve Etkileri	40
Birleşmeye Katılabilecek Şirketler	40
Ortakların ve Alacaklıların Korunması	40
Kolaşlatılmış Birleşme	41
Bölünme	41
Tür Değişirme	41
Ticari İşletmelerin Şirkete Dönüşmesi	41
Ticaret Şirketlerinin Ticari İşletmeye Dönüştürülmesi	41
IX. Ticari İşletme	42
Genel Bakış	42
Muhasebe Düzeni ve Ticari Defterler	42
Başlangıç Hükümlerindeki Yenilikler	43
Ticari Davalar	43
Teselsül Karinesi	43
Faiz	43
Ticari İşletmenin Devri	44
Tacirler Arası Satış	44
Mal ve Hizmet Tedarikine İlişkin Yeni Kurallar	45
Güvenli Elektronik İmzayla Yapılan İşlemler	45
Ticaret Siciline Yönelik Değişiklikler	46
Ticaret Unvanı ve İşletme Adı	47
Haksız Rekabet	48
Haksız Rekabete Karşı Başvurulacak Yollar	50
Acentelik Sözleşmesi	51

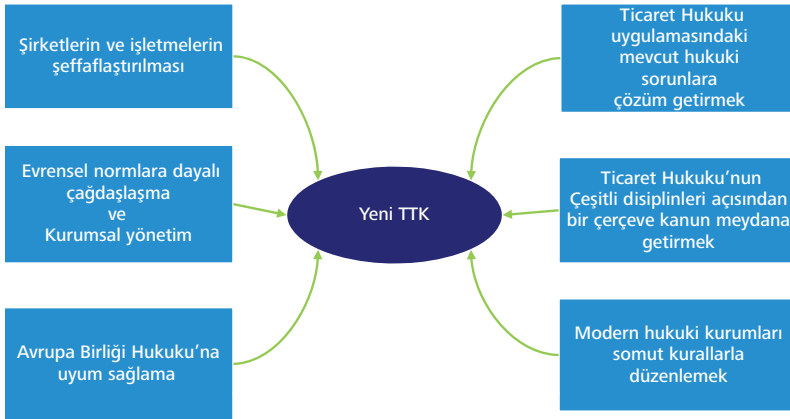
Giriş

Çeşitli cepheleriyle ve etki alanlarıyla Yeni Türk Ticaret Kanunu

a) Genel bakış ve bu kitapçığın amacı

Ülkemizde özel hukuk uygulamasının son 50 yılını biçimlendirmiş olan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ("Mevcut TTK"), 1 Temmuz 2012 itibariyle yerini 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na ("Yeni TTK") bırakıyor. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun temel etki alanları, şu şekilde incelenebilir:

Yeni TTK'nın Temel Etkileri

Türk Ticaret Kanunu Komisyonu'nun ilk aşamada beş yılı aşkın süren çalışmasının değerli bir ürünü ve sonucu olan TTK Tasarısı, kamuoyuna açıklandığı 2005 yılının Şubat ayından itibaren geniş çevrelerin ilgisini çekmiş; Tasarının yasalama süreci ikinci aşamada altı yılı bulmuştur. Kamuoyuna ilk duyurulduğundan yasaladığı tarihe değin geçen süreçte de hukuk ve ekonomi çevrelerinde tartışılan ve değerlendirilen TTK Tasarısı, 13.02.2011 tarihinde TBMM tarafından kabul edildikten sonra 14.02.2011 günü Resmî Gazete'de yayımlanarak yasalama süreci tamamlanmıştır.

Bu Kitapçık'ın amacı, Yeni TTK'nın özellikle ekonomi düzenine ve şirkete olan etkilerini eksen alarak kanun hakkında genel nitelikli ancak bütünsel bir bakış açısı sunmaktır.

Bu amaçla çalışmada, esas itibariyle Yeni TTK'nın Ortaklıklar Hukuku ve Ticari İşletme Hukuku alanındaki etkileri araştırılmış; çalışmanın kapsamı itibariyle her müesseseyi tüm hukuki cepheleri bağlamında ele almak söz konusu olmamış; ancak yüzeysellikten olabildiğince kaçınılmaya gayret edilmiştir. Kitapçık, Giriş ve Sonuç kısımları dışında 9 bölümden oluşmaktadır. Çalışmada mevcut TTK ile Yeni TTK'nın karşılaştırılmasına olabildiğince yer verilmiş; bununla birlikte Yeni TTK'nın ekonomik düzen üzerinde yaratacağı dinamik hukuki etkilerle odaklanılmıştır.

b) Kanunun yürürlüğü ve kanun'da benimsenen yasama tekniği

Yeni TTK, 13.01.2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmiş ve 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yasalama süreci tamamlanmıştır. Yeni TTK, iki alandaki düzenlemeler dışında, 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girecektir. Daha geç yürürlüğe girecek olan hükümler şu şekildedir:

- Türkiye Muhasebe Standartları'nın ve bağımsız denetimin uygulanmasına ilişkin kurullar 1 Ocak 2013 tarihinde;
- Sermaye şirketlerinin internet sitesi kurma ve içeriğini oluşturma yükümlülükleri ise 1 Temmuz 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Kanunlar, hukuk sosyolojisi bakımından, toplumların veya kanuna tabi olacak öznelerin mevcut düzeyleri dikkate alınarak yapılabileceği gibi, daha ileri bir düzey gözetilerek de hazırlanabilir. Yeni TTK, kuşkusuz ki ikinci anlayışın ürünüdür. Kanun, ticaret hayatında ilk kez uygulanacak ve işletmelerin kapsamlı bir uyum sürecini zorunlu kılan bir çok düzenlemeyi içermektedir. Denilebilir ki, kanun başarıyla uygulanabilirse, uyum sürecini yerine getirmekte ve kurumsallaşmakta kararlı olan işletmeler yeni sistemde tutunabilecek; buna karşılık kanuna "direnç gösteren" işletmeler, zamanla sistem dışında kalacaktır. Kanun'un şeffaflaşmaya ve kurumsallaşmaya yönelik geniş çaplı düzenlemelerinde örtülü bir biçimde ifadesini bulan bu olgu, belirtildiği üzere Kanun'un başarıyla uygulanmasına ve bu doğrultuda hukukçuların, mali uzmanların ve yöneticilerin elbirliğiyle çalışmasına bağlıdır.

Yeni TTK, yasama tekniği açısından birçok yeniliği barındırmaktadır. Kanun, alışılmadık bir biçimde, çıkış noktasını oluşturan hukuki olguları ve hukuk gelişimlerini açık bir dille ortaya koyduğu kapsamlı Genel Gerekeçe'yi; mevcut TTK ile yeni TTK arasında köprü kuran, öğretinin kaygılarına ve yüksek yargının sağladığı kazanımlara dikkat çeken Madde Gerekeeleri'yle tamamlamaktadır.

Bir yandan hazırlanış süreci, bu sürecin Gerekeçe'ye yansıtılması ve diğer yandan hükümlerindeki yenilikçi yaklaşımlar ile Yeni TTK, ekonomi düzeninin sadece değişimini değil, adeta başkalaşımını müjdeleyen bir kanun niteliğindedir. Kuşkusuz ki, Yeni TTK, her düzlemde ziyade öğretide çeşitli ve çok yönlü tartışmaları beraberinde getiren bir dönüşüme zemin hazırlamaktadır. Ancak bu Kanun'un tartışılması dahi, hukuk ve ekonomi düzeninde zengin bir dinamizmi beraberinde getirmektedir.

c) Başkalaşımın Temel Yapıtaşları

Kanun, bu çalışmanın çeşitli bölümlerinde incelenecek olan bir çok unsuru barındırmakta, farklı ölçütlere dayanmaktadır. Bu noktada kapsamlı açıklamalar yerine, Kanun'un temel yapıtaşlarına kısaca temas etmekle yetineceğiz. İlerleyen bölümler, bu yapıtaşları hakkında daha ayrıntılı açıklamaları içermektedir.

Evrensel Muhasebe ve Denetim Standartları

Yeni TTK, ticari defterlerin, finansal tabloların ve yıllık faaliyet raporunun Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na uyarlanmış Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun biçimde tutulmasını ve düzenlenmesini öngörmektedir. Bu kurallar bütünü, işletmelerin ve şirketlerin şeffaflaşması ve ağdaşlaşması yönünde önemli katkılar sağlayacaktır.

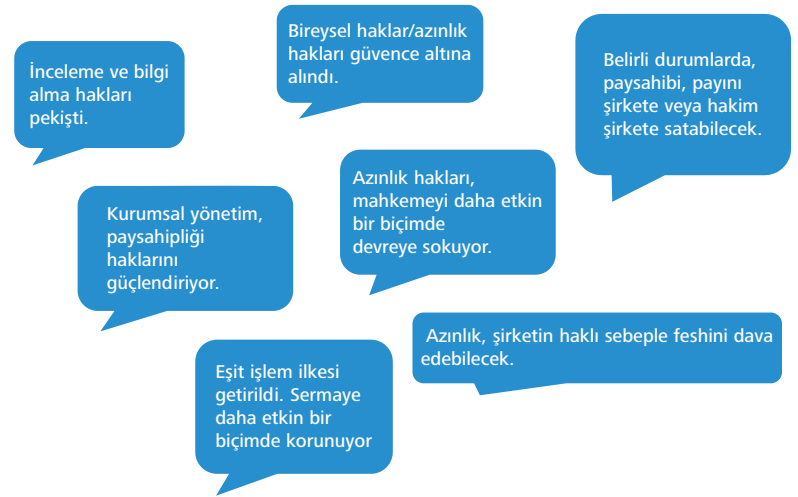
Kurumsal Yönetim

Yeni TTK, bugüne değin pozitif hukukta halka açık anonim ortaklıklar için uygulama alanı bulan kurumsal yönetimi, anonim ortaklığın tüm alt türleri ve atıf hükümleriyle kısmen limited ortaklıklar için de egemen kılmaktadır. Adillik, yönetsel ve finansal anlamda şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri, Kanun'da somut kurallar ışığında ifadesini bulmuştur. İlkenin somut uygulama alanına, yeri geldikçe değinilecektir.

Paysahipliği Değer

Paysahipliği değer, Yeni TTK'nın eksen olarak aldığı kavramlardan biridir. Özellikle anonim ortaklıkların kendi özüne dönmesi ve çok sayıda paysahibinin yöneleceği bir mecraya dönüştürülmesi amacı, paysahipliği değerini güçlendirecek birçok hukuki mekanizmaya Kanun'da yer verilmesine temel oluşturmuştur.

Paysahipliği Değerinin Yükselmesi

Modern Yeniden Yapılanma Yöntemleri

Bir yandan Yeni TTK'nın getirdiği yasal zorunluluklar (örneğin kurumsallaşma maliyetlerine yol açan düzenlemeler), diğer yandan Kanun'un ortaya koyduğu yeni fırsatlar, şirketlerin yeniden yapılandırılmasına önem kazandırmaktadır. Mevcut TTK'da düzenlenmekle birlikte yeterli pozitif hukuki dayanaklardan mahrum olan birleşmeler ve tür değişiklikleri, maddî hukuka özgü cepheleriyle yasa düzeyinde hükme bağlanmamış olan bölünmeler ve şirketler topluluğu ile nihayet hem anonim hem de limited şirketler açısından bir fırsat oluşturan tek kişilik ortaklıklar, kapsamlı düzenlemelerle Yeni TTK'nın öne çıkardığı örgütlenme modelleridir.

Bilgi Toplumu Hizmetleri

Yeni TTK, güvenli elektronik imzayla gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak çeşitli kurallar getirmiş; tacirler arasında yapılan özellikli yazışmalarda (YTTK.m. 18/3), cari hesap cetveline itirazda (YTTK.m. 94/2), şirketin temsilinde (YTTK.m. 1526/4) ve elektronik ortamda gerçekleştirilecek kurul toplantılarında güvenli elektronik imzanın kullanılmasına olanak tanımıştır (YTTK.m. 1527). İkinci olarak, sermaye şirketlerinin web sitesi oluşturma ve web sitelerinde yer verecekleri bilgileri sürekli olarak güncelleme yükümlülükleri üzerinde önemle durulmuş (YTTK.m. 1524), bu yükümlülüğün ihlali yaptırıma bağlanmıştır (YTTK.m. 562).

Bu verilerden hareketle, Yeni TTK'nın getirdiği yeni hukuk düzenini bölümler halinde inceleyebiliriz.

1. Anonim Ortaklıkların Kuruluşu

Anonim ortaklıkların kuruluşuna ilişkin düzenlemeler, yeni düzende anonim ortaklıkların karakteristik özelliklerine ilişkin birçok unsuru barındırmaktadır. Yeni TTK, anonim ortaklığın evrensel normlara uygun örgütlenmesine ve işletilmesine ilişkin yaklaşımını, daha kuruluşla ilişkin hükümlerden itibaren ortaya koymaktadır. Yeni kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren kurulacak olan anonim ortaklıklar, kurulacakları tarihten itibaren şeffaf ve kurumsal bir biçimde yapılandırılacaktır. Mevcut anonim ortaklıklar ise şeffaflaşacak, kurumsal yönetim adaptasyonunu gerçekleştirmek ödeviyle karşı karşıya geleceklerdir.

Kayıtlı Sermaye Sistemi

Yeni sistemde kapalı anonim ortaklıklara halka açık anonim ortaklıklar gibi esas sermaye veya kayıtlı sermaye sistemlerinden birini seçme olanağı tanınmıştır. Esas sermaye sistemini benimseyen anonim ortaklıklar, eskisi gibi en az 50.000 TL'lik sermayeyle kurulurken, kayıtlı sermaye sistemini benimseyen anonim ortaklıklarda başlangıç sermayesi en az 100.000 TL tutarındadır (YTTK.m. 332).

Anonim ortaklık, kayıtlı sermaye sisteminden kendi iradesiyle çıkabilecektir. Diğer yandan, kayıtlı sermayenin gerektirdiği özellikleri yitiren şirketler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ("Bakanlık") tarafından kayıtlı sermaye sisteminden çıkarılacaktır.

Normatif Sistem

Anonim ortaklıkların kuruluşu, ilke olarak izne tabi değildir. Ancak mevcut sistemde olduğu gibi, bazı anonim ortaklıkların kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği Bakanlık Tebliği ile izne tabi kılınmaktadır. Bu şirketlerde dahi, izin, emredici hükümlere uygunluk incelemesiyle sınırlıdır (YTTK.m. 333).

Kamu Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulunda Temsili

Yeni sistemde, kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulunda temsili sistemi devam ettirilmektedir (YTTK.m. 334). Gerekçe'de, bugüne değin nadiren kullanılan bu hukuki mekanizmanın, bağımsız üyenin görevlendirilmesinde değerlendirilebileceğine işaret edilmektedir. Anonim şirketlerde denetçi ve denetim kurulu kaldırıldığı için, artık kamu tüzel kişinin şirketin denetim kurulunda temsilci bulundurması söz konusu olmayacaktır. İşletme konusu kamu hizmetiyle ilişkili olan şirketlerde, kamu tüzel kişinin yönetim kurulunda görevlendireceği üyeden, "bağımsız yönetim kurulu üyeliği" işlevleri elde edilebilir.

Tedrici Kuruluş Sisteminin Terk Edilmesi

Anonim ortaklıkların kuruluşunda, tedrici kuruluş tamamen kaldırılmış; ani kuruluş temel kuruluş yöntemi olarak belirlenmiştir. Ancak kuruluş aşamasında finansman gerektiren anonim ortaklıklarda "kuruluşta halka arz" yönteminden yararlanmak mümkün kılınmıştır.

Kuruluştaki Aşamaların Gözden Geçirilmesi

Yeni TTK, kuruluş yönünden bir çok yenilik içermektedir. Bu yeniliklere, bir bütün olarak göz atmakta yarar vardır:

1. Esas sözleşmenin içeriğine yönelik yenilikler getirilmiştir (YTTK.m. 339). Esas sözleşme, Yeni TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden, ancak kanun açıkça izin vermişse sapabilecektir (YTTK.m. 340).
2. Kurucu kavramı, temelde eski kanunla özdeş bakış açısıyla ele alınmıştır (YTTK.m. 337). Pay taahhüt edip sözleşmeyi imzalayan kişiler kurucudur. Üçüncü kişi hesabına kurucu olarak gözüken kişiler de kurucu sayılır. Üçüncü kişi, kendisi hesabına kurucu olarak gözüken kişinin bildiği veya bilmesi gereken bir hususu bilmediğini ileri süremez.
3. Esas sözleşmenin altındaki imzaları tasdik edecek olan noter, aynı zamanda sermayenin tamamının kayıtsız şartsız olarak taahhüt edilip edilmediğini sınavacak ve bu hususu esas sözleşmenin altına düşeceği bir şerhle doğrulayacaktır (YTTK.m. 341).
4. Aynı sermayenin konulması, daha açık bir hukuk düzenine bağlanmıştır. Şirketin malvarlığının korunması hedeflenmektedir (YTTK.m. 342-343). Nakit sermaye, kuruluşta ve sermaye artırımında, banka aracılığıyla ödenecektir (YTTK.m. 344-345).
5. Kuruluşta halka arz modelinin uygulanmasına imkan tanındı (YTTK.m. 346).
6. Kuruluş belgeleri kanunda sayılmış, bu belgelerin şirketin ticaret sicili dosyasına konulması öngörülmüştür (YTTK.m. 338). Kurucular, dürüst bilgi verme yükümlülüğüne uygun olarak, kurucular beyanını imzalayacaklardır (YTTK.m. 349).
7. Kuruluşta primli payların çıkarılmasına imkan tanınmıştır (YTTK.m. 347). Primin tamamının, asgari olarak ödenmesi gereken sermaye tutarı ile birlikte tescilden önce şirketin banka hesabına ödenmesi gerekir (YTTK.m. 344/1).
8. İşlem denetçiliği kurumu ilk kez Yeni TTK ile düzenlenmektedir. Kuruluş sürecinin, kanun hükümlerine uygun ve eksiksiz bir biçimde yürütüldüğü olgusu, işlem denetçisi tarafından saptanmadıkça, şirket kurulamayacaktır (YTTK.m. 351).

9. Şirketin kuruluşundan itibaren iki yıl içinde bir ayın veya işletmenin devralınması veya kiralanmasına bağlanan sonuçlar, daha net bir biçimde düzenlenmiştir (YTTK.m. 356).

10. Kurucu intifa senetleri konusunda yararlanılacak sermaye düzeyi, kârın dağıtımından etkilenme ve halka arza ilişkin yenilikler yapılmıştır. (YTTK.m. 348).

Anonim ortaklığın kuruluşuna ilişkin kurallardaki bu çarpıcı değişiklikler, ayrıntıda bir çok yeni uygulamayı beraberinde getirecektir:

“Kurucu” veya “Kurucular

1. Anonim ortaklık, tek bir kişi tarafından kurulabilecek; bir anonim ortaklık, sonradan tek ortaklı şirkete dönüşebilecektir.
2. Eskisi gibi, esas sözleşmede kurucu sıfatıyla sermaye taahhüt edenler de, onların hesabına hareket ettiği üçüncü kişiler de kurucu sıfatına sahiptir ve bu sıfatla sorumludur.

Esas Sözleşmenin İçeriği ve Kurucuların Sözleşme Özgürlüğünün Sınırları

1. Yeni TTK, esas sözleşmede yer alacak kayıtları, eski sisteme paralel olarak düzenlemekte, daha açık bir biçimde saymaktadır (YTTK.m. 339).
2. Kanunda, esas sözleşmede bulunması zorunlu olan hususlar sayılmaktadır. Bu hususlar dışındaki hususlar, kural olarak anonim ortaklığın yapısına uygun olduğu ölçüde esas sözleşmede yer alabilecektir. Ancak YTTKm. 340 hükmünün “Esas sözleşmenin Yeni TTK’nın anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerinden ancak kanun izin verirse sapabileceği” yönündeki düzenlemesi, çeşitli yorumlara yol açabilir.
3. Bu hüküm, zaman içinde uygulamayla netleşecektir. Ancak genel bir bakış açısıyla, kanunun düzenlemediği hususların, anonim ortaklığın yapısına uygun düşmek kaydıyla esas sözleşmede düzenlenebileceği ileri sürülebilir.

4. Esas sözleşmenin, tamamı tescil ve ilan edilecektir (YTTK.m. 354/1). Bununla birlikte, anasözleşme içeriğinin sadece TTK.m. 354/1 hükmünde sayılan kısmı, sicilin olumlu işlemlerinden yararlanabilecektir.

Kuruluşta Noterin Yeni Görevi

Malvarlığının korunması ilkesi, anonim şirketin kuruluşundan itibaren hayata geçirilmektedir. Bu amaca yönelik olarak, esas sözleşmenin altındaki imzaları onayan noterin, sermaye maddesini de gözden geçirmesi ve sermayenin tamamının kurucular tarafından kayıtsız ve şartsız olarak taahhüt edilip edilmediğini sınıması öngörülmektedir (YTTK.m. 341). Noter, bu taahhüdün varlığını, esas sözleşmenin altına düşeceği bir şerhle belgeleyecektir. Bu düzenleme, noteri kuruluşun sorumlu kişiler arasına dahil etmektedir.

Şirketin Elektronik Yoldan Kuruluşu

Anonim şirketin, kurucularının elektronik imzalarıyla kuruluşuna ilişkin yasama çalışmaları sürdürülmektedir. Kamuoyuna yapılan açıklamalar, anonim şirketin kurucuların güvenli elektronik imzalarıyla kurulabileceği, buna ilişkin ikincil düzenlemelerin Bakanlık tarafından yürürlüğe konulacağı yönündedir.

Aynı Sermayenin Konulması ve Kuruluşta Bir İşletmenin Devralınması

1. Anonim ortaklıkta, devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer, aynı sermaye olarak konulabilecektir (YTK.m. 128). Kanun alışılmış aynı sermaye türlerinin yanı sıra, elektronik ortamları, alan adlarını ve işaretleri de aynı sermaye türü olarak saymaktadır.
2. Kanun sicile kayıtlı eşyaların ve hakların sermaye olarak konulmasına ilişkin güvenceli bir sistem getirmektedir (YTK.m. 129). Taşınmazlar, motorlu araçlar gibi sicile kayıtlı taşınır, marka ve patent hakları gibi sahibinin isteği doğrultusunda tescil edilebilen haklar sermaye olarak konulduğunda, kurucu veya sermaye artırımında taahhütte bulunan, bu taahhüdünü sicile bir şerh marifetiyle kaydettirecektir. Özel sicile kayıt, üçüncü kişilerin iyiniyetini ortadan kaldıracaktır.
3. Yeni sistemde, anonim şirketlere aynı sermaye olarak konulabilecek malvarlığı unsurunun, başta rehin ve haciz olmak üzere her türlü kısıtlamadan soyut olması gerekecektir. Rehinli veya hacizli mallar, anonim şirkete sermaye olarak konulamayacaktır.
4. Aynı sermayeye veya kuruluş sırasında devralınacak işletmelere, ticaret mahkemesi tarafından atanacak bilirkişilerce değer biçilecektir. Kanun, değer biçiminin kıstaslarını saymaktadır. Buna göre bilirkişi tatminkar gerekçelerle değerlemesini temellendirecek ve bu değerlemesini hesap verme ilkesine uygun bir biçimde açıklayacaktır (YTK.m. 343). Raporu kurucular, işlem denetçisi ve menfaat sahipleri itiraz edebilecektir. Mahkemenin onaylamasıyla, değerlendirme kesinlik kazanacaktır.

Nakdi Sermayenin Ödenmesi

1. Yeni sistemde, nakden taahhüt edilen payların itibari değerinin en az % 25'i tescilden önce, kalanı ise mevcut sistemden farklı olarak tescilden itibaren 24 ay içinde ödenecektir.
2. Paylar primli çıkarılıyorsa, primin tescilden önce ödenmesi gerekecektir,
3. Nakdi sermaye taahhütleri, şirket adına açılacak banka hesabına ödenecektir. Banka, ticaret siciline yönelteceği bir mektupla, taahhüt edilen ve her olasılıkta kanunda öngörülen asgari düzeyi aşan tutarların ödendiğini belgeler ve bildirir (YTK.m. 345).

Kurucu Menfaatleri

Anonim ortaklığın kuruluşunda emekleri geçen kuruculara, sermayenin azaltılmasına yol açabilecek hiçbir avantaj sağlanamaz; sadece kurucu intifa senetleri çıkarılabilir. Mevcut TTK'ya ilişkin kurucu intifa senetleri uygulamasında, intifa senetleri ağır bir mağduriyete uğramaktadır. Bu mağduriyetin büyük ölçüde giderilmesi amacıyla getirilen yenilikler, şu şekilde sıralanabilir (YTK.m. 348/1,3):

1. Gereğe'de vurgulandığı üzere, kurucu intifa senetlerinin kârdan yararlanmaları, ilk sermayeyle sınırlı değildir; kârın dağıtılacağı sermaye tutarı esas alınır.
2. Genel kurul kâr dağıtımına karar vermese dahi, kurucu intifa senedi sahipleri, kâr paylarını alırlar.

Kurucu intifa senedi sahiplerine, kanuni yedek akçe ile ilk temettü ayrıldıktan sonra kalan tutarın en çok 1/10'u tahsis edilebilir. Yeni TTK yürürlüğe girdikten sonra kurulan anonim ortaklıklar, halka arz gerçekleştirdikleri takdirde, kurucu intifa senetlerini iptal ederler veya bu senetler, kanun gereği iptal olmuş sayılır (YTK.m. 348/2).

Kuruluş Belgeleri

- 1.Kanun, kuruluş belgesi kavramını getirmektedir ve bu belgeleri sınırlı sayıda belirlemiştir (YTTK.m. 336):
 - I. Esas sözleşme,
 - II. Kurucular beyanı,
 - III. Değerleme raporları,
 - IV. Ayın ve işletme devralınmasına ilişkin olanlar da dâhil olmak üzere, kurulmakta olan şirketle, kurucular ve diğer kişilerle yapılan ve kuruluşla ilgili olan sözleşmeler
 - V. İşlem denetçisi raporu
- 2.Kuruluş belgeleri sicil dosyasına konular ve birer nüshaları şirket tarafından beş yıl süreyle saklanır.

Kurucu Beyanları

Kurucu beyanları, dürüstlük ilkesine uygun bir biçimde, özellikle şirketçe devralınan işletmenin, şirkete konulan aynı sermayenin değerini yansıtan, varsa kuruculara tanınan menfaatleri açıklayan ve kuruluş masraflarına ilişkin veriler barındıran beyanlardır.

İşlem Denetimi

- 1.Yeni TTK'nın anonim şirketin kurumsal yönetim ilkesine uygun örgütlenmesini ve yapılanmasını daha kuruluş aşamasından itibaren ön plana çıkaran düzeni, başta kuruluş olmak üzere birçok özellikli işlemin gerçekleştirilmesi için işlem denetimi adı verilen spesifik bir denetimin yapılmasını gerekli kılmaktadır (YTTK.m. 351).
- 2.İşlem denetçisi, esas sözleşmenin, noter tarafından esas sözleşmenin altına düşülen şerhin, kuruluş belgelerinin ve kuruluş beyanlarının kuruluş sürecine ilişkin normlara uygunluğunu sınavarak rapor verecektir.

İşlem denetimi, şeffaflığın sağlanması yönünden önemli bir adımdır. Şirket ve ilgililer açısından kritik etkiler yaratabilecek hukuki işlemlerin gerçekleştirilmesi, uzman denetimine tabi kılınmış; konumu itibarıyla evrak üzerinde inceleme yapan ve bu itibarla bazı aksaklıkları saptayamayan Ticaret Sicili Müdürlüğü'nün yükü önemli ölçüde hafifletilmiştir.

Kuruluştan Önce Şirket Namına Yapılan İşlemler

- 1.Mevcut sistemdeki kural, Yeni TTK'da da korunmaktadır (YTTK.m. 355). Tescilden önce kurulacak şirket için işlem yapanlar, kural olarak şahsen ve müteselsilen sorumludur.
- 2.Buna karşılık, hukuki işlem yapılırken bu işlemin kurulacak şirket için yapıldığı belirtilmiş ve şirketin tescilinden itibaren 3 ay içinde bu taahhütler şirket tarafından kabul edilmişse, bu takdirde sözkonusu hukuki işlemler sadece şirkete bağlayacaktır.

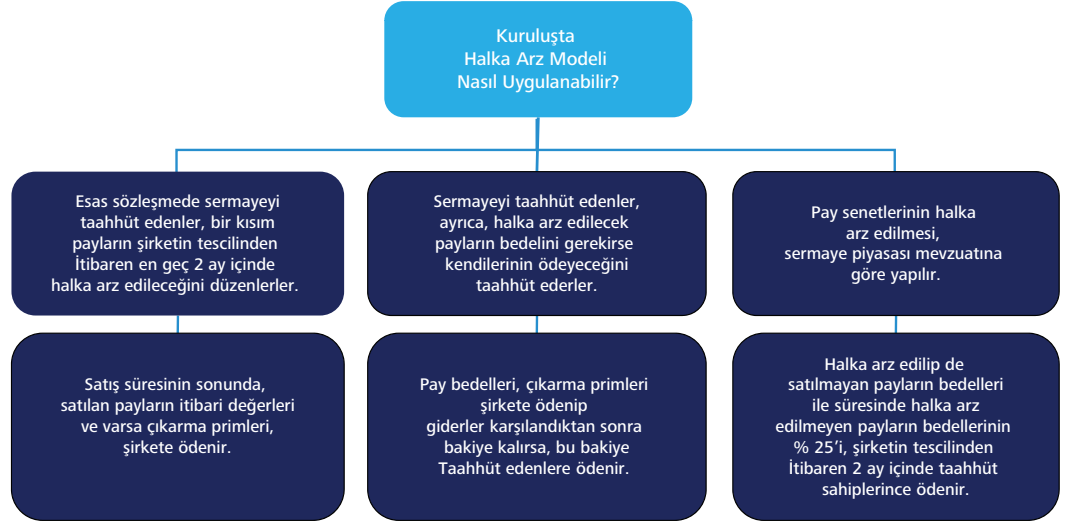
Kuruluştan Sonra Bir İşletmenin veya Aynın Devralınması veya Kiralanması

- 1.Mevcut sistemde de yer alan ve şirketin kuruluşundan itibaren ilk 2 yıllık süre zarfında şirketin sermayesinin 1/10'undan yüksek bir bedelle işletme veya ayın devralmasını belirli kurallara bağlayan düzen, Yeni TTK'da da korunmakta ancak daha açık kurallara bağlanmaktadır.
- 2.YTTK.m. 356 hükmünde, şirketin işletme konusu dışında yer alan ve cebri icra yoluyla elde edilmeyen edinimler sınırlamalara tabi tutulmuştur.
- 3.Bu koşullara uyan edinimlerin geçerlilik kazanması için, ticaret mahkemesi tarafından değerlendirilmeli; sözkonusu edinim, genel kurul kararıyla tasdik edilmeli ve ticaret siciline tescil edilmelidir. Aksi takdirde, devir sözleşmesi ve bu sözleşmenin ifasına yönelik hukuki işlemler geçersizdir.
- 4.Sözkonusu kısıtlamalar, yeni sistemde devralma işlemlerinin yanı sıra kiralama işlemlerini de kapsayacaktır.

Kuruluşta Halka Arz

Yeni TTK, tedrici kuruluşu kaldırmakla birlikte, anonim şirketin kuruluşta halka arz yoluyla finansmanının önünü açmıştır. Kuruluşta halka arz, YTTK.m. 346 ve 350 hükümlerinde, şu şekilde düzenlenmektedir:

Kuruluşta Halka Arz Modeli

Kuruluştaki Aksaklıklar Nasıl Giderilebilir?

1. Kuruluştaki eksikliklerden ve aksaklıklardan dolayı, şirketin geçersiz olduğuna hükmedilemeyecektir (YTTK.m. 353). şirket bir kez ticaret siciline tescil edildiğinde, hukuken varlık kazanacak ve tüzel kişi sıfatını edinecektir (YTTK.m. 355/1).
2. Ancak bu eksiklikler ve aksaklıklar alacaklıların, paysahiplerinin veya kamunun menfaatini önemli bir biçimde tehlikeye düşürüyorsa, bu takdirde şirketin feshi dava edilebilir.
3. Bu davayı, yönetim kurulu, Bakanlık, alacaklılar veya paysahipleri açabilir.
4. Dava, şirketin tescil ve ilanından itibaren 3 ay içinde açılabilir.
5. Mahkeme, aksaklığın veya eksikliğin giderilmesi için süre verebilir.
6. Söz konusu eksiklik giderilemeyecek nitelikte ise veya tanınan süre zarfında bu aksaklık giderilmezse, mahkeme şirketin feshine karar verir.

II. Anonim Ortaklıklarda Yönetim

Yeni TTK'nın yenilikçi bakış açısının en belirgin gözlemlendiği alanlardan biri, anonim ortaklığın yönetimidir. Anonim ortaklığın alt türlerini ortak hükümlerine düzenleme anlayışını benimseyen Yeni TTK, yönetim örgütlenmesinde her şirketin kendine özgü bir yapılanma biçimine ihtiyaç duyabileceğini gözardı etmemiştir. Yeni TTK'nın yönetim kuruluna ve üst düzey yönetime ilişkin hükümlerine göz atıldığında, bazı istisnalar dışında (TTK.m. 312/2), anonim şirketlerde mevcut yönetim yapılanmasının muhafaza edilebileceği, Yeni TTK'da öngörülen yeni modellerin (örneğin tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olabilmesi, yönetim organının tek üyeden oluşması), mevcut sisteme ek bazı alternatifler öngördüğü belirtilebilir.

Yeni kanunun, yönetim organının yapılanması, yöneticilerin özellikleri, yönetim organının karar alma süreçleri ve yöneticilerin sorumluluğu alanları başta olmak üzere bir çok alanda modern hukuki kurumları yürürlüğe koyduğu vurgulanmalıdır. Bu kurumlara, sistematik bir bakış açısıyla göz atılmalıdır.

a) Yönetim Kurulunun ve Üst Düzey Yönetimin Örgütlenmesi

Yeni sistemde, yönetim kurulu üyesinin pay sahibi olma zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. Bu yenilik, modern gelişmelere uygun olup, özellikle pay devrinin sınırlandırıldığı anonim ortaklıklarda, yönetim kurulunun seçimine ilişkin olarak genel kurulun karar almasını kolaylaştıran bir olgudur. Buna karşılık, yönetim kurulunda mutlaka pay sahibi sıfatını taşıyan üyelere yer vermek isteyen şirketlerde, bu husus esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle sağlanabilir.

Bir diğer yenilik, yönetim organında tek bir üyenin görevlendirilebilmesidir. Bir anonim şirkette yönetim kurulunun kaç yöneticiden oluşacağı, esas sözleşmeye göre belirlenecektir. Yönetim organının (yönetim kurulunun) tek üyeden oluşabilmesi, anonim ortaklıklara, özellikle şirketler topluluğuna geniş bir hareket alanı yaratmaktadır.

Yeni sistemde de esas sözleşmede asgari ve azami sayı belirlenerek, genel kurula bu yelpaze içinde gerekli gördüğü sayıda üye seçme yetkisi tanınabilir. Örneğin, esas sözleşmede "Yönetim Kurulu 1 ila 7 üyeden oluşur" hükmüne yer verildiği takdirde, genel kurul bu aralıkta dilediği sayıda yönetici seçebilecektir. Bu konuda Yeni TTK bir değişiklik getirmemektedir.

Bir diğer yenilik, tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilmesinde kendisini göstermektedir. Mevcut TTK'da, bir tüzel kişi, kendisini bir temsilci marifetiyle yönetim kurulunda temsil ettirebilirken (TTK.m. 312/2) ve bu temsilci, bizzat yönetim kurulu üyesi sıfatını taşıırken, yeni sistemde bizzat tüzel kişinin kendisi yönetim kurulu üyesi sıfatını kazanabilecek; bu takdirde yönetim kurulu üyeliğini, ismini tescil ve ilan ettireceği bir temsilci marifetiyle kullanacaktır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilecektir (YTTK.m. 359/2).

Yönetim kurulu, yeni sistemde de şirketi yönetecek ve temsil edecek organ konumundadır. Ancak Yeni TTK, yönetim yetkilerinin bölünmesine ve çeşitli yöneticilere devredilmesine yönelik zengin alternatifler barındırmaktadır.

Yönetim yetkilerinin bölünmesi ve devredilmesi, teşkilat yönergesinde (iç yönerge, TTK.m. 367) somutlaştırılacaktır. Teşkilat yönergesi, genel kurul tarafından yürürlüğe konulan, esas sözleşmeye nazaran bir yan düzenleme oluşturan, yönetim yetkilerinin dağılımını, dikey ve yatay anlamda hiyerarşiyi belirleyen bir iç düzenlemedir.

Tüzel kişinin yönetim kurulu üyeliği ne işe yarar, nasıl işlev görür?

1. (O) AŞ, (P) AŞ'nin YK üyesi olarak sicile tescil edilir.

2. (O)'nun bu görevi yerine getirmesi için bir temsilciye ihtiyacı vardır

3. Alihan Karadağ, (O)'nun temsilcisi sıfatıyla sicile kaydedilir.

4. O, YK üyeliğini Alihan Karadağ'ın temsilciliği sayesinde uygular ve icra eder.

5. Yönetim kurulu üyeliği sıfatı, Alihan Karadağ'a değil, (O) AŞ'ye aittir.

6. Profesyonel yönetici Alihan Karadağ böylelikle sorumluluk üstlenmeden fiilen yöneticilik yapabilir.

7. (O) AŞ, YK üyeliği devam ettikçe, dilediği zaman Alihan Karadağ yerine başka birini temsilci olarak atayabilir; o kişiyi tescil ve ilan ettirebilir.

İlk olarak, yönetim yetkileri mevcut sistemde olduğu gibi, yönetim kurulu üyelerinden bazılarına (murahhas üyeler) ve onların yanı sıra yönetim kurulu üyesi olmayan yöneticilere (murahhas müdürler) devredilebileceği gibi, sadece yönetim kurulu üyesi olmayan yöneticilere de devredilebilir (YTTK.m. 367). Üstelik yönetim yetkilerinin tamamen devri de sözkonusu olabilir. Yönetim kurulu, yetkilerinin tamamını dışarıdan (yönetim kurulu üyesi olmayan) kimselere devrettiğinde, bu organın temel işlevi, gözetim işlevine indirgenir. Genel olarak, yönetim yetkilerinin devri sözkonusu olduğunda, yetkileri devralanlar "aslı sorumluluk" yetkileri devredenler ise "gözetim sorumluluğu altına girer. Bu konunun ayrıntılarına, sorumluluğa ilişkin açıklamalarda değinilecektir.

İhtisas, Bağımsız Üyelik, Sorumluluk Sigortası

Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilen kişinin, tam ehliyetli olması şarttır. Yönetim kurulu üyelerinin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olması zorunludur. Tek üye içinse, tam ehliyet koşulu aranır, ancak yüksek ihtisas koşulu aranmaz (YTTK.m. 359/3). Bağımsız yönetim kurulu üyeliği de, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk sigortaları yaptırılmaları da zorunlu tutulmamaktadır; ancak anonim şirketin "kurumsal yönetim yeterliliği" yönünden olumlu etmenlerdir.

b. Yönetim Kurulu Üyesinin Görevden Alınması

Genel kurulda yönetim kurulu üyelerinin görevden alınabilmesi için, gündemde buna elverişli bir maddenin bulunması veya gündemde böyle bir maddenin bulunmaması halinde de bir haklı sebebin bulunması gerekmektedir (YTTK.m. 364). Düzenleme, bir yandan yönetici açısından hukuk güvenliği yaratmakta, diğer yandan haklı bir sebebin, özellikle güven sarsıcı olguların ortaya çıkması halinde ise şirketi yönetim kurulu üyesiyle olan vekalet ilişkisini sürdürme zorunluluğundan kurtarmaktadır.

Tüzel kişi yönetim kurulu üyesi ise, kendisi adına tescil edilen gerçek kişiyi, her zaman görevden alabilir (YTTK.m. 364/1). Sözkonusu görevden alma kararının ve tüzel kişinin yeni temsilcisinin Ticaret Sicili'ne tescili zorunludur.

c. Temsil

Yönetim kurulu, şirketin temsiline ilişkin yetkilerini tamamen devredemez. En az bir yönetim kurulu üyesinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması, Türkiye'de ikamet etmesi ve temsil yetkisiyle donatılması gerekmektedir (YTTK.m. 370/2, 359/1). Bu gereklilik yerine getirilmek kaydıyla, anonim şirketin temsili açısından çeşitli alternatifler gündeme gelebilir.

İlk olarak, esas sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa ve yönetim organı tek üyeden oluşmuyorsa, yönetim kurulu üyelerinden herhangi ikisi, şirketi çift imzayla temsil edebilecektir (YTTK.m. 370/1). YTTK.m. 370/2 ve 359/1 hükümleri birarada değerlendirildiğinde, yönetim organına bir üyenin seçilmesi halinde de, bu yöneticinin Türk vatandaşı olmasının, Türkiye'de ikamet etmesinin ve temsil yetkisiyle donatılmasının zorunlu olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu gerekliliklere uyulmak kaydıyla, yönetim kurulu üyesi olmayan yöneticilere de ayrıca temsil yetkisi verilebilecektir.

İşletme Konusu Dışında Kalan İşlemler

Mevcut TTK'daki yasağı kaldıran Yeni TTK, anonim şirketlerde işletme konusu dışındaki işlemlerin de şirketi bağlayacağını düzenlemekte, ancak bu kurala kritik bir istisna getirmektedir: İşlemi şirketle yapan üçüncü kişi, bu sırada işlemin işletme konusu dışında kaldığını biliyorsa veya bilebilecek durumdaysa, bu takdirde işlem şirketi bağlamayacaktır (YTTK.m. 371/2). Kanunda açıkça belirtildiği üzere, esas sözleşmenin ilan edilmiş olması, üçüncü kişinin bu olguyu bildiği veya bilmesi gerektiği yönünde yorumlanamayacaktır.

Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması

İşletme konusu dışında kalan işlemler dışında, temsil yetkisinin sınırlarına ilişkin kurallar, mevcut TTK'ya paraleldir. Şöyle ki, temsilcilerin yetkileri, üçüncü kişileri bağlayacak (onların iyiniyetini kaldırarak) şekilde ancak birlikte imzayla veya şubeyle sınırlı yetki kurallarıyla sınırlandırılabilir. Bunun dışında konu ve değer bakımından getirilen sınırlamalar (imza sirkülerinde A-B grubu imza yetkilerinin belirlenmesi, temsilcilerin yetkilerinin belirli değer üzerinden kısıtlanması), ancak iyiniyetli olmayan kişilere karşı ileri sürülebilecektir.

d. Yönetim Kurulunun İşleyişi

Yetersayılar

Mevcut Kanun'da toplantı yetersayısı için öngörülen "yarıdan bir fazla" kuralı terk edilerek, toplantı yetersayısı olarak nisbi çoğunluk kuralı getirilmiştir (YTTK.m. 390/1). Yeni kuralın, karar alma süreçlerine işlerlik kazandıracığı açıktır. Yeni sistemde, esas sözleşmede daha ağır yetersayılar getirilmedikçe, 5 kişilik yönetim kurulunda toplantı yetersayısı 3, karar yetersayısı 2 olarak belirlenmektedir.

Toplanmadan Karar Alma

Yönetim kurulunun toplanmadan karar alması, mevcut sistemdekine paralel olarak düzenlenmiş, bununla birlikte hukuki sorunlara yol açan cepheleri daha net bir biçimde kurala bağlanmıştır. YTTK.m. 390/4 uyarınca, her bir yönetim kurulu üyesinin oyunu yansıttığı kağıtların karar defterine iliştilmesi ve tüm imzaların aynı kağıtta bulunmasının zorunlu tutulmaması, pratik avantajlar sağlayacaktır.

Elektronik Ortamda Yönetim Kurulu

YTTK.m. 1527, yönetim kurulunun elektronik ortamda toplanmasına imkan tanımakta; buna ilişkin düzenlemelerin Bakanlık tarafından yapılacağını ortaya koymaktadır. Bu uygulamanın da temeli, güvenli elektronik imzaya ve KEP (kayıtlı elektronik posta) sistemine dayanmaktadır.

Geçersiz Kararlar

Esas sermaye sisteminde, yönetim kurulu kararlarının iptali, istisnai bir yöntemdir. Hukuka aykırı kararlara karşı genel kabul gören hukuki yol, kararların kesin hükümsüzlüğünün tesbiti davasının açılmasıdır. Yeni TTK da, hukuk güvenliğini sağlamak amacıyla, tüketici olmayacak şekilde yönetim kurulu kararlarının hangilerinin kesin hükümsüz olduğunu sayma yoluna gitmiştir. Bu kararlar, şunlardır:

- Eşit işlem ilkesine aykırı olan kararlar
- Anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen kararlar
- Payscalelerinin özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren kararlar
- Diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin kararlar.

Komiteler ve Komisyonlar

Mevcut TTK'da olduğu gibi, Yeni TTK da anonim ortaklıkta çeşitli komitelerin ve komisyonların kurulmasına; yönetim örgütlenmesinin şirketin ihtiyaçlarına uygun bir biçimde yapılandırılmasına olanak tanımaktadır. Yeni TTK, iç denetim biriminin oluşturulmasını zorunlu kılmamakla birlikte, bu birimin de kurulabileceğini öngörmektedir (YTTK.m. 366/2). Yeni TTK'nın getirdiği "kurumsal yönetim eşiği" , yönetim kuruluna çok yönlü sorumluluklar yüklemektedir. Anonim ortaklığın, Kanun'un bu paradigmasına karşılık verebilmesi, iç denetim biriminin oluşturulmasından ve işletilmesinden geçer.

Yıllık Faaliyet Raporu ve Kurumsal Yönetim Açıklaması

Yönetim kurulunun her yıl bağımsız denetime konu edilecek olan ve sonrasında olağan genel kurula sunulacak olan yıllık faaliyet raporunun kapsamı, kanunda son derece yenilikçi bir bakış açısıyla belirlenmiş; bu bağlamda kurumsal yönetim ilkesine ağırlık verilmiştir. Yıllık faaliyet raporunun YTTK.m. 516 hükmünde açıklanan asgari içeriği, dürüst resim verme ilkesi uyarınca şirketin yönetsel ve finansal anlamda gerçek durumunu yansıtmalı, mali değerlendirmeler açısından finansal tablolarıyla uyum içinde bulunmalıdır. Kurumsal yönetim açıklaması da, şirketin kurumsal yönetim ilkelerine ne ölçüde riayet ettiğini ortaya koymalıdır (YTTK.m. 375,1524).

e. Yönetim Kurulunun Vazgeçilmez ve Devredilemez Yetkileri

Yeni TTK'da genel kurul ile yönetim kurulu arasındaki yetki ayrımı keskin çizgilerle belirlenmiş; kanunda ve esas sözleşmede açıkça genel kurulun yetkilendirilmediği durumlarda yönetim kurulunun yetkili olduğu esas benimsenmiştir. Bunun dışında yönetim kurulunun münhasır yetkileri de kanunda şu şekilde sayılmıştır (YTTK.m. 375)

- Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi
- Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi
- Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması
- Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları

- Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi
- Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi
- Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması

f. Yöneticinin Hakları

Yeni TTK'nın yöneticinin iki temel hakkı üzerinde önemle durduğu belirtilmelidir. İlk olarak, yöneticinin mali hakları, kanunla güvence altına alınmıştır (YTTK.m. 394). Kurumsal yönetim ilkesi, yöneticilerin kazancının şirketin malvarlığıyla ve kazancıyla orantılı olarak belirlenmesini gerekli kılar. Ayrıca YTTK, yöneticilere ödenen ücretlerin ve yapılan masrafların, web sitesinde duyurulmasını zorunlu kılmaktadır (YTTK.m. 1524/1/i).

İkinci olarak, yöneticinin bilgi alma hakkı kapsamlı bir biçimde düzenlenmiştir (YTTK.m. 392). Sorumluluğun gereği olarak, yöneticinin karar verirken, söz konusu kararın alınmasını temellendiren olgular hakkında yeterli bilgiye sahip olmalı, şirketin mali ve yönetsel durumunu düzenli olarak takip edebilmelidir. Yeni TTK, yöneticinin bilgi alma hakkı açısından yönetim kuruluna başkanına ve yönetim kurulu görevler yüklemiş; bu görevlerin ihlali halinde yöneticiye mahkemeye başvurarak gereken bilgiyi edinme hakkını tanımıştır.

g. Yöneticinin Yükümlülükleri

Özen ve Sadakat Yükümlülüğü

Yeni TTK'da yöneticinin özen ve sadakat yükümlülüğü, açık bir biçimde düzenlenmektedir. YTTK.m. 369 uyarınca, yöneticinin "tedbirli bir yönetici gibi hareket etmesi ve ortaklık menfaatini gözetmesi" gerekmektedir. Kanun, mevcut sistemde olduğu gibi yönetim kurulu üyesini rekabet yasağına da tabi kılmaktadır (YTTK.m. 396). Bu düzenlemelerin en çarpıcı özelliği, Ortaklıklar Hukuku'nda son dönemde ölçü olarak kabul edilen ortaklık menfaati kistasının, kanunda açıkça yer bulmasıdır.

Müzakerelere Katılma Yasağı

Mevcut TTK'da olduğu gibi, yöneticinin kendi kişisel menfaatlerini ilgilendiren kararların alındığı yönetim kurulu toplantılarına ve bu toplantıda yapılan oylamaya katılması yasaktır. Yeni TTK, mevcut kuralın uygulama alanını netleştirmekte ve sorumluluğu ağırlaştırmaktadır. Buna göre, yönetim kurulu üyesi, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılmayacaktır (YTTK.m. 393/1). Bu hükümlere aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesi ve menfaat çatışması nesnel olarak varken ve biliniyorken ilgili üyenin toplantıya katılmasına itiraz etmeyen üyeler ile söz konusu üyenin toplantıya katılması yönünde karar alan yönetim kurulu üyeleri, bu sebeple şirketin uğradığı zararı tazminle yükümlüdürler (YTTK.m. 393/2).

Yöneticilerin İşlem Yapma ve Borçlanma Yasağı

İşlem yapma yasağı, ilke olarak mevcut sisteme paralel bir biçimde düzenlenmiş; yönetim kurulu üyesinin genel kuruldan izin almadan şirketle kendisi adına ve hesabına veya başkasını temsilen işlem yapmasını yasaklamakta; bu yasağın ihlali halinde şirkete işlemin geçersizliğini ileri sürme hakkını tanımaktadır (YTTK.m. 395/1).

YTTK'nın devrim niteliğindeki yeniliklerinden biri ise, yöneticinin şirkete borçlanmasının yasaklanmasıdır. YTTK.m. 395/2 uyarınca, yönetim kurulu üyesi, onun yakınları, kendisinin ve söz konusu yakınlarının ortağı oldukları şahıs şirketleri ve en az yüzde yirmisine katıldıkları sermaye şirketleri, şirkete nakit veya ayın olarak borçlanamayacaklardır.

Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremeyecek, sorumluluk yüklenemeyecek, bu kişilerin borçlarını devralamayacaktır. Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebileceklerdir.

Yöneticilere getirilen bu yasak, ortaklara getirilen benzer yasaktan (YTTK.m. 358) belirli yönlerden farklıdır. İlk yöneticilere getirilen yasak, borçlanma yasağının ötesinde teminat işlemlerini de kapsamaktadır. İkinci olarak, yöneticilere getirilen yasak, yöneticilerin yakınlarını ve ilgili şirketleri de kapsamaktadır. Üçüncü olarak, alacaklıların ortağa başvurması, 6103 Sayılı TTK Uygulama Kanunu'nun 24. maddesi uyarınca Yeni TTK'nın yürürlüğe girmesinden önceki borçlar için geçerli iken, yönetim kurulu üyesi ve ilgililer açısından bu olanak tüm borçlanmalar için mevcuttur.

Gerek yönetici ve yakınlarına gerek ortaklara getirilen yasağın ortak özelliği, bu tür borçlanmalar karşısında, adli para cezasının uygulanacak olması (YTTK.m. 562) ve bağımsız denetçinin olumsuz görüş verecek olmasıdır (YTTK.m. 403/5). Limited ortaklıklarda müdürlere bu tür bir yasaklama getirilmemiş; ortaklara ise borçlanma yasağı getirilmiştir (YTTK.m. 644).

Ortağın ve şirketin çeşitli aktörlerle ilişkisini incelerken ortakların borçlanma yasağını ayrıntılarıyla irdeleyeceğiz.

h. Yöneticinin Sorumluluğu

Yeni TTK, yalın bir bakış açısıyla, bazı özel sorumluluk halleri ile genel sorumluluk arasında ayırım yapmaktadır. Buna göre, belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması, sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi, değer biçilmesinde yolsuzluk ve halktan para toplama özel sorumluluk sebepleridir. Bunun dışında yöneticinin kanuna veya esas sözleşmeye aykırı olarak hareket etmek suretiyle şirkete verdiği zararlar, genel sorumluluk kurallarına göre çözüme kavuşturulacaktır.

Yeni TTK, sorumluluk düzenlemelerini iki yönde geliştirmektedir: İlk olarak, kanunun çeşitli hükümlerinde kurumsal yönetim ilkesinin hayata geçirilmesi, sorumluluk süreçlerine işlerlik kazandıracaktır. Bu çalışmada geniş olarak ele alınan bu düzenlemelere birkaç örnek olarak, evrensel muhasebe standartları, bağımsız denetim ve işlem denetimi, teşkilat yönergesi ve bilgi toplumu hizmetleri sayılabilir. Herhangi bir sorumluluk davasında, şirketin yönetsel işleyişi ve finansal durumu, yeni sistemde çok daha net olarak saptanabilecektir.

İkinci olarak, yöneticinin sorumluluğunda her bir yöneticinin sorumluluğunun ayrıştırılmasına yönelik bir düzenleme getirilmektedir. Kanunda açıkça ifadesini bulan, "Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınmaz" kuralı, sorumluluk rejimine yeni bir çehre kazandırmaktadır. Farklaştırılmış zincirleme sorumluluğu olarak adlandırılan bu sistemde, hakim, ilkin zararı saptayacak, ardından yöneticilerden hangilerinin sorumlu olduğunu belirleyerek sorumlu tutulmayacak kimseler hakkındaki davayı reddedecektir.

Mevcut sistemde olduğu gibi, Yeni TTK'da da kusur karinesi kabul edilmiştir. Şirketin zararlarından yöneticiler sorumludur. Yöneticiler, kusurlu olmadıklarını veya zararın kusurlu davranışlarından kaynaklanmadığını kanıtlamakla yükümlüdür (YTTK.m. 553/1). Hakim, sorumlu tutulacak kimselerin kusur oranlarını ayrı ayrı belirlemekle ve sorumluların kendi aralarındaki rücu ilişkilerini hükme bağlamakla yükümlü kılınmaktadır.

Yöneticilerin sorumluluğuna ilişkin rejim, uygulanması güç bazı kuralları barındırmakla birlikte, hakkaniyet esasına dayanan ve profesyonel yöneticiyi koruyan bir hukuk düzenini beraberinde getirmektedir. Hakimin sorumluluğunun ayrıştırılmasındaki en önemli kılavuzu, esas sözleşme ve teşkilat yönergesidir.

III. Bağımsız Denetim

Amacı ve İşlevi

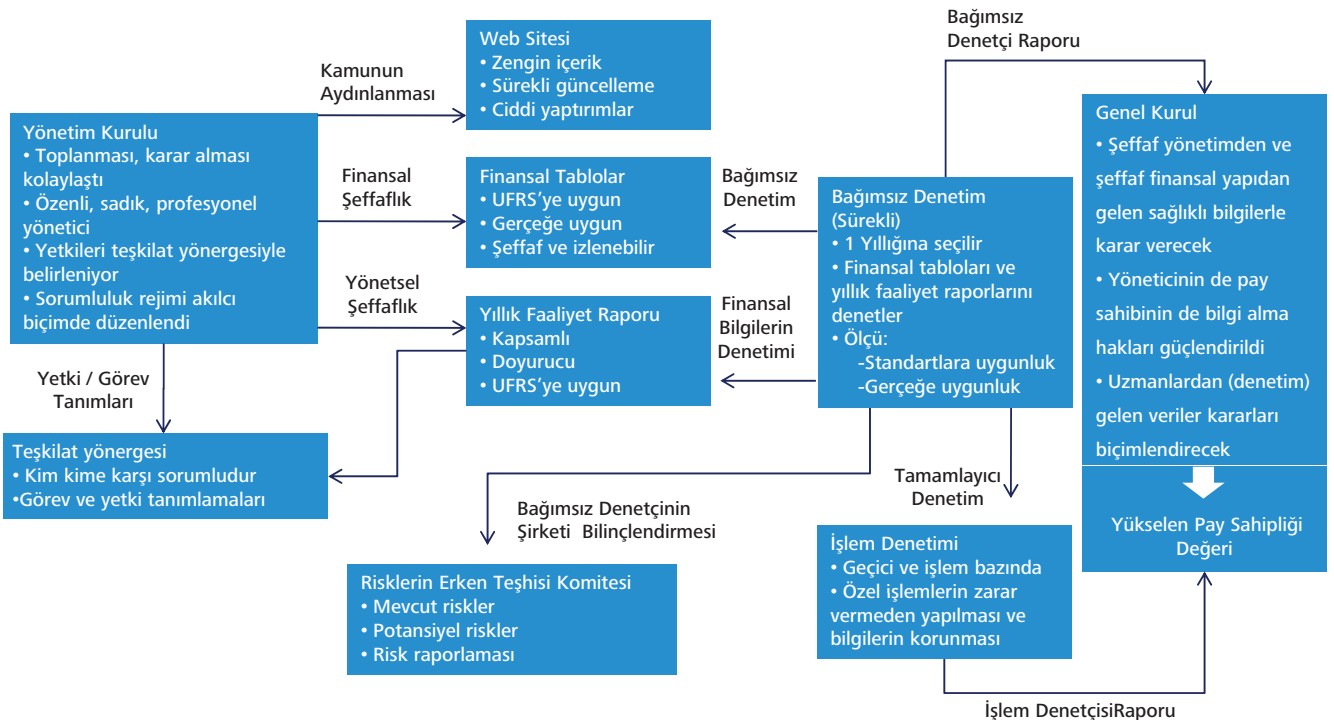
Anonim ortaklıkların menfaat sahibi (stakeholders) çevresinin giderek genişlemesi, kurumsal yönetim kavramını ortaya çıkarmış, bu ilkenin ortaya koyduğu "adalet", "şeffaflık", "hesap verebilirlik" ve "sorumluluk" unsurları, anonim ortaklığın yönetimine yeni bir çehre kazandırmıştır. Anonim ortaklıkların yeni düzeni, kurumsal yönetim sorumluluğunu yüklenen yönetim kuruluyla giderek daha fazla hak talep eden ve daha fazla bilgiye kavuşmayı arzulayan menfaat sahiplerini karşı karşıya getirmektedir. Bu etkileşim, çetin menfaat çatışmalarına zemin oluşturmaktadır.

Kurumsal yönetimin, idealist bir anlayışın ürünü olan bir hipotezden ibaret kalmaması, kurumsal yönetime ilişkin kuralların ortaklık düzenine hakim kılınmasına bağlıdır. Yeni TTK, kurumsal yönetimi kapalı anonim ortaklıkların alanında dahi etkin kılarak, çağdaş sistemlerle yarışır bir hukuki düzeni biçimlendirmektedir. Kritik soru, bu noktada belirlemektedir: Kurumsal yönetimi, soyut bir hedef olmaktan çıkarmak ve anonim ortaklığı ilgilendiren hukuki mekanizmalara dahil etmek nasıl mümkün olabilir?

Her bir unsuru bir diğerinden önemli olan ve birbirini tamamlayan kurumsal yönetimin hayata geçirilmesinde, ilk adım şeffaflıktan geçmelidir. Şeffaf bir düzenin işlemediği ekonomik birimlerde, adaletli karar alınması için ihtiyaç duyulan hukuki temel oluşmaz; karar mekanizmalarının hesap verebilirlik anlayışına uygun hareket etmeleri beklenemez; sorumluluk mekanizmaları ise kağıt üzerinde kalır. Yeni TTK, bu kritik öncülü ayrımsayarak şeffaflaşmayı hem finansal hem de yönetsel cephesiyle somut kurallara bağlamaktadır.

Çok genel bir yaklaşımla, finansal şeffaflık, uluslararası muhasebe standartlarına uyarlanmış Türkiye Muhasebe Standartlarının yürürlüğe konulmasıyla ve muhasebe düzeninin tamamen bu ekseninde yapılandırılmasıyla sağlanmaktadır. Başta anonim ortaklıklar olmak üzere tüm tacirler ve muhasebe düzenini TTK.m. 64-88 hükümlerine uygun tutmakla yükümlü olanlar, gerek ticari defterlerini tutarken, gerek münferit ve konsolide finansal tablolarını düzenlerken Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, YTTK.m. 88/2 uyarınca Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na (UFRS) uyumlu olarak yürürlüğe koyduğu ve koyacağı Türkiye Muhasebe Standartları'na ("TMS" veya "standartlar") uygun hareket etmekte yükümlüdür (YTTK.m. 88/1).

Yeni TTK, Yönetsel ve Finansal Anlamda Şeffaflık Getiriyor

Hesapların standartlara uygun tutulması ve finansal tabloların standartlara uygun hazırlanmasının yasal bir zorunluluk olarak düzenlenmesi, işletmelerin ve şirketlerin şeffaflaşmasını temin eden başlıca adımdır. Ticari defterlerin "üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulmasını" öngören YTTKm. 64/1 ve dürüst resim verme ilkesi başlığı altında finansal tabloların "şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde" hazırlanmasını zorunlu kılan YTTK.m. 514 bu gerçekliği yansıtan iki temel kuraldır

Yönetmelik şeffaflık ise, yönetim kuruluna ilişkin açıklamalarda ortaya konulduğu üzere, şirketin yönetim organının hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine cevap verebilecek ölçüde yapılandırılması ve yönetim faaliyetinin ortaklık menfaatinin ve ticari sırların çizdiği sınırlar dahilinde bilgi toplumu hizmetleriyle menfaat sahiplerine yansıtılmasıdır.

Yeni TTK'nın bu çift yönlü şeffaflık anlayışının hayata geçirilmesinde, anonim ortaklıkların ciddi bir uyum sürecinden geçeceği açıktır. Mevcut TTK'da zorunlu organ olarak öngörülen denetçinin (murakıbın) veya denetim kurulunun, bu yeni düzenlemelerin gereklerini yerine getirmekten uzak olduğu dikkate alınmış ve Yeni TTK'da bu organa yer verilmemiştir. Yeni TTK, finansal şeffaflığın gereklerinin yerine getirilmesini bağımsız denetim yoluyla sınamayı tercih etmiştir.

Bağımsız denetim, klasik anlamda denetçinin (murakıbın) alternatifi değildir; zira bağımsız denetçi bir şirket organı olmadığı gibi, azlık haklarının hayata geçirilmesinde de bir rol üstlenmez, ayrıca bağımsız denetimin mahiyeti, klasik anlamda denetçinin yürüttüğü şirket içi faaliyete çok uzak bir mesleki faaliyettir. Bağımsız denetçi, şirketin finansal düzeninin parametrelerini, işletmeden tamamen bağımsız bir biçimde uzman sıfatıyla belirli standartlar ışığında sınavan bir meslek mensubudur.

Yeni TTK, bağımsız denetime ilişkin kuralları kapsamlı olarak düzenlemekte (YTTK.m. 397-406) ve bağımsız denetime önemli sonuçlar bağlamaktadır (YTTK.m. 403/5). Bu kapsamlı hukuki düzenlemeleri, somut sorularla ele alalım.

Şirketle Bağımsız Denetçinin Etkileşimi

Bağımsız Denetçi Kimdir?

Bağımsız Denetçiliği, bir bağımsız denetim kuruluşu yürütebilir. Orta ve küçük ölçekli sermaye şirketlerinde ise, bağımsız denetim kuruluşu, Yeminli Mali Müşavir veya Serbest Muhasebeci Mali Müşavir bu görevi üstlenebilir (YTTK.m. 400/1). Büyük, orta ve küçük ölçekli işletmelerin sınıflandırılmasında hangi kıstasların geçerli olacağını, Bakanlık düzenleyeceği bir yönetmelikle belirleyecektir.

Bağımsız Denetçi Olarak Seçilmeye Engel Faktörler

Bağımsız denetçilik faaliyetinin objektif karakteri, bazı olguların bağımsız denetçiliğe engel oluşturmasına yol açmaktadır. Özü itibarıyla bu engeller, şu şekilde sıralanabilir (YTTK.m. 400/1):

- Denetlenecek şirkette pay sahibi olmak
- Halihazırda veya son üç yılda denetlenecek şirketin yöneticisi veya çalışanı olmak
- Denetlenecek şirket veya yönetim kurulu üyeleri ile aynı risk grubunda yer almak
- Denetlenecek şirketle ilişkili bir şirkette veya ilişkili bir gerçek kişinin yanında çalışmak
- Denetlenecek şirketin defterlerin tutulmasına ve finansal tablolarının hazırlanmasına katılmak
- Defterlerin tutulmasına ve finansal tabloların hazırlanmasına katılan kişiyle ilişkili konumda olmak
- Sayılan koşullardan dolayı denetçiliğe seçilemeyen kişinin nezdinde çalışıyor olmak
- Son beş yıl içinde denetçiliğe ilişkin meslekî faaliyetinden kaynaklanan gelirinin tamamının yüzde otuzundan fazlasını denetlenecek şirkete veya ona yüzde yirmiden fazla pay ile iştirak etmiş bulunan şirketlere verilen denetleme ve danışmanlık faaliyetinden elde etmiş olmak ve bunu cari yılda da elde etmesinin beklenmesi.

Bağımsız Denetçiye Getirilen Yasaklar

Bağımsız denetçi, denetleme yaptığı şirkete, vergi danışmanlığı ve vergi denetimi dışında, danışmanlık veya hizmet veremez, bunu bir yavru şirketi aracılığıyla yapamaz (YTTK.m. 400/2).

Bağımsız Denetçinin Seçilmesi ve Görevden Alınması, Seçilmesi

Bağımsız denetçiyi, genel kurul her faaliyet dönemi için yeniden seçer (YTTK.m. 399/1). Şirketler topluluğu denetçisini ise, ana şirketin genel kurulu seçer. Yönetim kurulu, seçilen bağımsız denetçiyi, ticaret siciline tescil ettirir ve Ticaret Sicili Gazetesi ile şirketin web sitesinde ilan eder. Bir bağımsız denetleme kuruluşunun, bir şirketin denetlenmesi için görevlendirdiği denetçi yedi yıl arka arkaya o şirket için denetleme raporu vermişse, o denetçi en az iki yıl için değiştirilir (YTTK.m. 400/2).

Mahkemece Atanması

Faaliyet döneminin dördüncü ayına değin denetçi seçilmemişse, herhangi bir yönetim kurulu üyesi veya herhangi bir pay sahibi, denetçinin atanması için mahkemeye başvurabilir (YTTK.m. 400/6). Aynı olanak, seçilen denetçinin görevi reddetmesi veya sözleşmeyi feshetmesi, görevlendirme kararının iptal olunması, butlanı veya denetçinin kanuni sebeplerle veya diğer herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi veya görevini yapmaktan engellenmesi hâllerinde de mevcuttur.

Denetçiyi Görevden Alma Yasağı

Anonim şirket, seçilen bağımsız denetçiyi görevden alamaz. Bağımsız denetçinin görevini herhangi bir baskı altında kalmadan yürütebilmesi ve anonim ortaklığın, kendisine olumlu denetçi raporu verebilecek bir bağımsız denetçiyi bulana değin denetçiyi görevden almasının önüne geçmek için, bağımsız denetçinin ancak mahkeme tarafından görevden alınabileceği kanunda öngörülmüştür (YTTK.m. 399/4). Bağımsız denetçinin görevden alınabilmesi için, denetçinin şahsına ilişkin bir haklı sebebin, özellikle denetçinin taraflı davrandığı yönünde bir kuşkunun varlığı aranmaktadır (YTTK.m. 399/4). Kanunda görevden alma ve yeni denetçi atama davası olarak adlandırılan bu dava (YTTK.m. 399/5) yönetim kurulu ile seçimden önceki üç ay boyunca pay sahipliği sıfatını elinde bulunduran, denetçinin seçimi aleyhine oy kullanmış ve muhalefeti toplantı tutanağına kaydettirmiş olan azlık tarafından açılabilir.

Denetçinin Görevden Ayrılması

Bağımsız denetçi açısından da denetlediği şirketle yaşanan fikir ayrılıkları, denetlemenin şirketçe sınırlandırılmış olması veya görüş vermekten kaçınma, denetim sözleşmesinin sona erdirilmesi için yeterli dayanak oluşturmaz. Denetçi denetleme sözleşmesini, sadece haklı bir sebep varsa veya kendisine karşı görevden alınma davası açılmışsa feshedebilir. Denetçinin fesih bildirimini, yazılı ve gerekçeli olmalıdır. Denetçi fesih tarihine kadar elde ettiği sonuçları genel kurula sunmakla yükümlüdür; bu sonuçlar 402 nci maddeye uygun bir rapor hâline getirilerek genel kurula aktarılır (YTTK.m. 399/8).

Kimler Bağımsız Denetime Tâbidir?

Tüm anonim ortaklıklar, limited ortaklıklar ve şirketler toplulukları bağımsız denetime tâbidir.

Bağımsız Denetimin Konusu Nedir?

Bağımsız denetimin spesifik konusu, finansal tablolar ile yıllık faaliyet raporudur (YTTK.m. 397). Bağımsız denetim; hem tekil olarak sermaye şirketlerinin finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporunun denetimini, hem de konsolide olarak şirketler topluluğunun finansal tablolarını ve yıllık faaliyet raporunu konu edinir (YTTK.m. 398/2, 517,518).

Yıllık faaliyet raporu, içerdiği finansal bilgiler yönünden denetime tabidir. Amaç, finansal tabloların ve yıllık faaliyet raporunun “dürüst resim verme ilkesine uygun olup olmadığını” (YTTK.m. 515) dürüstçe ortaya koymaktır (YTTK.m. 398/1). Aşağıda kapsam başlığı altında değinileceği üzere, denetimin konusu belli ise de (finansal tablolar/yıllık faaliyet raporu), denetimin kapsamı çok yönlü ve karmaşıktır. Bağımsız denetim, finansal tablolar ile yıllık faaliyet raporunun yalın bir biçimde ve sadece kağıt üzerinde denetimini konu edinmez; bu verilerden hareketle incelemesini genişleterek bu iki “sonuç belgesinde” ifadesini bulan sonuçların, şirketin içinde bulunduğu gerçeklikle ne kadar örtüştüğünü de tespit eder ve raporuna yansıtır.

Bağımız Denetim Hangi Kısıtlara Göre Yapılacaktır?

Bağımsız denetim faaliyeti, Uluslararası Denetim Standartları’na uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre yürütülecektir (YTTK.m. 397/1). Bu standartlar, bizzat denetim faaliyetinin nasıl gerçekleştirileceğini, bağımsız denetçinin hangi ilkelere tabi olduğunu belirlemektedir.

Denetim raporu, yönetim kurulu tarafından finansal tabloların ve yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi üzerine ortaya çıkan bir aşamadır. Denetim raporunun sonuç kısmını oluşturan “bağımsız denetçi görüşü” şirket üzerinde, özellikle ortaklık düzeni üzerinde çarpıcı etkiler icra edecektir.

Denetimin Kapsamı

Denetim raporu, özü itibarıyla finansal tabloların ve yıllık faaliyet raporundaki finansal bilgilerin TMS’ye ve gerçeğe uygunluğuna ilişkin bağımsız denetçi görüşünü kapsamaktadır. Son tahlilde bağımsız denetçi, Türkiye Denetim Standartları’na uygun olarak yürüteceği denetim faaliyeti sürecinde, kendi elde ettiği verilerle finansal tablolarda ve yıllık faaliyet raporunda yer alan verileri karşılaştıracaktır. Bağımsız denetimin özünü bu şekilde ortaya koyan YTTK, bağımsız denetimin kapsamına yönelik daha ayrıntılı düzenlemeler getirmektedir.

Bu bağlamda, YTTK.m. 398/1 uyarınca bağımsız denetim; finansal tabloların ve yıllık faaliyet raporunun yanı sıra;

- Envanterin denetimini
- Muhasebenin denetimini
- TMS’nin öngördüğü ölçüde “iç denetimin” denetimini
- Mevcutsa risklerin erken teşhisi komitesinin düzenlediği raporların denetimini

de kapsamaktadır.

Denetim Raporu

Denetim raporu, özü itibarıyla, finansal tabloların ve yıllık faaliyet raporundaki finansal bilgilerin TMS'ye ve gerçeğe uygunluğuna ilişkin değerlendirmeleri kapsamakla birlikte, bu değerlendirmeler somut olarak;

- Yıllık faaliyet raporunda yer alan bilgi ve değerlendirmelerin finansal tablolara uyumluluğuna
- Şirketin ve topluluğun varlığını sürdürübilmesine ve gelecekteki gelişimine ilişkin analizlere
- Şirketin veya topluluğun, denetlemeye konu olan araçlardan hareketle saptanan finansal durumuna
- Defter tutma düzeninin ve finansal tabloların kanuna, esas sözleşmeye ve standartlara uygun olup olmadığına ilişkin olarak raporda ortaya konulan bilgilere istinaden oluşturulur.

Denetim raporu, yönetim kurulu tarafından finansal tabloların ve yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi üzerine ortaya çıkan bir aşamadır. Denetim raporunun sonuç kısmını oluşturan "bağımsız denetçi görüşü" şirket üzerinde, özellikle ortaklık düzeni üzerinde çarpıcı etkiler icra edecektir.

Denetçinin Görüş Yazısı

Denetçinin görüşü, denetim raporunda, spesifik olarak da "görüş yazısında" somutlaşır (YTTK.m. 403). Görüş yazısı, dört farklı biçimde ortaya çıkabilir:

1. Olumlu Görüş Çok genel bir bakış açısıyla, şirketin ya da topluluğun finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunda yer alan finansal bilgilerin TMS'ye ve gerçeğe uygun olduğu yönündeki görüştür.
2. Sınırlı Olumlu Görüş Şirketin ya da topluluğun finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunda yer alan finansal bilgilerin prensipte TMS'ye ve gerçeğe uygun olduğu, ancak finansal tabloların şirketin yetkili kurullarınca düzeltilebilecek aykırılıklar içerdiği ve bu aykırılığın sonuca yönelik kapsamlı ve büyük bir etkisinin bulunmadığı durumlarda verilen görüştür. Bu olasılıkta genel kurul, raporda belirtilen çekincelerin giderilmesi için gereken önlemleri alacaktır.

3. Olumsuz Görüş Çok genel bir bakış açısıyla, şirketin ya da topluluğun finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunda yer alan finansal bilgilerin TMS'ye veya gerçeğe aykırı olduğuna ilişkin görüştür.

4. Kaçınma Yazısı Şirket defterlerinde denetlemenin kanuna uygun bir biçimde yapılmasına ve sonuca varılmasına engel olan belirsizliklerin bulunması veya şirket tarafından denetçinin faaliyetine kısıtlama getirilmesi (kanunun deyişiyle denetlenecek hususlarda önemli kısıtlamalar yapılması) halinde verilen rapordur.

Denetimin Ortaklık Düzeni Üzerindeki Etkileri

Yönetim kurulunun finansal tabloları ve yıllık faaliyet raporunu hazırlaması, bunun üzerine denetçinin denetimi gerçekleştirerek denetim raporunu oluşturması ve finansal tabloların, yıllık faaliyet raporunun ve bağımsız denetim raporunun genel kurulda değerlendirilmesi, bir zincirin birbirini izleyen halkalarıdır. Bu süreç, anonim ortaklık düzenini önemli ölçüde etkiler.

İlk aşamada, yönetim kurulu hesap döneminin bitiminde finansal tabloları ve yıllık faaliyet raporunu düzenler. Finansal durum tablosu (bilanço) ve kapsamlı gelir tablosundan oluşan (YTTK.m. 68/3) finansal tablolar YTTK.m. 69, 514,515 ; yıllık faaliyet raporu ise YTTK.m. 516 hükümlerinde ortaya konulan esaslar ekseninde düzenlenecek ve denetim için bağımsız denetçiye aktarılacaktır. Bağımsız denetçi, Uluslararası Bağımsız Denetim Standartlarına göre yürüteceği denetimde, şirketin defterlerini, yazışmalarını, belgelerini, varlıklarını, borçlarını, kasasını, envanterini ve kıymetli evrakını inceleyeceğinden, yönetim kurulu, denetçiye bu incelemeyi yapması için gereken imkanları sunmalıdır (YTTK.m. 401/1). Nitekim denetçi, yönetim kurulunun kendisine bu imkanı sağlayıp sağlamadığını, denetim raporunun esas bölümünde belirtmekle yükümlü kılınmıştır (YTTK.m. 402/4/b).

Denetim sürecinde, bağımsız denetçi ile şirket arasında belirli bir kanun hükmünün, esas sözleşme hükmünün veya düzenlemenin yorumlanması konusunda görüş ayrılığı belirirse, yönetim kurulunun veya denetçinin istemi üzerine mahkeme durumu değerlendirecek ve denetimin hangi görüş ekseninde sürdürülmesi gerektiğini belirleyecektir (YTTK.m. 405). Bu hukuki mekanizmanın, mahkemelerin oldukça etkin ve hızlı işleyişini gerektirdiği aşikardır.

Denetim raporunun ortaklık düzeni üzerindeki etkisi esasen, görüş yazısı bağlamında ortaya çıkar: Bağımsız denetçinin olumsuz görüş vermesi veya kaçınma yazısı düzenlemesi halinde, YTTK.m. 403/5 uyarınca genel kurul mâlî konularda karar alma yeteneğini yitirir. Bağımsız denetçinin bu iki görüşten birini vermesi halinde, yönetim kurulu, bağımsız denetçinin raporu ve görüşü teslim etmesinden itibaren 4 gün içinde genel kurulu toplantıya davet sürecini başlatır ve genel kurulun toplanacağı tarih itibariyle istifa eder. Finansal tablolar denetçinin olumlu görüşüne mazhar olamadığı için düzenlenmemiş sayılacağından (YTTK.m. 397/2), genel kurul finansal tabloları konu edinen veya finansal tablolara dayanan mâlî kararları, örneğin, finansal tabloların onanması, yönetim kurulu üyelerinin ibrası, kâr dağıtımı gibi kararları alma yeteneğinden yoksun kalacaktır. Genel kurul tarafından seçilecek yönetim kurulunun görevi, olumlu görüş elde edecek şekilde finansal tabloların ve yıllık faaliyet raporunun yeniden düzenlenmesidir.

Denetçinin Sorumluluğu

Denetçi, kusurlu davranışlarıyla neden olduğu zararlardan şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara karşı sorumlu kılınmıştır (YTTK.m. 554). Söz konusu kusur sorumluluğunda, yöneticilerin sorumluluğunun aksine, kusuru davacının kanıtlayacağı kuralı getirilmiştir.

Kanun ayrıca, denetçinin sır saklamadan sorumluluğunu da düzenlemiştir (YTTK.m. 405). Denetçinin bağımsız denetim kuruluşu olduğu hallerde bu yüküm, bağımsız denetim kuruluşunun yönetim kurulunu, üyelerini ve çalışanlarını da kapsayacaktır. Hüküm, sır saklama yükümlülüğünün kasten veya ihmalen ihlal edilmesi arasında ayırım yapmış; ihmal olasılığında kararlaştırılacak tazminatı sınırlandırmıştır: Bu olasılıkta denetçinin sorumluluğu, menkul kıymetleri borsada işlem gören şirketler için denetim başına 300.000 TL, diğer şirketler için ise 100.000 TL ile sınırlandırılmıştır.

İşlem Denetimi

Kime Uygulanacak?

Anonim ve limited ortaklıkların tümünde kanunda öngörülen işlemlerde uygulanacaktır.

Kim Yapabilir?

İşlem denetimini, bağımsız denetimi gerçekleştirebilecek olan özneler yapabilir (YTTK.m. 400/4). Bir şirkette işlem denetimini, o şirketin hesaplarını tutan veya bağımsız denetimini gerçekleştiren kişi yapamaz. Kanun, işlem denetçisinin; bağımsız denetçinin ve şirketin hesabını tutan mali müşavirlerin ayrı kişiler olması fikrinden hareket etmektedir.

Amacı Nedir?

Amaç, spesifik bazı işlemlerin hukuka uygun yapılmasını güvence altına almaktadır. Temel gaye, işlem güvenliğini tesis etmek; şirketin malvarlığını ve ilgililerin haklarını korumaktır.

Hangi işlemler işlem denetimine tabidir?

- Şirket kuruluşu
- Birleşme
- Bölünme
- Tür Değiştirme
- Sermaye artırımı ve azaltılması
- Menkul kıymet çıkarılması
- (Komandit şirkette) hesapların incelenmesi
- Limited ortaklıklarda ek ödemelerin iadesi
- Limited ortaklıklarda ayrılma akçesinin belirlenmesi

Denetimden Verimli Sonuçlar Alınmasına

Yönelik Öneriler

Görüldüğü üzere, bağımsız denetimin ortaklık düzeni üzerinde oldukça çarpıcı etkileri vardır. Olumlu veya sınırlı olumlu görüşün alınmadığı durumlarda, genel kurul mali konularda karar alma yeteneğini yitirme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Bağımsız denetimin bu çarpıcı etkilerini normalleştirmenin yolu, şirketin UFRS/TMS uyumluluğunun hızla sağlanması, şirket içinde iç denetim mekanizmalarının oluşturulması ve şirketin bağımsız denetimden önce kendi kendisini denetlemesine zemin hazırlanmasıdır. Bu bağlamda iç denetim komitesi veya birimi Yeni TTK tarafından zorunlu tutulmamakla birlikte, bu birimin oluşturulmasından önemli yararlar elde edileceği açıktır.

IV. Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Paysahipliği Hakları

a. Genel Kurul

Genel kurula ilişkin düzenlemelerin karakteristik özelliği, paysahibinin eksen olarak alınmasıdır. Yenilikler, esas itibarıyla genel kurulun toplanması ve karar almasında, paysahibinin haklarına işlerlik kazandırılmasında ve esas sözleşme değişikliklerinde kendisini göstermektedir. Her biri ayrı bir çalışmanın konusunu oluşturabilecek bu kapsamlı yeniliklere ilişkin açıklamalarımız sistemin bütününe ortaya koyma gayesiyle sunulmaktadır.

Genel Kurulun Toplanması

Genel kurulun toplantıya daveti konusunda, mevcut davet araçlarına, şirketin web sitesinde yapılacak duyuru da eklenmiştir. Genel kurul toplantısı öncesinde paysahiplerinin inceleme hakları, genel kurul toplantısına komiserin katılımı, gündeme bağlılık ilkesi ve çağrısız toplantıya ilişkin kurallar ilke olarak mevcut TTK'ya paralel olarak düzenlenmektedir. Hazır bulunanlar listesi, paysahiplerinin temsili, yetersayılar ve paysahipliği haklarının içeriği, yenilenen konuları oluşturmaktadır. Ayrıca Kanun, genel kurulun elektronik ortamda toplanmasına olanak tanımaktadır (YTTK.m. 1525).

Yetersayılar

Organların Katılımı

Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi ve kendilerini ilgilendiren konularda işlem denetçisi genel kurulda hazır bulunur. Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler. Paysahipleri, yöneticilerden şirketin yönetimi, denetçilerden ise denetim sırasında gözlemledikleri hususlar(denetimin sonuçları) konusunda bilgi alabilecektir.

Genel Kurulun Münhasır Yetkileri

Mevcut sistemde olduğu gibi Yeni TTK'da da yönetim kurulu üyelerinin seçimi, ibra edilmesi ve azli, finansal tabloların onanması, şirketin feshine karar verilmesi gibi hususlar yine genel kurulun münhasır yetkilerindedir. Yeni TTK, bu münhasır yetkilere önemli miktarda şirket varlığının toptan satışını eklemiştir. Bu konuda yönetim kurulu tek başına hareket edemeyecek, genel kurulun onayını almak zorunda kalacaktır.

Yetersayılar

Yeni sistemde olağan yetersayılarla bir değişiklik öngörülmemekte, bazı özellikli konulara (rüçhan hakkının kısıtlanması) ve esas sözleşme değişikliklerine ilişkin kararlardaki yetersayılar ise değiştirilmektedir (YTTK.m. 421, 461/2)

Paysahibinin Genel Kurulda Temsili

Paysahibinin genel kurula asaleten veya temsilci yoluyla katılımı önündeki engeller kaldırılmaktadır. Hazır bulunanlar listesine (hazırın cetveline) ilişkin yeni kurallar, paysahipleri çevresinin eksiksiz bir biçimde belirlenmesine hizmet etmektedir (YTTK.m. 417). Diğer yandan, paysahibinin genel kurulda temsiline yönelik zengin alternatifler getirilmektedir. Mevcut sistemde paysahibinin bireysel olarak temsilci tayin etmesi (bireysel temsilci) ve hisse senetlerini saklattığı bankaya vekalet vermesi (tevdî temsilcisi) yeni sistemde de geçerliliğini koruyacaktır. Yeni TTK, bunlara üç tür temsilci daha eklemektedir. Organın temsilcisi, yönetim kurulu tarafından isteğe bağlı olarak atanabilen ve yönetim kurulunun belirlemeleri doğrultusunda oy kullanacak temsilcidir. Organın temsilcisinin atanması halinde, bir de bağımsız temsilcinin atanması zorunludur. Bağımsız temsilci, hangi yönde oy kullanacağını kendi belirler. Son olarak kurumsal temsilci de paysahiplerinin inisiyatifleriyle devreye giren, paysahiplerinden vekalet almaya yönelik bir temsilcidir. Organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci, bildireler yoluyla hangi yönde oy kullanacaklarını kamuoyuna ilan ederler, ayrıca kaç ortağı temsilen vekalet topladıklarını da şirkete bildirirler.

İmtiyazlar

Bu alanda önemli yeniliklerden ve değişikliklerden söz etmek mümkündür. Yönetim kuruluna aday gösterme hakkı YTTK.m. 360 hükmü ile açıkça düzenlenmiştir. Bu alandaki yeniliğin, belirli bir grubu oluşturan paysahiplerine imtiyaz tanınması imkanı öngörülerek getirildiği (örneğin bir gıda şirketinde bayii olan paysahiplerine, yönetim kurulunda bir üyeyle temsil edilme hakkının tanınması) belirtilmelidir. Diğer yandan aşağıda inceleneceği üzere, oyda imtiyaz, pay başına 15 oy ile sınırlandırılmıştır.

Genel KurulTemsil

İmtiyazlı paylar konusundaki en önemli değişiklik, sermaye artırımını da dahil olmak üzere esas sözleşme değişikliklerinde imtiyazlı paysahipleri genel kurulunun, ancak alınan kararın imtiyazlı payları etkileyeceği durumlarda toplanması yönündeki kuraldır. Bu kural, sermaye artırımını bakımından yenidir. Ayrıca imtiyazlı paysahipleri genel kurulunun toplanması, karar alması ve bu kurulun aldığı kararların iptali de, açık kurallara bağlanmıştır (YTTK.m. 454).

Genel Kurulun Şirketin Kendi Paylarını Edinimindeki Rolü

Şirketin kendi paylarını edinmesi rejimi tamamen yenilenmiş; bu konuda yönetim kuruluna geniş yetkiler tanınmıştır (YTTK.m. 379-389). Yakın ve ciddi kaybın önlenmesini gerektiren durumlar dışında yönetim kurulu şirketin kendi paylarını edinmesi için genel kuruldan yetki almalıdır (YTTK.m. 379). En çok beş yıl için geçerli olacak bu yetkide, iktisap veya rehin olarak kabul edilecek payların itibarî değer ve sayıları belirtilerek, toplam itibarî değerleriyle söz konusu edilecek paylara ödenebilecek bedelin alt ve üst sınırı gösterilir. Her izin talebinde yönetim kurulu kanuni şartların gerçekleştiğini belirtmekle yükümlüdür.

Elektronik Genel Kurul

Yeni TTK, genel kurulun elektronik ortamda toplanmasına zemin oluşturacak bir düzenlemeye yer vermiştir (YTTK.m. 1525). Bu husustaki ayrıntıları, Bakanlık düzenleyecektir.

b. Payscaleliği Hakları

Genel Kurula Katılma Hakkı

Diğer paysahipliği haklarının kullanılmasına zemin oluşturan temel haktır. Yeni TTK, toplantıya davet mekanizmalarında bilgi toplumunu devreye sokarak ve temsil mekanizmalarını zenginleştirerek bu hakka işlerlik kazandırmaktadır.

Oy Hakkı

Yeni TTK, oy hakkı konusunda kapsamlı yenilikler getirmektedir. İlk olarak oy hakkının payların itibari değeriyle orantılı olarak kullanılacağı açıkça belirtilmiştir (YTTK.m. 434/1). İkinci olarak mevcut sistemde geçerli olan "her paya en az bir oy" zorunluluğu terk edilmiştir. Şirketler, isteğe bağlı olarak bu sistemi muhafaza edebilecekleri gibi, paysahibi başına en az bir oy sistemini de uygulamaya koyabileceklerdir.

Üçüncü olarak, oy hakkının, sermaye taahhüdünde bulunulmasıyla değil, kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş en az tutarın ödenmesiyle doğacağı kuralı getirilmiştir (YTTK.m. 435).

Oyda İmtiyaz

Dördüncü olarak, oyda imtiyazın sadece aynı itibari değeri taşıyan paylara farklı oy hakkı tanıyarak yaratılabileceği öngörülmüştür. Başka bir yöntemle oyda imtiyaz yaratılmasının önüne geçilmiştir. Ayrıca oyda imtiyaz, pay başına 15 oyla sınırlandırılmıştır (YTTK.m. 479). Kurumsallaşma veya başkaca haklı sebepler, mahkeme kararıyla bu sayının artırılmasına ve koşulları oluştuğunda yeniden 15'e veya altına indirilmesine yol açabilir. Oyda imtiyaz, esas sözleşme değişikliklerinde, işlem denetçisinin seçiminde ve ibra ve sorumluluk davasının açılmasında etkisiz kalacaktır.

İnceleme ve Bilgi Alma Hakkı

Yeni TTK'nın getirdiği en önemli yeniliklerden biri, paysahibinin inceleme ve bilgi alma haklarına işlerlik kazandırılmasıdır (YTTK.m. 437). Her paysahibi, genel kuruldan önce finansal tabloları, konsolide finansal tabloları, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, denetleme raporlarını ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisini inceleme hakkına sahiptir. Paysahibi bilgi alma hakkını ise genel kurulda kullanacaktır. Bu hakkın sınırlarını, şirketin ticari sırları ve ortaklık menfaati oluşturur. Bu sınırlar dahilinde paysahibinin bilgi alma hakkının engellenmesi halinde, mahkeme etkin bir biçimde devreye girecek ve bilgi akışını sağlayacaktır.

Rüçhan Hakkı

Uygulamada kolaylıkla bertaraf edilmekte olan rüçhan hakkı, yeni sistemde oldukça güçlendirilmiştir. Rüçhan hakkı, ancak haklı sebeplerin varlığında ve esas sermayenin en az % 60'ının oyuyla kısıtlanabilecektir. Halka arz, işletmenin devralınması, işçilerin şirkete katılımı, haklı sebebe örnek olarak kanunda sayılmıştır (YTTK.m. 461).

Genel Kurul Kararının Geçersizliğine İlişkin Davalar

Genel kurul kararlarının geçersizliği, yokluk, kesin hükümsüzlük ve iptal edilebilirlik şeklinde ortaya çıkmaktadır. Kanun mevcut sistemdeki ilkeleri korumakta, kesin hükümsüz genel kurul kararlarını sayarak kesin hükümsüzlük halleri ile iptal edilebilirlik hallerinin ayrıştırılması konusunda hukuk güvenliğini sağlamayı hedeflemektedir (YTTK.m. 447).

Kâr Payı Hakkı

Finansal şeffaflaşmanın, ortakların ve yöneticilerin borçlanma yasağının, bağımsız denetimin ve dolaylı olarak haklı sebeple fesih davasının paysahibinin daha çok kâr elde etmesine hizmet edeceği değerlendirilmektedir. Bunun ötesinde kanunun getirdiği yeniliklerden biri de, kâr payı avansıdır (YTTK.m. 509/3). Kâr payı avansı sayesinde, ortağın şirketten elde edeceği kazançtan daha iyi bir zamanlamayla yararlanması sağlanacak; doğru uygulanırsa bu araç sayesinde ortağın şirkete borçlanmasına getirilen yasağın etkileri meşru yoldan telafi edilmiş olacak; ayrıca şirketin de çeşitli kâr payı politikaları geliştirmesine olanak tanınacaktır.

Azlık Haklarına Bakış

Yeni TTK azlık haklarına özel bir önem izafe etmektedir. Finansal tabloların görüşülmesini erteletme hakkı, Yeni TTK'da da yer bulmakta; ilk toplantıda ertelemeye yol açan hususlar ikinci toplantıda dürüst resim verme ilkesine uygun bir biçimde aydınlığa kavuşturulmazsa, ikinci kez erteleme gündeme gelmektedir (YTTK.m. 420).

Genel kurulu toplantıya çağırma ve gündeme madde ekletme hakları, belirli sürelerle ve noter yoluyla bildirimle bağlanmıştır (YTTK.m. 411). Azlık hakları açısından artık şirket denetçisinin (murakıbin) bulunmadığı dikkate alındığında mahkemenin etkin bir biçimde devreye girmesi kaçınılmazdır. Bu davalarda, azlığın YTTK.m. 411 hükümlerinde öngörülen gereklerin yerine getirildiğini (süreler ve noterden bildirim) ve gerektirici sebeplerin varlığını kanıtlaması gerekmektedir.

Özel denetçi isteme hakkı

Kanunda yeni bir bakış açısıyla düzenlenmiştir (YTTK.m. 438-444). Özel denetçi atanmasını genel kurulda tek bir paya sahip olan paysahibi dahi talep edebilecek; ancak genel kurulun bu talebi reddetmesi halinde mahkemeye azlığın başvurusu gerekecektir. Özel denetçi atanması isteminin genel kurul tarafından kabul edildiği durumlarda da, reddedildiği durumlarda da, özel denetçi mahkeme tarafından atanacaktır. Özel denetçinin bilgi alma hakkı, kanunla güvence altına alınmıştır (YTTK.m. 441). Özel denetçi, özel denetimin sonuçlarına ilişkin yönetim kurulunun görüşünü de alarak raporunu hazırlar ve mahkemeye sunar. Mahkemeye özel denetimde etkin görevler yüklenmektedir. Yeni sistemin özel denetime yüklediği işlevler, sorumluluk mekanizmalarının sağlıklı bir biçimde işletilmesine hizmet edecektir.

Pay Senetlerinin Bastırılmasını İsteme Hakkı

Azlığa tanınan bu yeni hak, YTTK.m. 486/3 hükmünde düzenlenmektedir. Bir anonim şirketin pay senetlerinin bastırılmasının, birçok avantajın ötesinde payın devrini kolaylaştıracağı ve payın değerine katkı sağlayacağı açıktır.

Haklı Sebeple Fesih Davası

Azlık paysahiplerine tanınan bu yeni hak, anonim ortaklıkların işleyişini önemli ölçüde etkileyecektir. Ortaklık ilişkisinin sürdürülmesinin katlanılmaz hale geldiği ve ortaklar arasındaki güven ilişkisinin önemli ölçüde zedelendiği hallerde, azlık, şirketin feshini dava edebilecektir. Her durumda, anonim ortaklıklarda haklı neden, limited ortaklıklara nazaran daha nesnel bir sebep olarak dikkate alınmalıdır. Haklı nedenlere örnek olarak, paysahipliği haklarının sürekli ihlal edilmesi ve uzun süre kâr dağıtılmaması sayılabilir.

Hakim ilkin haklı nedenin varlığını sınavacak, böyle bir neden yoksa davayı reddedecektir. Haklı nedenin varlığı halinde ise, şirketin feshi son çaredir. Bu nedenle hakim ilkin, paysahibinin mağduriyetini giderebilecek alternatif çözüm yollarına yönelmeli, örneğin davacının payının şirketçe satın alınmasına karar vermelidir. Ancak alternatif çözüm yolları bulunamazsa veya yarar sağlamayacaksa feshe karar verilmelidir.

V. Kurumsal Yönetim

Kurumsal yönetim, çok yalın bir bakış açısıyla anonim ortaklığın aslına ve özüne uygun bir biçimde yönetilmesidir. Anonim ortaklığın özü, bu ortaklığın gerçek bir sermaye ortaklığı olarak yapılandırılmasını ve menfaat sahiplerinin haklı menfaatleri gözetilerek yönetilmesini gerektirir. Gerçek anlamda kurumsal yapıya bürünebilen yegane ortaklık tipi anonim ortaklıktır. Zira sermaye ortaklığının diğer alt türlerinde, az da olsa kişisel öğeler etkisini hissettirmektedir. Anonim ortaklığın ideal görünüm biçimi ise, kurumsallaşan, yönetsel ve finansal anlamda şeffaflaşan, organları adil karar alan, örgütlenmesini ve pazar davranışlarını hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine uygun bir biçimde yapılandıran bir şirket konseptine işaret etmektedir. Bu portrede kurumsal yönetimin dört unsuru ön plana çıkmaktadır:

Bu Bölüm'de kurumsal yönetim, bütün cepheleriyle incelenmeyecektir. Çalışmanın çeşitli bölümlerinde şeffaflığın, adillığın, hesap verebilirliğin ve sorumluluğun somut izdüşümleri ele alınmaktadır. Burada sadece bütünsel bir bakış açısıyla, kurumsal yönetimin, Yeni TTK'nın hangi kesitlerinde yansıma bulduğuna göz atılacaktır.

Şirketlerin Yazışmaları ve Arşivleri

YTTK.m. 39, şirketlerin yazışmalarında yer verecekleri asgari bilgileri sıralamakta (YTTK.m. 39/2), şirketin kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına imkan tanımaktadır (YTTK.m. 82/4).

Web Sitesi

Her sermaye şirketi bir web sitesi oluşturmak ve bu web sitesinin içeriğini gereken verilerle donatmakla yükümlüdür. İçerik sürekli olarak güncellenmelidir, aksi takdirde YTTK.m. 562 uyarınca cezai yaptırımlar uygulanacaktır.

Hesap Verebilirlik ve Sorumluluk

Kurumsal yönetimin bu iki ana unsuru da Yeni TTK'nın temel yönelimleridir. Yeni sistemde, anonim ortaklığın iç yapısında dikey ve yatay hiyerarşinin görev ve yetki tanımlamalarıyla ortaya konulması (teşkilat yönergesi) ve sorumluluk sistemlerinin çok daha rasyonel ve hakkaniyete uygun bir zemine yerleştirilmesi (YTTK.m. 549 vd., 553/3) bu alanda ortaya konulan amaca uygun atılımlardan bir kaçıdır.

Kanun bağımsız üyeye yer vermemekle, ihtisas açısından tatminkar bir eşik getirmemekle, iç denetimi zorunlu tutmamakla ve sorumluluk sigortasını da zorunlu kılmamakla birlikte, kurumsal yönetimi kapalı anonim ortaklıklara hatta dolaylı olarak kısmen limited ortaklıklara yayarak bir çok çağdaş hukuk sisteminin önüne geçmektedir.

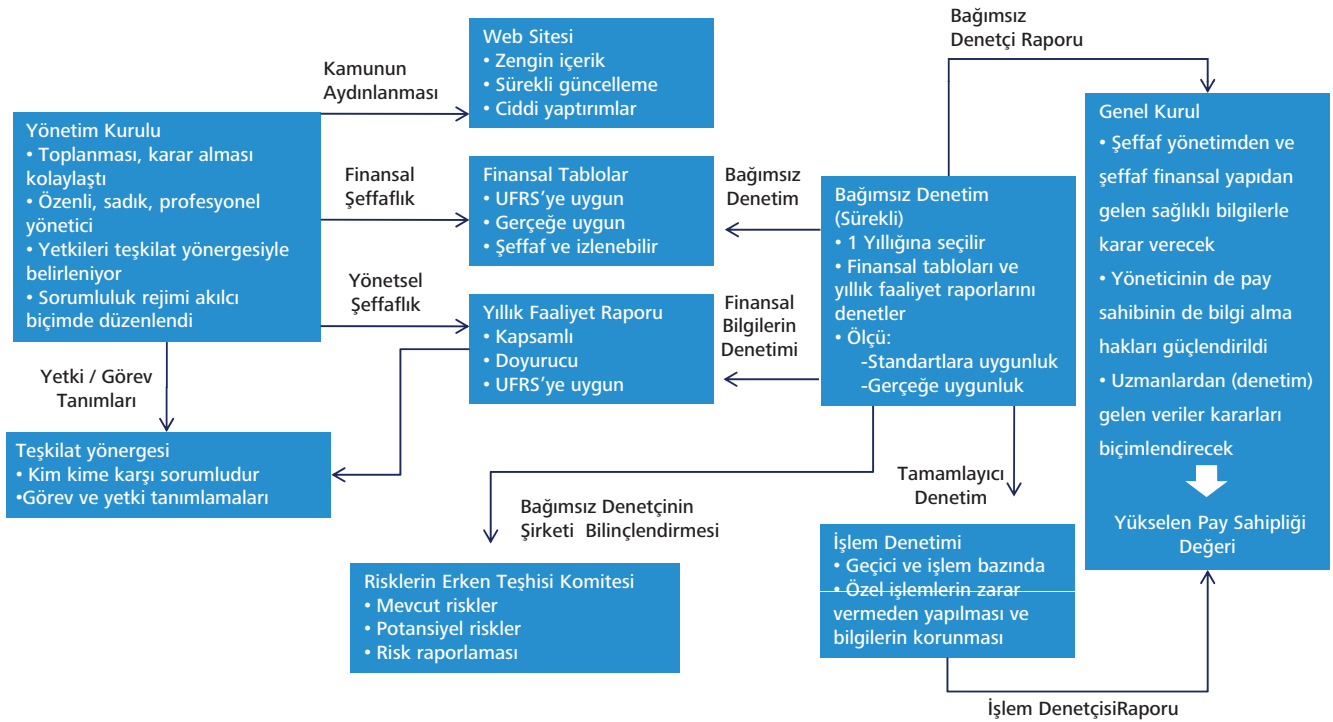
Şeffaflaşma

Yeni TTK, hem finansal hem de yönetsel anlamda bir şeffaflaşma öngörmektedir. Ayrıntılarını ilgili bölümlerde açıkladığımız bu anlayış, kanunun birçok düzenlemesinde ifadesini bulmaktadır.

Web Sitesinin Asgari İçeriği

Şirketçe kanunen yapılması gereken ilanlar	Rüçhan, değiştime, alım, önerilme, değişim oranı, ayrılma karşılığı gibi haklara ilişkin kararlar	Denetçi, özel denetçi, işlem denetçisi raporları	Şeffaflık ilkesi ve bilgi toplumu açısından açıklanması zorunlu bilgiler	Genel kurullara ait olanlar dâhil her türlü çağrılara ait belgeler, raporlar, yönetim kurulu açıklamaları	Finansal tablolar ve raporlamalar
Pay sahipleri ile ortakların menfaatlerini koruyabilmeleri ve haklarını bilinçli kullanabilmeleri için görmelerinin ve bilmelerinin yararlı olduğu belgeler, bilgiler, açıklamalar	Değerleme raporları, kurucular beyanı, iflas ertelemeye ilişkin bilgiler, garantiler, şirketin kendi payını edinimleri	Birleşme / bölünme / tür değiştirme, sermaye artırım / azaltımı / menkul kıymet çıkarılması gibi işlemlere ilişkin her türlü belgeler	Bilgi alma kapsamında sorulan sorular, pay sahibinin aydınlatılmasına yarayan bilgiler	Yıllık faaliyet raporu, kurumsal faaliyet açıklaması, yöneticilere sağlanan mali haklar	Yetkili kurul ve bakanlıkların konulmasını istedikleri, pay sahiplerini ve sermaye piyasasını ilgilendiren konulara ilişkin bilgiler

Yeni TTK, Yönetmel ve Finansal Anlamda Şeffaflık Getiriyor

VI. Limited Ortaklıklar

Yeni Limited Ortaklıklar Hukuku'na Bakış

Limited ortaklıklar, mevcut TTK sisteminde girişimciler tarafından en çok tercih edilen ortaklık tipidir. Bunun ardında, şirketin düşük bir sermayeyle ve çoğunlukla Bakanlık'ın model olarak belirlediği yalın bir ortaklık sözleşmesi kullanılarak kolaylıkla kurulabilmesi, şirket müdürünün veya müdürlerinin uzun süreyle atanabilmesi, ortak sayısı yirmiden az olan limited ortaklıklarda ortaklar kurulunun anonim ortaklığa nazaran daha kolay toplanabilmesi ve kanunun öngördüğü biçimde işlemeyen limited ortaklıkların herhangi bir yaptırımla karşı karşıya gelmemesi sayılabilir.

Mevcut TTK'da limited ortaklıklara ilişkin kurallar dikkate alındığında, limited ortaklığın aslında bir tür sermaye ortaklığı olarak tasarlandığı ancak bir çok özelliğin bu şirketi kişi şirketlerine yaklaştırdığı görülmektedir. Bu hukuki karakteristik, kaçınılmaz olarak limited ortaklıkların adeta bir tür "ortakların sorumluluğunun sınırlandırıldığı şahıs şirketi" olarak algılanmasına yol açmıştır. Kural olarak, limited ortaklığın büyük ticari faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılmasına bir engel yoktur; ancak pay devrinden karar alınmasına değin uzanan yelpazede bir çok hukuki mekanizma, son derece işlevsiz konumdadır.

Bu olgulardan hareketle Yeni TTK, limited ortaklıkları gerçek bir sermaye ortaklığına dönüştüren, hukuki niteliğinin elverdiği ölçüde anonim ortaklıklara yaklaştıran bir anlayışı benimsemektedir. Bu anlayışın en somut belirtileri, limited ortaklıkların finansal düzen açısından anonim ortaklıklarla aynı kurallara tabi tutulması, pay devrinin kolaylaştırılması ve ortaklar kurulunda karar alma mekanizmalarının basitleştirilmesi. Buna karşılık Yeni TTK, limited ortaklığı belirli yönlerden anonim ortaklığın alternatifi olarak öne sürmektedir: Pay devrinin yasaklanabilmesi, yan edim yükümlülüklerinin ve ek ödeme yükümlülüklerinin ortaklık sözleşmesinde yer bulması ve başta opsiyon hakları olmak üzere Borçlar Hukuku'na özgü mekanizmaların ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilmesi ve üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi gibi hukuki düzenlemeler, bu olguya işaret etmektedir.

Bu amaçla, ilk olarak limited ortaklıkların Yeni TTK'da hangi alanlarda anonim ortaklıklarla aynı kurallara tabi tutulduğunu inceledikten sonra, limited ortaklığın kendine özgü hukuki mekanizmalarını ele alacağız. Bu incelemede, kanunun, anonim ortaklığa özgü bazı kuralların "doğrudan doğruya", bazı kuralların ise kıyasen uygulanmasını öngördüğüne işaret edilmelidir.

Limited Ortaklıkların Anonim Ortaklıklarla Aynı Kurallara Tabi Tutulduğu Alanlar

1. Kuruluşta Aksaklıklardan Dolayı Fesih Davası (YTTK.m. 644)

Limited ortaklık da bir kez kurulduğunda, artık şirketin yokluğuna veya geçersizliğine hükmedilemez. Ancak, kuruluşta aksaklıklardan dolayı alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, müdürler, ortaklar, alacaklılar veya Bakanlık, şirketin feshini dava edebilecektir.

2. Bağımsız denetim/ İşlem denetimi/Özel Denetim (YTTK m. 635)

Anonim ortaklıklarda finansal düzenin şeffaflığına ilişkin önemli bir güvence yaratan bağımsız denetim, şirketi ve ilgilileri zarara uğratma riski yüksek olan spesifik işlemlerin denetimini kapsayan işlem denetimi ve özel olarak paysahipliği haklarını zarara uğratan hukuki işlemlerin sınırlanmasına hizmet eden özel denetim, yeni düzende limited ortaklıklara da uygulanacaktır.

Anonim ve limited ortaklıklar arasında kurulan bu paralellik, limited ortaklığın belirli normlar dahilinde kurumsal yapılanma zorunluluğunu beraberinde getirmekte; limited ortaklığın kişi ortaklığı karakteristiğini önemli ölçüde zayıflatmaktadır. Yeni TTK'da limited ortaklığı kuşatan bu denetim sistemi, deyim yerindeyse limited ortaklığın kapısından içeri dahi giremeyen ortak açısından oldukça önemli bir yeniliktir.

3. Finansal Tablolar, Yedek Akçeler ve Yıllık Faaliyet Raporu (Yeni TTK m. 610)

Evrensel finansal raporlama standartlarının TMS üzerinden Türk Hukuku'na yansıtılması, sadece anonim ortaklıkların değil, limited ortaklıkların finansal düzenini de etkileyecektir. Anonim ortaklıklarda dürüst resim verme ilkesi ekseninde biçimlendirilen finansal tablolar ve yıllık faaliyet raporuna özgü kurallar, limited ortaklıklarda da uygulanacaktır. Limited ortaklıklarda da müdürler, bilanço gününden itibaren altı ay içinde; finansal tabloları, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, kâr dağıtımına ilişkin genel kurul kararını, denetçinin 403 üncü madde uyarınca verdiği görüşü ve genel kurulun buna ilişkin kararını, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan ettirmekle ve şirketin internet sitesine koymakla yükümlüdür (YTTK.m. 610, 524).

Limited ortaklıkların yedek akçelerine de, anonim ortaklıklardaki yedek akçelere ilişkin YTTK.m. 519-523 hükümleri uygulanacaktır.

4. Komisere ilişkin düzenlemeler haricinde, Genel Kurul Toplantısına Çağrı/Azlığın Çağrı ve Gündeme Madde Ekletme Hakkı/ Genel Kurula Hazırlık Önlemleri/ Tutanak/ Genel Kurula Yetkisiz Katılma (YTTK m.617)

Yeni TTK'da limited ortaklıklardaki "ortaklar umumi heyeti", anonim ortaklıklarda olduğu gibi "genel kurul" olarak adlandırılmıştır. Yirmi ortaktan fazla ortağın bulunması halinde genel kurula anonim ortaklık genel kuruluna ilişkin kuralların uygulanmasını öngören mevcut TTK'nın aksine, Yeni TTK, ortak sayısını esas almadan, limited ortaklık genel kuruluna anonim ortaklık genel kuruluna ilişkin bazı hükümlerin kıyasen uygulanmasını öngörmektedir (YTTK.m. 617).

Limited ortaklıklarda genel kurulun toplantıya davet edilmesi, toplanması ve karar almasına ilişkin süreçlerdeki temel farklılıkları; Bakanlık komiserinin katılımına gereksinim olmaması, yetersayıların farklı oranlarda olması (YTTK.m. 620-621) ve genel kurulun toplanmadan karar alabilmesi (YTTK.m. 614/4) olarak sayılabilir.

5. İntifa senetleri (Yeni TTK m. 584)

Yeni TTK, limited ortaklıklara da intifa senedi çıkarma imkanını tanımakta, bu olasılıkta anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerin uygulanacağını ortaya koymaktadır.

6. Kuruculara Özel Menfaatler Tanınması (YTTK.m. 578)

Limited ortaklıklarda kurucu intifa senedi çıkarılmasına imkan tanınmış; buna ilişkin olarak anonim ortaklıklara özgü kuralın uygulama alanı bulacağı açıkça belirtilmiştir (YTTK.m. 578,348). Bu yaklaşım, 1) Limited ortaklıklarda intifa senetlerinin çıkarılmasına izin verilmesine, 2) Bu senetlerin anonim ortaklıklardaki intifa senetlerine ilişkin kurallara tabi kılınmasına ve 3) Limited ortaklıkların finansal düzen açısından anonim ortaklıklarla aynı kurallara tabi kılınmasına uygun düşmektedir.

7. Şirkete Aynî Sermaye Konulması ve Ayınların Devralınması (YTTK.m. 578)

Anonim ortaklıklarda aynî sermayenin konulmasına ve ayınların devralınmasına ilişkin sistem (YTTK.m. 342-343), şeffaflık ve malvarlığının korunması ilkelerinin bir sonucudur. Aynı kuralların limited ortaklıklara yansıtılması, limited ortaklıkların sermaye ortaklığı karakteristiğini ön plana çıkarmaktadır.

8. Hazırlık Dönemi Faizi (YTTK m. 609) ve Sermaye Artırımında Kıyasen Uygulanacak Kurallar (YTTK m. 590-591)

Hazırlık dönemi faizi, şirketin işleteceği ticari işletme faaliyete geçene değin ortaklara ödenmesi kararlaştırılan ve esas itibarıyla şirkete katılımı teşvik etmeye yönelik bir bedeldir. Limited ortaklıkta da, ticari işletmenin faaliyete geçmesinin zaman alacağı durumlarda şirket sözleşmesiyle, ortaklara hazırlık dönemi faizi ödenmesi kararlaştırılabilir. Bu takdirde, anonim ortaklıklara ilişkin hükümler (YTTK.m. 510) uygulama alanı bulacaktır.

Limited ortaklıklarda sermaye artırımına ilişkin düzenlemede, anonim ortaklığa ilişkin hükümlerin doğrudan veya kıyasen uygulanacağına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak sermaye artırımı aynı sermaye konulması suretiyle gerçekleştiriliyorsa, anonim ortaklıklarda aynı sermaye konulmasına ilişkin kurallar burada da uygulamaları bulacaktır. Diğer yandan, limited ortaklıklarda da yeni pay alma hakkı (rüçhan hakkı), ancak haklı sebeplerin varlığı halinde ve sermayenin % 60'ının olumlu oyuyla kısıtlanabilecektir veya kaldırılabilir.

9. Sermaye Azaltımı (YTTK m. 592)

Limited ortaklıklarda sermayenin azaltılmasına, anonim ortaklıklardaki kurallar kıyasen uygulanacaktır. Ancak limited ortaklıkların kendine has özelliğinin bir gereği olarak, esas sermaye borca batıklığın giderilmesi için azaltılıyorsa, bu takdirde ek ödeme yükümlülükleri tamamen ödenmeden sermaye azaltımı yoluna gidilemeyecektir (YTTK.m. 592).

10. Müdürlerin Bilgi Alma Hakkına ve Sorumluluğuna İlişkin Kurallar

Anonim ortaklıklarda yöneticinin bilgi alma hakkının genişletilmesine ilişkin kural (YTTK.m. 392) limited ortaklıklara da egemen kılınmıştır. Diğer yandan, mevcut TTK'da olduğu gibi, Yeni TTK'da da müdürlerin sorumluluğu anonim ortaklıklarda yöneticilerin sorumluluğuna ilişkin kurallara tabi tutulmuştur. YTTK.m. 644 hükmünde hem hukuki sorumluluk hem cezai sorumluluk hükümlerine gönderme yapılmıştır; sadece halktan para toplamaya ilişkin YTTK.m. 552'ye bilinçli olarak gönderme yapılmamıştır; çünkü limited ortaklıklar, anonim ortaklıkların aksine izinle dahi para toplayamazlar.

11. Genel Kurul Kararlarının Geçersizliği (YTTK m. 622)

Yeni TTK, genel kurul kararlarının kesin hükümsüzlüğü ve iptal edilebilirliğine ilişkin hükümler anlamında, anonim ortaklıklarla limited ortaklıklara aynı kuralla tabi kılmaktadır. Anonim ortaklıklar için öngörülen bu kurallar, kıyasen limited ortaklıklara da uygulanacaktır.

12. Müdürlerin Aldıkları Kararların Geçersizliği (YTTK.m. 644,m. 391)

Anonim ortaklıkta yönetim kurulu açısından öngörülen kural, limited ortaklıklar açısından da benimsenmiş; müdürlerin eşit işlem ilkesine aykırı olan, limited şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, ortakların özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren kararları ile ortaklar kurulunun devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin kararlarının kesin hükümsüz olacağı kabul edilmiştir.

13. Ortaklara Getirilen Ödünç Yasağı

Anonim ortaklıklarda pay sahibinin, istisnalar dışında şirkete borçlanmasını yasaklayan hüküm, limited ortaklıklar açısından da uygulama alanı bulmaktadır (YTTK.m. 644).

14. Sermayenin Kayba Uğraması ve Borca Batıklık (YTTK.m. 633)

Limited ortaklığın mali durumunun bozulması halinde, ortaklık sözleşmesinde düzenlenmiş olmak kaydıyla ek ödeme yükümlülükleri devreye girecektir. Bunun dışında mali durumun zayıflamasına, anonim ortaklıklara ilişkin YTTK.m. 376 vd. hükümleri uygulanacaktır.

15. Tasfiye Usulü İle Tasfiyede Organların Yetkileri (Yeni TTK m. 643)

Limited ortaklığın sona ermesinin sonuçları hakkında, anonim ortaklıkla ilgili hükümler uygulanacaktır (YTTK.m. 636/5). Yeni TTK'nın anonim ortaklıklar açısından getirdiği önemli yeniliklerden biri, şirketin tasfiyesine ilişkin kuralların, uygulamanın ihtiyaçları gözetilerek yeniden düzenlenmesidir. Söz konusu kurallar, limited ortaklıkların tasfiyesine de uygulanacaktır.

Limited Ortaklıkların Hukukî Yapısının Unsurları

Yeni TTK'nın bir yandan limited ortaklıkları olabildiğince anonim ortaklıklara yaklaştırmaya, diğer yandan da limited ortaklığı anonim ortaklığın ciddi bir alternatifine dönüştürme anlayışı bir çok düzenlemede somutlaşmaktadır. Böylelikle Yeni TTK'da limited ortaklıklara ilişkin yeni sistem incelenirken hem bu anlayış hem de limited ortaklığın kendine has karakteristik özellikleri gözönünde bulundurulmalıdır.

Tek Kişilik Ortaklık

Limited ortaklık, tek bir kişi tarafından kurulabilecektir (YTTK.m. 573/1). Bu bağlamda, limited ortaklıklar sonradan tek kişilik ortaklığa dönüşebilecek, özel olarak tescil ve ilana tabi olan bu husus bir sona erme nedeni oluşturmayacaktır. Ortak sayısı, yine 50 kişiyi aşamayacaktır (YTTK.m. 574/1).

Sermaye

Limited şirketin esas sermayesi, en az 10.000 TL olarak belirlenmiştir.

Ortakların Sorumluluğu

Ortakların sorumluluğu, taahhüt ettikleri sermayenin yanı sıra, aşağıda ayrıntıları açıklanacak olan yan edim yükümlülüklerini ve ek ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmesini kapsar (YTTK.m. 573/2). Yeni TTK, ortakları payları oranında kamu borçlarından sorumlu kılan 6183 Sayılı Kanun'un 35/1 hükmüne herhangi bir değişiklik getirmemiştir.

Ortaklık Sözleşmesinde Yeni Olanaklar

Yeni TTK'nın Gereçesi'nde, anonim ortaklığın nesnel ve paya bağlı karakteristiğini korumak hususunda net bir tavır ortaya konulmuş; esas sözleşmede yer alacak hükümlerin Yeni TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlere aykırı bir biçimde düzenlenmesi de önlenmiştir (YTTK.m. 340). Anonim ortaklıklara ve limited ortaklıklara ilişkin hukuki rejimler karşılaştırıldığında, Kanunkoyucu'nun anonim ortaklığın hukuki yapısının ortaklarca özgürce biçimlendirilmesini arzu etmediği, buna karşılık bu amaca yönelenleri limited ortaklık kurmaya yönelttiği sonucuna varılmaktadır.

Bu yaklaşımın hukuki izdüşümleri, bir çok yönden tartışılabilir. Ancak bu tartışmalardan soyut olarak belirtilebilir ki, Kanunkoyucu limited şirketin ortaklık sözleşmesinde ortakların serbest iradelerine geniş hareket alanı tanımıştır:

1. Payın devri tamamen yasaklanabilir (YTTK.m. 595/4).
2. Paylar gruplara ayrılabilir, imtiyazlar öngörülebilir (YTTK.m. 576/1/c).
3. Ortakları sermaye taahhüdü dışında sorumlu kılan ek ödeme yükümlülükleri ve yan ödeme yükümlülükleri kararlaştırılabilir (YTTK.m. 577/1/c-d).
4. Ortaklara veto hakkı veya eşit oy halinde devreye girecek üstün oy hakları tanınabilir (YTTK.m. 577/1/e).
5. Ortaklara genel kurulun çağırılması konusunda özel haklar tanınabilir (YTTK.m. 577/1/h); oy hakkının hesaplanmasına yönelik olarak kanuni düzenden ayrılan mekanizmalar getirilebilir (YTTK.m. 577/1/i).
6. Ortaklara getirilen yükümlülüklerle ilişkin cezai şart hükümleri öngörülebilecek (YTTK.m. 577/1/f); ayrıca ortakların çıkma ve çıkarılmasına ilişkin hukuki rejim, ayrıntılarıyla ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilecektir (YTTK.m. 577/1/k-l).

Kanunda öngörülen başka örnekleriyle birlikte bu geniş hareket alanı, limited ortaklığı "yapısı esnek bir şekilde biçimlendirilebilir bir sermaye ortaklığına" dönüştürmektedir. Ancak görüldüğü üzere, limited ortaklığın hukuki yapısının biçimlendirilmesinde bir çok yönden eksen kavram olarak payın değil pahasahibinin esas alınması ve Borçlar Hukuku'na özgü anlaşmaların ortaklık düzenine egemen kılınması, bir çok başka sebeple birlikte limited ortaklıkların tam anlamıyla anonim ortaklığın alternatifi olduğu savını zayıflatmaktadır. Bununla birlikte, Yeni TTK'nın limited ortaklıkların hukuki düzenini olabildiğince netleştirdiği dikkate alınmalıdır.

Ortaklar Kurulu'nda Yetersayılar

Yeni TTK, ortaklar kurulunda karar alınması sürecini önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır. Yeni TTK, olağan ve önemli kararlar arasında ayırım yapmakta; olağan kararlar açısından belirli bir toplantı yetersayısını aramamakta; karar yetersayısı olarak ise salt çoğunluğu yeterli görmektedir. Aşağıda sayılan ve önemli karar olarak nitelendirilen kararların ise temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun birarada bulunması halinde alınabilecektir:

1. Şirket işletme konusunun değiştirilmesi.
2. Oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi.
3. Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması.
4. Esas sermayenin artırılması.
5. Rüşhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması.
6. Şirket merkezinin değiştirilmesi.
7. Müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi.
8. Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı şirketten çıkarılması.
9. Şirketin feshi.

Ortaklık Payının Devri

Mevcut TTK, limited ortaklıkta payın devri konusunda farklı alternatifler getirmektedir. Payın devri tamamen yasaklanabilir veya iyice basitleştirilebilir. Ortaklar, ortaklık sözleşmesine koyabilecekleri bir hükümlerle, pay devrinin genel kurul tarafından onanması sistemini terk edebilirler. Ortaklık sözleşmesinde pay devrine ilişkin yasaklama veya basitleştirme kuralı getirilmezse, payın devri genel kurulun onayına tabidir. Onama kararı, olağan yetersayılarla alınacaktır. Ayrıca şirket devir işleminin onaylanması başvurusuna 3 ay içinde yanıt vermezse, devre onay vermiş sayılacaktır (YTTK.m. 595/7).

Ortaklara Esas Sözleşmeyle Yüklenen Edimler: Yan Edim Yükümlülükleri ve Ek Ödeme Yükümlülükleri

Yan edim yükümlülükleri ve ek ödeme yükümlülükleri, ortaklık sözleşmesiyle ortağa sermaye taahhüdü dışında yüklenen borçlardır. Yan edim yükümlülükleri, ortağın şirkete karşı yerine getirmeyi taahhüt ettiği dönemsel nitelikteki edimlerdir. Ek ödeme yükümlülüğü ise, şirketin zarara uğraması olasılığında ortağı şirkete finansal destek sağlama borcu altına sokan bir yükümlülüktür.

İlk ortaklık sözleşmesi veya sonradan ortaklık sözleşmesi değişikliğiyle ek ödeme yükümlülüğü ve yan edim yükümlülüğü öngörülebilir. Sonradan bu yükümlülüklerin öngörülmesi, oybirliğiyle söz konusu olabilir (YTTK.m. 607).

Ek Ödeme Yükümlülükleri

Esas sözleşmeyle öngörülmesi zorunludur.

Ortaklardan ek yükümlülüklerini yerine getirmeleri, ancak aşağıdaki hallerden birinin varlığı halinde istenebilir (YTTK.m. 603):

- Esas sermaye + kanuni yedek akçeler toplamının şirket zararını karşılayamaması
- Şirketin ek araçlar olmaksızın yoluna devam edememesi
- Ortaklık sözleşmesinde tanımlanan+ öz kaynak ihtiyacı doğuran bir halin ortaya çıkması

Ek ödeme tutarı belirlidir; her bir ortağa azami olarak payın itibari değerinin iki katı tutarında ek ödeme yükümlülüğü getirilebilir. Her ortak, kendi ek ödeme yükümlülüğünden sorumludur; ortaklar arasında teselsül söz konusu değildir.

Ortaklarca yapılan ek ödemenin iadesi; ancak iade edilecek tutarın, kanuni yedek akçelerden/diğer serbest fonlardan karşılanabilir olduğunun işlem denetçisince doğrulanması halinde söz konusu olabilir (YTTK.m. 605).

Ek ödeme yükümlülüğünün azaltılması ve kaldırılması, özvarlıkların zararı karşılamasına bağlıdır. Bu hukuki işlem, esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümlere tabidir (YTTK.m. 603/6).

Yan Edim Yükümlülükleri

Yan Edim Yükümlülükleri (YTTK m. 606)

ise doğrudan doğruya, işletme konusunun gerçekleştirilmesi için ortakların desteğinin sağlanmasına yönelmektedir. Yan edim yükümlülüklerinin, konusu, kapsamı ve koşulları ortaklık sözleşmesinde belirlenir. Buna ilişkin ayrıntılar, genel kurula da bırakılabilir.

Müdürün Hukukî Konumu

Şirket müdürlerinden en az birinin yerleşim yerinin Türkiye’de bulunması ve bu müdürün şirketi tek başına temsile yetkili olması gerekir (YTTK.m. 628/1). Yeni TTK’da müdürlerin özen ve bağlılık yükümlerine ilişkin kıstaslar kanunda sayılmış; müdürlerin (diğer) tüm ortaklarca aksi yazılı olarak kararlaştırılmadıkça rekabet yasağı altında bulunduğu açıkça hükme bağlanmıştır (YTTK.m. 626/1-2). Müdürlerin, ortaklara karşı eşit işlem yapma yükümlülüğü de açıkça kanunda öngörülmüştür (YTTK.m. 627).

Müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri ise, YTTK.m. 625 hükmünde şu şekilde sayılmaktadır:

1. Şirketin üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi ve gerekli talimatların verilmesi.
2. Kanun ve şirket sözleşmesi çerçevesinde şirket yönetim örgütünün belirlenmesi.
3. Şirketin yönetimi için gerekli olduğu takdirde, muhasebenin, finansal denetimin ve finansal planlamanın oluşturulması.
4. Şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerinin gözetimi.
5. Küçük limited şirketler hariç, risklerin erken teşhisi ve yönetimi komitesinin kurulması.
6. Şirket finansal tablolarının, yıllık faaliyet raporunun ve gerekli olduğu takdirde topluluk finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi.
7. Genel kurul toplantısının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.
8. Şirketin borca batık olması hâlinde durumun mahkemeye bildirilmesi.

Ayrıca şirket sözleşmesinde, müdürlerin belirli kararlarının genel kurulun onayından geçirmesi kararlaştırılabilecektir (YTTK.m. 625/2).

Ortaklar Kurulunun Hukukî Konumu

YTTK, ortaklar kurulunun da vazgeçilemez ve devredilemez yetkilerini saymaktadır (YTTK.m. 616). Hüküm, devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri, ortaklık sözleşmesinde yer alması zorunlu olanlar ve zorunlu olmayanlar olmak üzere iki kategoride ele almaktadır.

Ortaklıktan Çıkma ve Çıkarılma

Limited ortaklığın karakteristik ağırlığı, sermaye ortaklığı karakteristiğine kaydırılmış ise de, ortaklığın devamı, ortaklar arasındaki güven ilişkisi üzerine inşa edilmiştir. Bu nedenle, haklı sebeple ortaklıktan çıkma, çıkarılma, haklı sebeple fesih kurumları muhafaza edildiği gibi; ortağın şirketten çıkması ve çıkarılması ile ayrılma akçesi kurumları, oldukça ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Haklı sebepler dışında, ortağın hangi koşullarda ortaklıktan çıkma hakkını kullanabileceği, bunun yanı sıra, haklı sebepler dışında bir ortağın hangi koşullarda ortaklıktan çıkarılabileceği, ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilecektir (YTTK.m. 638,640). Ortaklardan biri çıkma hakkını kullandığında, diğer ortaklar kendilerine müdürlerce ortağın çıkma hakkını kullandığı bildirildikten itibaren bir ay içinde çıkmaya katılabileceklerdir (YTTK.m. 639).

Ortaklar arasındaki güven ilişkisini zedeleyen veya çıkarılmasını haklı kılan başka bir sebebin oluşumuna yol açan bir ortak hakkında, haklı sebeple ortaklıktan çıkarma davası açılabilir. Bunun dışında, ortaklık sözleşmesinde ortağın çıkarılmasına ilişkin olarak haklı sebebin dışında başkaca sebepler de öngörülebilir. Şirket tarafından çıkarma hakkı hukuka uygun bir biçimde kullanılmazsa, çıkarılan ortağın, çıkarma kararının kendisine bildiriminden itibaren üç ay içinde bu karara karşı iptal davası açma hakkı vardır (YTTK.m. 640/2).

Gerek çıkma gerek çıkarılma halinde, şirketten ayrılan ortağın mali hakkının güvence altına alınması gerekmektedir. Yeni TTK'nın önem ifade ettiği bu konuda, ayrılan ortağın payının gerçek değerinin kendisine ödenmesi vurgulanmaktadır (YTTK.m. 641).Ortaklık sözleşmesinde ayrılma akçesinin belirlenmesi konusunda ortaklara geniş bir hareket alanı tanınmaktadır (YTTK.m. 641/2). Kanun, ayrılma akçesinin talep edilebilir hale gelmesine ilişkin koşulları da ortaya koymaktadır: Ayrılma akçesinin ortağın ayrılmasıyla talep edilebilir olması için, şirketin kullanılabilir bir özkaynak üzerinde tasarruf etmekte olması, ayrılan kişinin esas sermaye paylarının devredilebilir olması ve esas sermayenin ilgili hükümlere göre azaltılması koşulları aranmaktadır (YTTK.m. 642). Kullanılabilir özkaynak tutarı, işlem denetçisi tarafından belirlenecektir.

Ortaklık Sözleşmesinde Yer Alması Zorunlu Olan "Vazgeçilemez ve Devredilemez Yetkiler"	Ortaklık Sözleşmesinde Yer Alması İsteğe Bağlı Olan "Vazgeçilemez ve Devredilemez Yetkiler"
<ol style="list-style-type: none">1. Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi.2. Müdürlerin atanmaları ve görevden alınmaları.3. Topluluk denetçisi ile işlem denetçileri de dâhil olmak üzere, denetçilerin atanmaları ve görevden alınmaları.4. Topluluk yılsonu finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporunun onaylanması.5. Yılsonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun onaylanması, kâr payı hakkında karar verilmesi, kazanç paylarının belirlenmesi.6. Müdürlerin ücretlerinin belirlenmesi ve ibraları.7. Esas sermaye paylarının devirlerinin onaylanması.8. Bir ortağın şirketten çıkarılması için mahkemeden istemde bulunulması.9. Müdürün, şirketin kendi paylarını iktisabı konusunda yetkilendirilmesi veya böyle bir iktisabın onaylanması.10. Şirketin feshi.11. Genel kurulun kanun veya şirket sözleşmesi ile yetkilendirildiği ya da müdürlerin genel kurula sunduğu konularda karar verilmesi.	<ol style="list-style-type: none">1. Şirket sözleşmesi uyarınca genel kurulun onayının arandığı hâller ile müdürlerin faaliyetlerinin onaylanması.2. Önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının kullanılması hakkında karar verilmesi.3. Esas sermaye payları üzerinde rehin hakkı kurulmasına ilişkin onayın verilmesi.4. Yan edim yükümlülükleri hakkında iç yönerge çıkarılması.5. Şirket sözleşmesinin 613 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca ortakların onayını yeterli görmemesi hâlinde, müdürlerin ve ortakların şirkete karşı bağlılık yükümü veya rekabet yasağı ile bağdaşmayan faaliyetlerde bulunabilmelerinin onayı için gereken izin verilmesi.6. Bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplerden dolayı şirketten çıkarılması.

VII. Ortağın ve Şirketin Çeşitli Aktörlerle İlişkileri

Ticari işletmelerin ve sermaye şirketlerinin hukuki düzenini önemli ölçüde değiştiren Yeni TTK, şirket ortağının hukuki konumuna önemli yenilikler getirmektedir. “Şirket ortağı olarak yeni düzende beni neler bekliyor?” sorusunun yanıtı araştırıldığında, mevcut TTK ile Yeni TTK arasında belirgin farklılıklar saptanmaktadır. Bu farklılıklar, bir yandan pay sahibi ile şirketin karşılıklı ilişkilerini, diğer yandan şirketin ekonomi düzeninin aktörleri ile olan ilişkilerini etkilemektedir. Yeni TTK’nın bir de bu perspektiften incelenmesi gerekmektedir.

Bu bölümde, Yeni TTK ışığında ortağın şirketle olan ilişkisi irdelenecek; buradan hareketle ortağın ve şirketin çeşitli aktörlerle olan ilişkilerine değinilecektir.

a. Yeni TTK’da Ortağın ve Şirketin Birbirleriyle İlişkileri

Gelişen ve Çeşitlenen Haklar

Yeni sistemde anonim ortaklıkta pay sahibinin, limited ortaklıkta ise ortağın haklarının kapsamı genişlemekte ve mevcut TTK’da öngörülen haklara yenileri eklenmektedir. Uygulamada çözümlü güçlük arz eden hukuki sorunları gözetken Yeni TTK, mevcut pay sahipliği haklarına işlerlik kazandırmakta; ayrıca mevcut TTK’da bulunmayan bazı hakları öngörmektedir. İlkine örnek, bilgi alma ve inceleme hakkı (YTTK.m. 437) ile özel denetim isteme hakkı (YTTK.m. 438-446); ikincisine örnek ise haklı sebeple fesih davası açma hakkıdır (YTTK.m. 531). Pay sahipliği haklarına yukarıda ana hatlarıyla değinilmiştir.

Bilgi Toplamı Hizmetleri ve Bilinçli Pay Sahibi

Pay sahibinin haklarını, kendi menfaatlerine en uygun biçimde kullanabilmesi, pay sahibinin doğru bir bilgi birikimine kavuşmasına bağlıdır. Yeni sistemde evrensel muhasebe standartları, yıllık faaliyet raporunun asgari içeriği, bağımsız denetim ve işlem denetimi, inceleme ve bilgi alma haklarının güçlendirilmesi, özel denetimde mahkemenin devreye girmesi ve bilgi toplumu hizmetleri, pay sahibinin haklarını kullanırken yararlandığı hukuki kaynaklardır. Yeni TTK, öngördüğü zengin hukuki mekanizmalarla pay sahipliği değerini yükseltmekte ve güçlendirmektedir.

Payın Devredilebilirliği

Yeni TTK’da anonim ortaklıklarda ve limited ortaklıklarda payın devredilebilirliği önündeki engeller bir ölçüde hafifletilmektedir. Anonim ortaklıkta esas sözleşmede payın devredilebilirliğine yönelik düzenlemelere (bağlam) kısıtlama getirilmesi (YTTK.m. 493 vd.), limited ortaklıkta ise payın devrinin ortaklar kurulunda onanmasına ilişkin yetersayı kuralının hafifletilmesi (YTTK.m. 595), küçük yatırımcıların sermaye şirketlerine yönelimini teşvik edecektir. Bununla birlikte, limited ortaklıkta payın devrinin ortaklık sözleşmesiyle tamamen yasaklanabileceğine de işaret edilmelidir (YTTK.m. 595/4). Bu itibarla ortaklık sözleşmesi, payın devredilebilirliği anlamında belirleyici bir role sahiptir.

Şirket Kaynaklarından Yararlanma

Yeni TTK, şirketlerde çok yaygın olan “ortaklar cari hesabı” uygulamasının sakıncalarını gözeterek, anonim ve limited ortaklıklarda pay sahibine ve ortağa “şirkete borçlanma yasağını” getirmiştir (YTTK.m. 358 ve 644). Artık ortaklar, şirket kaynaklarından özgürce yararlanamayacaktır. Ortağın şirkete borçlanmasını yasaklayan YTTK.m. 358, gerçekçi bir yaklaşım benimsemiş; hem ortağın hem de şirketin işletme konusuna giren ve piyasa koşullarında gerçekleştirilen hukuki işlemlerden dolayı borçlanmaya izin vermiştir. Yasaklanan, bu kapsam dışında kalan borçlanmalar yoluyla ortağın şirket kaynaklarından yararlanmasıdır. Düzenleme, hem başta malvarlığının korunması ilkesi üzere sermaye ortaklığının karakteristiğine, hem de menfaat sahiplerinin haklı yararlarının karşılanması düşüncesine uygun düşmektedir.

Yasağın yaptırımları, 300 günden aşağı olmamak üzere adli para cezası (YTTK.m. 562), bağımsız denetçinin standartlara aykırılık nedeniyle olumlu görüş vermemesi (YTTK.m. 403/5) ve kanunun yürürlüğe girmesinden önce doğan ve 1 Temmuz 2015 tarihine kadar tasfiye edilmeyen borçlanmalarla sınırlı olarak alacaklının borçlanan ortağı doğrudan doğruya takip edebilmesi (6103 Sayılı Kanun m. 24/3) olarak sıralanabilir. Yasağın ekonomik açıdan şirketle ortak arasındaki ilişkide yaratacağı boşluklar, hukuka uygun bir biçimde kâr payı avansından (YTTK.m. 509/3) yararlanılarak çözüme kavuşturulabilir.

Paysahibinin Paylarını Şirkete Satma Hakkı

Yeni TTK, çeşitli hükümlerinde paysahibine paylarını şirkete satma hakkı tanımaktadır. Bir çok ayrıntıları bulunan bu düzenlemelere kısaca değinmek gerekirse,

- Şirketler topluluğunda, hakim şirketin hakimiyetini kötüye kullanması ve neden olduğu zararı denkleştirme yoluna gitmemesi halinde, hakim, hakkaniyet gerektiriyorsa, zararın tazminini dava eden ve yavru şirketin ortağı konumunda bulunan davacının paylarının hakim şirket tarafından satın alınmasına karar verebilir (YTTK.m. 202/1/b).
- Aynı şekilde hakimiyetin kullanılması yoluyla gerçekleştirilen ve haklı bir sebebe dayanmayan birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih, menkul kıymet çıkarılması ve önemli esas sözleşme değişikliği gibi işlemlerde, genel kurul kararına red oyu verip tutanağa yazdıran veya yönetim kurulunun bu ve benzeri konulardaki kararlarına yazılı olarak itiraz eden pay sahipleri, "paylarının şirketçe satın alınması istemiyle" dava açabilecektir (YTTK.m. 202/2).
- Haklı sebeple fesih davası da paysahibinin paylarını şirket tarafından satın alınmasına yol açabilmektedir (YTTK.m. 531). Paysahibi tarafından, ortaklık ilişkisinin katlanılmaz hale gelmesi olasılığında açılacak bu davada, şirketin feshi, son çaredir. Haklı sebebin varlığını tespit ettiği takdirde hakim, davacının paylarının şirket tarafından satın alınmasına karar verebilir.

Şirketin Paysahibini Ortaklıktan Çıkarma Hakkı

Şirketler Topluluğunda Paysahibinin Ortaklıktan Çıkarılması (squeeze out) da ilk kez Yeni TTK'da düzenlenmektedir. Şirketler topluluğunda, hakim şirketin yavru şirketin doğrudan veya dolaylı olarak %90 oranında payına sahip olduğu durumlarda; şirketin çalışmasını engelleyen, dürüstlük kuralına aykırı davranan, fark edilir sıkıntı yaratan veya pervasızca hareket eden paysahibinin payları hakim şirket tarafından satın alınabilecektir (YTTK.m. 208). Söz konusu hak, hakim şirketin tek taraflı irade beyanıyla kullanılacaktır ve payların gerçek değeri üzerinden satın alınmasını konu edinmektedir.

Şirketler Topluluğunda Paysahibinin Ortaklıktan Çıkarılması

Şirketler Topluluğunda Paysahibinin Ortaklıktan Çıkarılması (squeeze out) da ilk kez Yeni TTK'da düzenlenmektedir. Şirketler topluluğunda, hakim şirketin yavru şirketin doğrudan veya dolaylı olarak %90 oranında payına sahip olduğu durumlarda; şirketin çalışmasını engelleyen, dürüstlük kuralına aykırı davranan, fark edilir sıkıntı yaratan veya pervasızca hareket eden paysahibinin payları hakim şirket tarafından satın alınabilecektir (YTTK.m. 208). Söz konusu hak, hakim şirketin tek taraflı irade beyanıyla kullanılacaktır ve payların gerçek değeri üzerinden satın alınmasını konu edinmektedir.

b. Şirketin Ticaret Siciliyle İlişkileri

Ticari işletmeye ilişkin açıklamalarımızda değinileceği üzere, ticaret siciline özgü kurallar önemli ölçüde çağdaşlaştırılmaktadır. Bakanlık ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde kurulacak olan elektronik veri bankası, tüm tacirlerin ticaret sicil dosyalarında yer alan verileri barındıracak; bu veri bankasına her yerden ulaşılacaktır. Bunun dışında, görünüşe güven kuramı Yeni TTK'da etkilerini belirgin bir şekilde hissettirmekte, ticaret sicilinin tutulmasından Ticaret Odası'nın ve Devletin müteselsilen sorumlu tutulması (YTTK.m. 25/2), sicil uygulamasını daha güvenilir hale getirmektedir. Yeni sistemde devreye giren işlem denetimi de, şirketin ve ilgililerin menfaatlerini yakından ilgilendiren bazı özellikli işlemlerin tescilinden önce, bu işleme özgü spesifik bir denetimin uygulanmasını gerekli kıldığından önemli ölçüde işlem güvenliğine hizmet etmektedir.

c. Şirketin Bankayla İlişkileri

Yeni TTK'da para akışını ilgilendiren düzenlemelerde, ödemelerin banka üzerinden yapılması gerekliliği vurgulanmıştır. Anonim şirketlerde kuruluşta ve sermaye artırımında (YTTK.m. 345, 457/2) nakit ödemelerin bankaya yapılması öngörülmektedir. Taahhüt edilen payların, kanunda veya esas sözleşmede öngörülmüş bulunan ve kanunda yazılı olandan daha yüksek olan tutarlarının ödendiği, ticaret siciline yöneltilecek bir banka mektubu ile ispatlanır. Banka, bu tutarı, şirketin tüzel kişilik kazandığını bildiren bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine sadece şirkete ödeyecektir.

d. Şirketin Bağımsız Denetçiyle ve İşlem Denetçisiyle İlişkileri

Bağımsız denetimin ve işlem denetiminin ortaklık düzenine etkilerini yukarıda inceledik. Bağımsız denetimin amaca uygun işlemesi için, bağımsız denetçinin bilgi alma taleplerinin yönetim kurulu tarafından karşılanması gerekir (YTTK.m. 401). Denetim sırasında şirket ile bağımsız denetçi arasındaki görüş ayrılıkları ise, mahkeme tarafından giderilecektir. Yönetim kurulunun bağımsız denetçi ve işlem denetçisi ile olan ilişkilerinin en iyi şekilde koordine edilmesi için, bir iç denetim biriminin oluşturulmasından, önemli yararlar sağlanacaktır.

e. Şirketin Vergi Dairesi Başkanlığı İle İlişkileri

Yeni TTK, şirketin vergi dairesi başkanlığıyla olan ilişkilerini düzenlememektedir. Ancak evrensel muhasebe standartlarının getirilmesi ve şeffaflığın sağlanması, vergi denetimi ve kayıtdışı ekonomiyle mücadele açısından büyük katkılar sağlayacaktır.

VIII. Özellikli İşlemler: Tek Kişilik Ortaklıklar, Yoğunlaşmalar ve Yeniden Yapılanmalar

Yeni TTK, sermaye ortaklıkları yönünden oldukça ciddi bir dönüşümü beraberinde getirmektedir. Yaklaşık 800.000'i aşkın sermaye şirketi, çağdaş evrensel muhasebe normlarına uyum sağlama ve kurumsal yönetim yeterliliğine erişme sınavıyla karşı karşıya gelecektir. Bu olgu; bir yandan çok sayıda yeniden yapılanma işlemini, diğer yandan ise tasfiyeleri kaçınılmaz olarak beraberinde getirecektir.

Bu olgunun bilinciyle Yeni TTK, şirketler topluluğunu, birleşmeleri, bölünmeleri ve tür değiştirmeleri oldukça ayrıntılı hükümlerle düzenlemektedir. Gerek anonim ortaklıklarda gerek limited ortaklıklarda Yeni TTK'nın esas sözleşmenin ve ortaklık sözleşmesinin içeriğinin belirlenmesi anlamında ortaklara tanıdığı sözleşme özgürlüğünün kapsamı da, pay devrine ilişkin düzenlemeler de dolaylı olarak yeniden yapılanma süreçlerini etkileyecek niteliktedir.

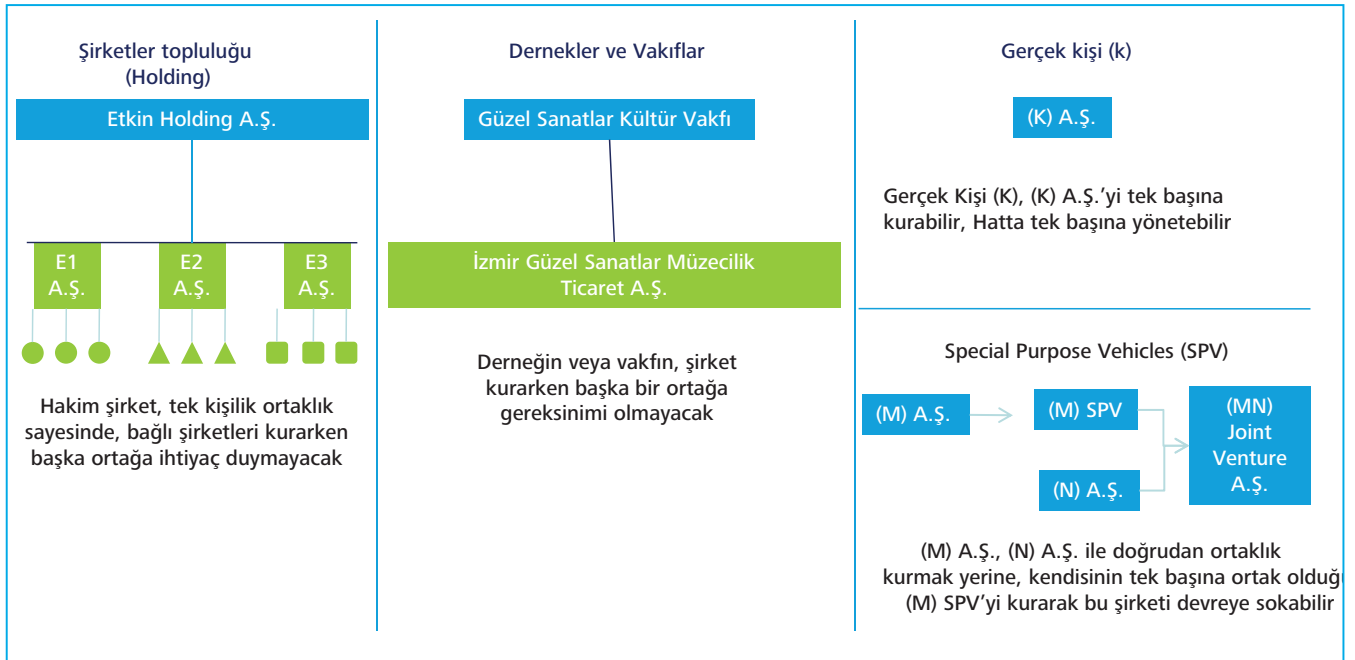
Tek ortaklı şirket modelinden, bir çok alanda yararlanılabilir

Yeni TTK, ilk kez şirketler topluluğunu bir hukuki müessese olarak bütünüyle kurala bağlamakta; uygulamada bir çok hukuki sorun arz eden birleşme ve tür değiştirme kurumlarını yeni bir bakış açısıyla ele almakta; bölünmeyi ise ilk kez kanun düzeyinde maddî hukuk kurallarıyla düzenlemektedir. Her bir yeniden yapılanma modeli, ayrırcı özellikleriyle irdelenmelidir.

Tek Kişilik Ortaklıklar

Yeni TTK, modern gelişmelere uyum sağlayarak anonim ortaklıkların ve limited ortaklıkların tek kişiye kurulmasına olanak tanımış (YTTK.m. 338/1, 573/1), bu sermaye ortaklıklarında ortak sayısının sonradan bire inmesi olasılığında keyfiyetin özel olarak tescil ve ilanını öngörmüştür (YTTK.m. 338/2, 574/2). Tescil ve ilan yükümlülüğünün ihlalden doğan zararlardan, şirket yöneticileri sorumludur. Ayrıca günlük ve sıradan işlemlerin dışında, tek kişi ortağın şirketle yaptığı sözleşmelerin geçerliliği, yazılı şekle bağlanmıştır (YTTK.m. 371/6).

Tek Ortaklı Şirketlere İlişkin Örnekler

Şirketler topluluğu

Düzenleniş Biçimi

Yeni TTK, şirketler topluluğunu "kontrol esasına dayalı bir yoğunlaşma" olarak ele almış; ana şirketin yavru (bağlı) şirketler üzerindeki hakimiyetinin etkilerine çeşitli hukuki sonuçlar bağlamıştır. Şirketler topluluğu, bir ana şirketten ve en az bir bağlı şirketten oluşan; ana şirketin hakimiyetinin, bağlı şirketler üzerinde belirleyici etki icra edebilme ("kontrol") şeklinde tezahür ettiği bir yoğunlaşmadır. Yeni TTK, söz konusu hakimiyeti "kontrol" kavramını eksen olarak düzenlemektedir.

Kontrol

Bir başka şirket üzerinde belirleyici etki icra etmek, özellikle bu şirketin ticari politikalarını belirleme gücünü elinde tutmak şeklinde tanımlanabilecek kontrol; Yeni TTK bağlamında aşağıdaki durumlardan herhangi birinin varlığı halinde ortaya çıkar:

1. Bir ticaret şirketinin doğrudan veya dolaylı olarak diğer bir ticaret şirketinin oy haklarının çoğunluğuna sahip olması
2. Bir ticaret şirketinin doğrudan veya dolaylı olarak diğer bir ticaret şirketinin yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkına sahip olması
3. Bir ticaret şirketinin, diğer bir ticaret şirketinde bir oy sözleşmesi marifetiyle oy haklarının çoğunluğu üzerinde tasarruf edebilmesi
4. Bir ticaret şirketinin, diğer bir ticaret şirketini, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hâkimiyeti altında tutabilmesi (hakimiyet sözleşmesi veya fiili kontrol)
5. Bir ticaret şirketinin başka bir ticaret şirketinin paylarının çoğunluğuna veya onu yönetebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahip bulunması (çoğunluk pahası)

Bu beş kontrol aracı içinde en yaygın olanları, 1., 2. ve 5. araçlardır. Hakimiyet sözleşmesi ülkemizde uygulanmamakta; fiili kontrolün kanıtlanması ise bazı durumlarda güçlük arz edebilmektedir. Oy sözleşmeleri pahası sözleşmesi bağlamında hatırı sayılır bir uygulama alanına sahiptir; ancak sözleşmenin ihlali halinde aynen ifa yoluyla icra edilmesi tartışmalar yaratmaktadır.

Böylelikle yaygın kontrol araçları içinde oy çoğunluğuna sahip olunması, yeterli sayıda yöneticiyi aday gösterme hakkı ve pay çoğunluğuna yahut şirketi yönetmeye yetecek düzeyde paya sahip olmak öne çıkmaktadır. 5. araç olarak sayılan "çoğunluklu veya nitelikli pahası" diğer dört aracın aksine bir faraziye (kesin varsayım) olmayıp, karine (çürütülebilir varsayım) niteliğindedir. Açık bir anlatımla, pay çoğunluğuna veya nitelikli paya sahip bir pahası, kontrolü elinde bulundurmadığını kanıtlayarak sorumluluktan kurtulabilecektir.

Şirketler topluluğu ilişkisinden söz edebilmek için, hakim şirketin de bağlı şirketin de ticaret şirketi olmaları gerekmektedir. Örneğin bir vakfın bir ticaret şirketini kontrol altında tutması halinde, bu iki tüzel kişiliğe, şirketler topluluğuna ilişkin hükümler uygulanmayacaktır. Birden çok şirkete, şirketler topluluğu kurallarının uygulanması için, hakim şirketten veya yavru şirketlerden birinin merkezinin Türkiye'de bulunması, yeterli olacaktır (YTTK.m. 195).

Doğrudan ve Dolaylı Kontrol

Kontrolün doğrudan veya dolaylı olması, şirketler topluluğunun oluşumu yönünden herhangi bir farklılık yaratmamaktadır.

Karşılıklı İştirak

Birbirlerinin paylarının en az dörtte birine sahip bulunan sermaye şirketleri karşılıklı iştirak durumunda kabul edilmektedir (YTTK.m. 197). Kanun, karşılıklı iştirak açısından ticaret şirketlerini değil, sermaye şirketlerini esas almaktadır. Karşılıklı iştirak hallerinde oy hakları, diğer sermaye şirketinin oy kullanan şirketteki payları düşülerek hesaplanacaktır (YTTK.m. 196).

Hakimiyetin Kötüye Kullanılması

Yeni TTK, şirketler topluluğunda hakim şirketin bağlı şirket üzerindeki hakimiyetini kötüye kullanmasını yaptırıma bağlamaktadır. YTTK.m. 202 hükmünde öngörülen bu kural, yavru şirketi ve onun menfaat sahiplerinin çıkarlarını koruyan oldukça çarpıcı bir düzenlemedir. Hakim şirket, çeşitli tasarruflarıyla, örneğin alacak ve borç devriyle, kârı azaltmaya yönelik işlemlerle, diğer bağlı şirketlere teminat sağlamaya yönelerek veya bağlı şirketin gelişimini durduracak her türlü tasarrufla bağlı şirketi zarara uğrattırır, bu durum bir kötüye kullanma oluşturur.

Bu tür işlemlerin şirketler topluluğunun doğasının bir tezahürü olduğunu esas alan Kanunkoyucu, bu şekilde meydana gelen kayıpların yavru şirket nezdinde hakim şirket tarafından denkleştirilmesi halinde herhangi bir yaptırım uygulanmayacağını öngörmektedir. Buna karşılık bu kayıp denkleştirilmezse, bu takdirde yavru şirketin ortakları ve alacaklıları, yavru şirketin uğradığı kaybın tazmin edilmesini hakim şirketten ve onun zarara neden olan yönetim kurulu üyelerinden talep edebilecektir. Ayrıca hakim, re'sen veya istem üzerine bu sorumluluk davasında, hakim şirketin davacı pay sahibinin paylarını satın almasına veya başka bir çözüme de hükmedebilir.

Güven Sorumluluğu

Yeni TTK'nın tartışma yaratabilecek düzenlemelerinden biri, güven sorumluluğudur. YTTK.m. 209 uyarınca hâkim şirket, topluluk itibarının, topluma veya tüketiciye güven veren bir düzeye ulaştığı hâllerde, bu itibarın kullanılmasının uyandırdığı güvenden sorumlu tutulmaktadır. Söz konusu düzenleme, topluluk şirketlerinin faaliyetleri sonucunda oluşan topluluk itibarının dürüstlük kuralına ve güven ilkesine uygun kullanılması yükümlülüğüne işaret etmektedir. Yavru şirketin üçüncü kişilerle yaptığı hukuki işlemlerde bu güveni kullanması ve sonrasında üçüncü kişi nezdinde oluşan güveni boşa çıkarması halinde, hakim şirketle herhangi bir hukuki ilişki içinde bulunmayan üçüncü kişi, hakim şirketin sorumluluğuna başvurabilecektir.

Squeeze-out

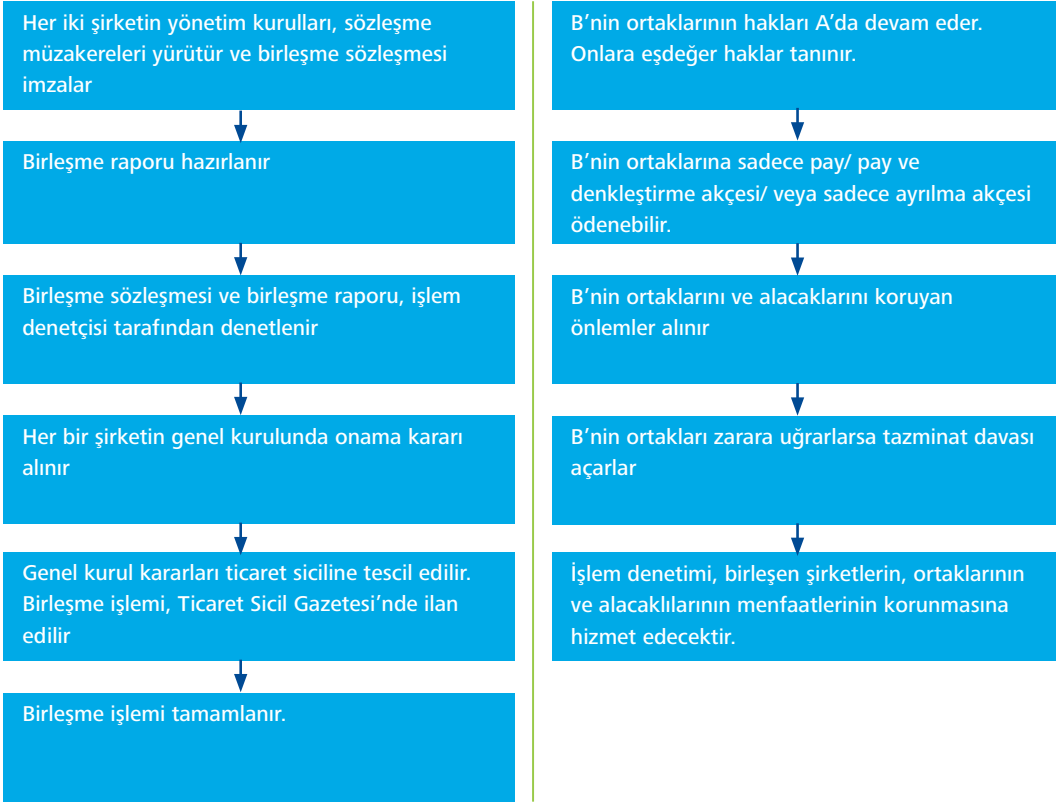
İlk kez Yeni TTK'da düzenlenen kurumlardan biri de, sorumsuz davranışlarıyla yavru şirketin faaliyetini güçleştiren pay sahibinin şirketten çıkarılmasıdır (YTTK.m. 208). Pay sahibinin şirketten çıkarılması, iki koşulun varlığına bağlıdır: İlk olarak, hakim şirket ilgili yavru şirketin paylarının % 90'ına sahip olmalıdır. İkinci olarak, pay sahibi, bu yavru şirketin çalışmasını engelleyecek düzeyde rahatsızlık yaratmalıdır. Bu koşullar gerçekleşirse, hakim şirket, tek taraflı irade beyanıyla pay sahibinin paylarını gerçek piyasa değerini ödeyerek satın alabilecek; pay sahibini şirketten uzaklaştırabilecektir.

Şirketlerin birleşmesi

Aşamalar

Mevcut sistemde yaygın bir biçimde uygulanan ancak bir çok yönden yeterli yasal dayanaklardan yoksun olan şirket birleşmesi, Yeni TTK'da İsviçre Hukuku'ndan esinlenilerek geniş bir düzenlemeye konu olmaktadır. Yeni TTK'da hem ayrı ayrı hem de ortak kurullarla düzenlenen birleşme, bölünme ve tür değiştirme işlemlerinde, mahkeme aşaması, yerini işlem denetçisine bırakılmaktadır. Yeni TTK, birleşmenin aşamalarını açıkça ortaya koymaktadır.

Birleşmenin Aşamaları ve Birleşmenin Etkileri

Birleşmeye katılabilecek şirketler

Hangi şirket türlerinin, hangi şirket türleriyle birleştirilebileceği konusunda kısıtlama getirilmiştir. Yeni sistemde, kolektif ve komandit şirketler, devralan şirket olamayacaktır.

Borca batık durumdaki veya tasfiye halindeki şirketler

Yeni TTK, bu şirketlerin de birleşmeye katılmasına imkan tanımaktadır.

Ortakların ve alacaklıların korunması

Birleşme sonrasında ortağa, katılan/yeni kurulan ortaklığın payları veya bu payların yanı sıra denkleştirme akçesi yahut payın ve denkleştirme akçesinin yerine bir ayrılma akçesi ödenebilir. Temel koruma mekanizması, bütün yeniden yapılandırma işlemlerinde ortaktır: Birleşme bölünme veya tür değiştirme işleminin Yeni TTK.m. 134-190 hükümlerine aykırı olarak gerçekleştirildiğini iddia eden ortaklar, işlemin Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilanından itibaren 2 ay içinde iptal davası açabilirler (YTTK.m. 192).

Bunun dışında Yeni TTK, birleşme işleminden zarar görmelerinin önlenmesi için, alacaklılara birleşmenin hukuken geçerlilik kazanmasından itibaren 3 ay içinde istemde bulunmaları halinde teminat sunulmasını öngörmektedir (YTTK.m. 157).

Ortaklar ise, birleşme sonrasında, hukuken varlığını sürdüren ortaklıkta pay sahibi olabilecekleri gibi, kendilerine paysahipliğinin yanısıra veya yerine bir denkleştirme akçesi ödenmesi de kararlaştırılabilecektir. Bu işlemlerden zarar gören ortaklar, ortaklık paylarının ve ortaklık haklarının gereğince korunmamış veya ayrılma karşılığının uygun belirlenmemiş olduğu gerekçesiyle, birleşme işleminin ilanından itibaren 2 ay içinde uygun bir denkleştirme akçesinin ödenmesi için şirkete dava açabileceklerdir (YTTK.m. 191).

Kolaylaştırılmış Birleşme

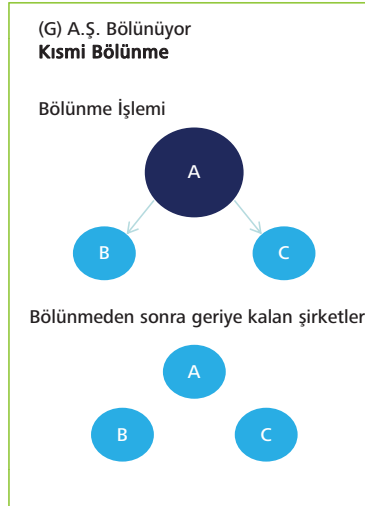
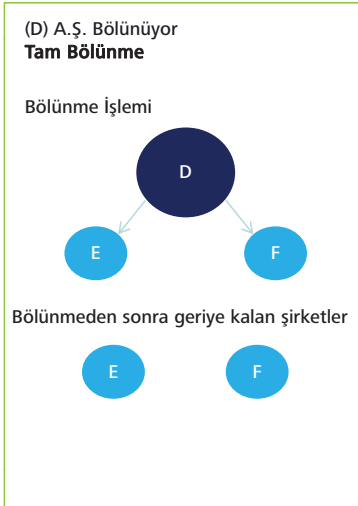
Bir şirket veya pay sahibi grubu, başka bir şirketin tüm oy haklarını elinde bulunduruyorsa veya bir şirket bir diğer şirketin oy hakkı veren paylarının % 90'ına sahipse birleşme, kolay bir şekilde gerçekleştirilebilecektir (YTTK.m. 155). Kolaylık, denetleme ve inceleme haklarıyla genel kurul onayının devre dışı bırakılmasında kendisini gösterir (YTTK.m. 156).

Şirketlerin Bölünmesi

Maddi hukuka ilişkin cephesi yönünden Ticaret Hukuku mevzuatında düzenlenmeyen bölünme, Yeni TTK'da kapsamlı düzenlemelerle ele alınmıştır.

Yeni sistemde, ancak sermaye şirketleri ve kooperatifler bölünebilecek; bölünme sonrasında ise yine sadece sermaye şirketleri ve kooperatifler ortaya çıkabilecektir. Bölünme işleminin aşamaları da bölünme sözleşmesinin ve bölünme planının hazırlanması, bölünme raporunun düzenlenmesi, işlem denetimi, ilgililerin inceleme haklarını kullanmaları, genel kurulda karar alınması, tescil ve ilan şeklinde sıralanmaktadır.

Kendisine bölünmeyle borç tahsis edilen şirket, birinci derecede, diğerleri ikinci derecede sorumludur. İkinci derecede sorumlu olanlara, ancak alacağın teminat altına alınmaması ve birinci derecede sorumlu olan şirketten alacağın tahsil edilemeyecek olması durumlarında başvurulabilir (YTTK.m. 176).

Şirketlerin Tür Değiştirilmesi

Mevcut sistemde yaygın bir biçimde uygulanan tür değişiklikleri, Yeni TTK ile kapsamlı düzenlemelere konu olmuştur (YTTK.m. 180-190). Yeni kurullarla tür değiştirmenin aşamaları ortaya konulmuş; hangi şirketlerin tür değiştirme yoluyla hangi şirketlere dönüşebileceği açıkça düzenlenmiştir. Buna göre sermaye şirketleri, ancak başka türde bir sermaye şirketine veya kooperatife dönüşebilecektir (YTTK.m. 181). Tür değiştirmede de ortakların paylarının ve haklarının korunması esası vurgulanmış (YTTK.m. 183); tür değiştirmenin bir tür değiştirme planı (YTTK.m. 185), tür değiştirme raporu (YTTK.m. 186) kılavuzluğunda yürütülmesi ve işlem denetiminden geçirilmesi öngörülmüştür.

Ticari İşletmelerin Şirkete; Ticaret Şirketlerinin Ticari İşletmeye Dönüşmesi

Yeni TTK, ticari işletmelerin ticaret şirketleriyle birleşmelerine imkan tanımakta; ticari işletmenin ticaret şirketine, ticaret şirketinin ise ticari işletmeye dönüşmesine izin vermektedir (YTTK.m. 194). Bu yöntemler, daha çok ticari işletmenin büyüklüğünün bir ticari şirkete dönüşebilecek çapta olduğu hallerde veya şirketlerin yeniden yapılandırılmalarında tercih edilebilir.

IX. Ticari İşletme Hukuku'ndaki Yenilikler

a. Genel Bakış

Ticari işletme, mağazalar, fabrikalar, ticari işyerleri gibi devamlı ticari faaliyet yürütülen, bağımsız, kazanç elde etme amacına yönelik ve esnaf faaliyetinin düzeyini aşan ekonomik birimlerdir. Mevcut sistemde olduğu gibi, Yeni Ticaret Kanunu da eksen olarak ticari işletme kavramını ele almış; Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'un aksine teşebbüs kavramını benimsememiştir.

Ticari işletme kavramının eksen alınması

ticari iş, tacir, ticari hükümler ve bazı yönleriyle ticari dava gibi kavramların, ticari işletmeye göre biçimlenmesi anlamına gelmektedir. Yeni sistemde de, ortada bir ticari işletme varsa, onu ilgilendiren işler ticari iştir ve bu işlere ticari hükümler uygulanır; onu işleten kişiye tacir denir ve bazı koşulların varlığı halinde, ticari işletmeyi ilgilendiren davalar, ticari dava olarak görülür.

Ticari işletmeye ilişkin kurallar, anonim ortaklıklar, limited ortaklıklar, diğer tacirleri, ticari işletme işleten dernek ve vakıflar ile kamu tüzel kişilerini yakından ilgilendirmektedir: Her bir kişi hakkında, hem kendisi hakkında düzenlenen kurallar (örneğin: anonim ortaklıklar için Yeni TTK.m. 329-563, dernekler için Dernekler Kanunu hükümleri) hem de bir ticari işletme işlettikleri için, Yeni TTK'nın ticari işletmeye ilişkin hükümleri (Yeni TTK.m. 1-123) uygulama alanı bulacaktır.

Örnek olarak, bir anonim ortaklığın kuruluşu, yönetim örgütlenmesi, genel kurulunun işleyişi, paylarının devri anonim ortaklığa ilişkin kurallara tabi iken, bu anonim ortaklığın işlettiği fabrikanın ticaret siciline tescili ve anonim ortaklığın bu fabrikanın faaliyetine ilişkin olarak üçüncü kişilerle yaptığı sözleşmeye ticari faizin uygulanması gibi hukuki olgular, Yeni TTK'nın ticari işletmeye ilişkin kurallarına göre çözümlenecektir.

Bir çok yenilik arasında Ticari İşletme Hukuku'nun getirdiği en çarpıcı değişiklik, evrensel muhasebe standartlarının sisteme egemen kılınmasıdır. Ticari işletmelerin ve sermaye şirketlerinin şeffaflaşması sürecinin temel çıkış noktasını oluşturan bu yenilik, ticaret hayatında büyük bir dönüşümü müjdelemektedir: Kanunun yöneldiği amaca erişilirse, kayıt dışı ekonomi asgariye inecek; teşebbüslerin kurumsallaşması yönünde oldukça ciddi bir adım atılacaktır. Bu itibarla, Ticari İşletme Hukuku'ndaki değişiklikleri irdelerken önce muhasebe düzenine yönelik yeniliklere göz atılacak, ardından diğer değişiklikler sırasıyla incelenecektir.

b. Muhasebe Düzenine ve Ticari Defterlere İlişkin Hukuk Düzeninde Devrim: Evrensel Muhasebe Standartlarının Sisteme Egemen Kılınması

Mevcut sistemde "ticari muhasebe-vergi muhasebesi" ayrımının yarattığı sakıncalar, geniş çevrelerce bilinmektedir. Yeni TTK, ticari işletmelerin muhasebe sistemine Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nı (UFRS) egemen kılmaktadır. Şöyle ki, her tacir ticari defterlerini UFRS ile özdeş Türkiye Muhasebe Standartları'na (TMS) uygun biçimde tutmakla yükümlüdür. Yeni düzenlemenin hedefi, ayrı bir vergi muhasebesi tutulmasına ilişkin uygulamayı sona erdirmek; ticari işletmelerin şeffaflaştırılmasını temin etmek, tacirin aldığı mali kararların sağlam bir dayanağa kavuşmasını temin etmektir. Standartları yürürlüğe koymakla görevli olan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, değişik ölçütteki işletmeler ve farklı sektörler için UFRS'den farklı düzenlemeler getirebilir (YTTK.m. 88/3).

Yeni TTK, finansal tabloların finansal durum tablosu (bilanço) ve kapsamlı gelir tablosundan oluşacağını ortaya koymakta (YTTK.m. 68/son); finansal tablolara ve yıllık faaliyet raporuna yönelik ayrıntılı kuralları, YTTK.m. 514-518 hükümlerinde sevk etmektedir. Bağımsız denetime ilişkin bölümde ele alındığı üzere, YTTK, bir yandan yönetsel, bir yandan mali şeffaflığa önem vermektedir. Bu anlamda finansal tablolar ve yıllık faaliyet raporundaki finansal bilgiler uluslararası denetim standartları ışığında bağımsız denetime konu olacak; denetime konu olan bu veriler TMS ekseninde hazırlanacağı için, kanunda ilk kez yer bulan dürüst resim verme ilkesi hayata geçirilmektedir.

TMS'yi ölçü olarak kabul eden Yeni TTK, düzenleme ilkelerine (YTTK.m. 69), kalemlere ilişkin ilkelere (YTTK.m. 72 vd.) ve değerlendirme ilkelerine (YTTK.m. 78 vd.) yer vermektedir. Yeni sistemde, ticari defterlerin sadece elektronik ortamda tutulmasına da izin verilmektedir. Gerçekten de, her tacir, açılış ve ara finansal durum tablolarını (bilanço), finansal tablolar ve topluluk finansal tabloları hariç olmak üzere ticari defterlerini, sadece elektronik ortamda saklayabilecek (YTTK.m. 82/3); bu yöntemi tercih eden tacirin sözkonusu belgelerin okunabilmesi için gereken yardımcı teknik araçları da saklaması gerekecektir (YTTK.m. 86).

Yeni TTK'da, ticari defterlerin ispat işlevine yönelik kurallara yer verilmemiş ise de, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, bu hususu 222. maddesinde düzenlemiştir.

c. Başlangıç Hükümlerindeki Yenilikler

Yeni TTK'nın ticari işletmeler konusundaki yenilikleri, modern işletmenin ve gelişen teknolojinin hukuki gereklerini yansıtmaya ve modern muhasebe standartlarını yürürlüğe koymaya yöneliktir. Ticari işletmenin çağdaş bir biçimde örgütlenmesi, ticari muhasebe ve yazışma sistemlerinin getirilmesi, ticaret sicilinin modernize edilmesi ve tacir yardımcılarının yeni bir anlayışla düzenlenmesi, Yeni TTK'nın temel amaçları olarak göze çarpmaktadır.

Ticari Davalar

Somut olarak yeniliklere göz atmak gerekirse, ticari davalarda, davanın değerine göre asliye hukuk-sulh hukuk mahkemesi ayrımı kaldırılmış; ticari davalara ilke olarak asliye ticaret mahkemelerinin ve bu mahkemenin bulunmadığı yerlerde asliye hukuk mahkemesinin bakması kararlaştırılmıştır (YTTK.m. 5). Ayrıca bir davanın hangi durumlarda ticari dava niteliğini taşıyacağı, daha açık biçimde düzenlenmiştir (YTTK.m. 4).

Zincirleme sorumluluğu öngören kural (teselsül karinesi)

Yeni TTK'da daha net bir düzenlemeye konu olmuştur. Buna göre, bir alacaklıya karşı birden çok borçlu sorumlu ise, borçlulardan biri açısından bu borçlanmanın bir ticari iş niteliğini taşıdığı durumlarda, tüm borçluların zincirleme sorumluluk altına gireceği kuralı, Yeni TTK'da da korunmuştur. Yenilik, kefilleri korumaya yöneliktir: Asıl borçlunun borcu yerine getirmediği olgusu, kefile bildirilmediği müddetçe, kefil hakkında temerrüt faizi yürütülemeyecektir (YTTK.m. 7).

Faiz

Yeni TTK, faiz konusunda bazı değişiklikler getirmektedir. Değişiklikler, bileşik faize ve faiz yönünden tüketicinin korunmasına ilişkindir. Bileşik faizin uygulama alanı daraltılmıştır. Bileşik faiz yine cari hesap sözleşmelerinde ve ticari nitelik taşıyan ödünç sözleşmelerinde üç aydan kısa olmayan aralıklarla uygulanacaktır. Ne var ki, bileşik faizin uygulanabilmesi için, yeni sistemde bu sözleşmelerin her iki tarafının da tacir olması aranacaktır (YTTK.m. 8). Yeni TTK'da, faize ilişkin hükümde, tüketicinin haklarının korunmasına vurgu yapılmış; bu hakları ihlal eden veya bileşik faiz hakkında kanunun koyduğu sınırı aşan faiz klotlarının "yok hükmünde" olduğu açıkça düzenlenmiştir. Uygulama Kanunu, yeni normlara aykırı bileşik faiz düzenlemelerinin, Yeni TTK'nın yürürlüğe girmesinden itibaren 3 ay içinde tasfiye edilmesi gerektiğini, aksi takdirde bu tür düzenlemelerin yazılmamış sayılacağını ortaya koymaktadır (Uygulama Kanunu m. 9/1).

Yeni TTK, tüzel kişilerin tacir sıfatına ilişkin ilkeleri korumuştur. Ancak kanunda, açıkça düzenlenmemiş olan "kamu yararına çalışan vakıfların" tacir sıfatını edinmeyeceği kuralı, Yeni TTK'da açık bir biçimde düzenlenmiştir (YTTK.m. 16). Buna göre, gelirin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar, ticari işletme işletmeler dahi tacir sıfatını kazanmayacaklardır. Bunun sonucu somut olarak, bu vakıfların tacir olmanın getirdiği yükümlülükler tabi olmamaları ve tacir olmanın getirdiği haklardan yararlanamamalarıdır.

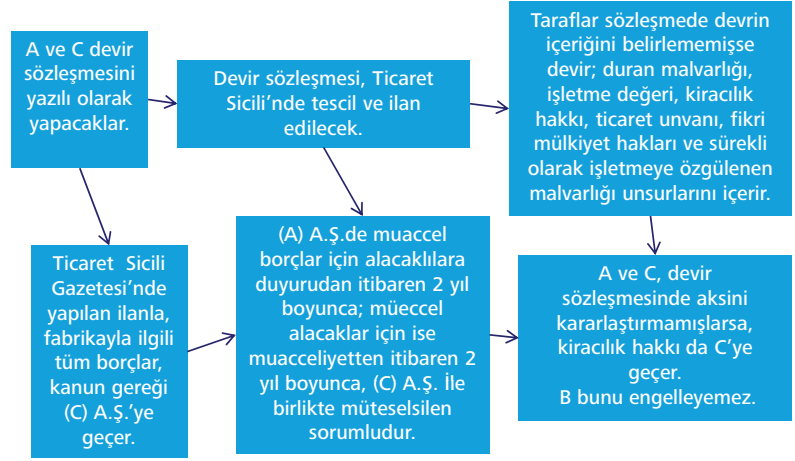
d. Ticari İşletmenin Devri, Tacirler Arası Satışlar, Mal ve Hizmet Tedarikine Özgü Yeni Hüküm

Ticari işletmenin devri

Ticari işletmenin devri, tacirin, sahip olduğu ticari işletmeyi (örneğin bir mağazayı veya fabrikayı) tüm aktif ve pasifleriyle başka bir kişiye devretmesi olarak açıklanabilir. Bu hukuki kurum, hem Yeni Borçlar Kanunu'nda (Yeni BK.m. 202) hem de Yeni TTK'da (Yeni TTK m. 11/3) düzenlenmektedir. Her iki düzenlemeye bir bütün olarak bakıldığında, yeni sistemde ticari işletmenin devri sözleşmesi yazılı olarak yapılacak; ticaret siciline tescil edilecek ve Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilecektir. Ticari işletmeye ilişkin borçlar devralana geçecek; alacaklılara karşı devreden de belirli bir süre boyunca devralanla birlikte zincirleme sorumlu olacaktır.

Yeni Borçlar Kanunu ve Yeni TTK, bu yönlerden bir yenilik öngörmemekte, ancak önceden aydınlığa kavuşmayan bu hukuk düzenini açıkça düzenlemektedir. Yenilik, iki yönden ortaya çıkmaktadır: Devir sözleşmesinin tarafları, devrin konusunu açıkça belirtmemişlerse, devrin kapsamına nelerin gireceğini kanun belirlemektedir. İkinci olarak, devir sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadıkça, kiracılık hakkı devralana geçecektir. Bunun için mal sahibinin rızasına ihtiyaç duyulmayacaktır.

(A) A.Ş.'nin Gebze'de B'den kiraladığı arazide kurduğu ve işlettiği bir fabrikası var. (A) A.Ş., bu fabrikayı (C) A.Ş.'ye satıyor

Tacirler arasında gerçekleştirilen satımlarda

YTTK'nın getirdiği iki temel yenilik göze çarpmaktadır (YTTK.m. 23): İlk olarak, satılanın kısmen tesliminin kararlaştırıldığı veya alıcının kısmen teslimi çekincesiz kabul ettiği durumlarda, alıcının haklarının satılanın teslim edilmeyen kısmını kapsayacağı vurgulanmış, bununla birlikte somut durumda kalan borcun layığıyla yerine getirilemeyeceğinin anlaşıldığı veya kalan kısmın teslim edilmemesi nedeniyle sözleşmeden beklenen yararın elde edilmesi olanağı zayıfladığı hallerde, alıcıya sözleşmeyi feshetme hakkı tanınmıştır. İkinci önemli değişiklik, ayıptan doğan sorumlulukta zamanaşımının 6 aydan 2 yıla yükseltilmesidir. Satım sözleşmesinin uygulama alanı geniş olduğundan, sözkonusu yenilik, ayıplı malların satışından dolayı alıcı tacirin uğradığı mağduriyetin giderilmesinde önemli bir adımdır.

Yeni TTK'ya son aşamada eklenen "mal ve hizmet sağlanmasında geç ödemenin sonuçları" hakkındaki düzenleme (Yeni TTK.m 1530), Borçlar Hukuku'nun temel hukuki kurumlarından biri olan "temerrüt" konusunda istisnai kurallar getirmektedir. Hükümde, tacirler arasında yapılan mal ve hizmet tedarikinde, vadenin belirlenmiş olup olmamasına göre temerrüdün oluşacağı durumlar belirlenmekte, bu çerçevede faturanın tebliğine ve tebligattan belirli bir süre geçmiş olmasına rağmen borcun ödenmemesine bazı sonuçlar bağlanmaktadır. Alacaklının KOBİ olduğu veya büyük işletme olmasına rağmen tarım veya hayvan mamulleri ürettiği ve buna karşılık borçlunun büyük ölçekli ticari işletme niteliğini taşıdığı durumlarda ise, ödeme süresi (gözden geçirme ve kabul usulünün uygulandığı durumlarda dahi) 90 günü aşamayacak; ödeme süresinin sonunda satım/hizmet bedeli ödenmezse, ihtara lüzum kalmaksızın temerrüt gerçekleşecektir. Temerrüt faizi de, 3095 Sayılı Kanun uyarınca uygulanan ticari faizden en az sekiz puan daha yüksek olacaktır (YTTK.m. 1530/7). Son olarak, yukarıda belirtilen taraflar arasında yapılan sözleşmelerde, satım/hizmet bedelinin taksitle ödeneceği kararlaştırılmayacaktır (YTTK.m. 1530/8).

e. Güvenli Elektronik İmza Uygulandığı Hukuki İşlemler

Yeni TTK, taraf iradesine ve modern haberleşme yöntemlerine yer vermekte, bu bağlamda tarafların açıkça anlaşmaları kaydıyla ihbarların, ihtarların, itirazların ve benzeri beyanların; fatura, teyit mektubu, iştirak taahhünamesi, toplantı çağrıları ve bu hüküm uyarınca yapılan elektronik gönderme ve elektronik saklama sözleşmesinin, elektronik ortamda düzenlenebileceğini, gönderilebileceğini, itiraza uğrayabileceğini ve kabul edilmişse hüküm doğurabileceğini öngörmektedir (YTTK.m. 1525-1526). Haberleşmenin elektronik yoldan yapılmasında nirengi noktası, güvenli elektronik imza ve güvenli elektronik imzayı kullanacak kişilerin üye olacağı kayıtlı elektronik posta sistemidir ("KEP"). Yeni TTK.m. 1526/3, tacirler açısından Kanunun zorunlu tuttuğu bütün işlemlerin elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile de yapılabileceğini, bu işlemlerin dayanağı olan belgelerin de aynı usulle elektronik ortamda düzenlenebileceğini açıkça düzenlemektedir.

Elektronik yoldan yapılan hukuki işlemin tarihi olarak, güvenli elektronik imzaya eklenen zaman damgasının tarihi, diğer hâllerde merkezî veri tabanı sistemindeki tarih esas alınacaktır.

Görüldüğü üzere Yeni TTK, bilgi toplumu hizmetlerine ağırlık vermekte, modern teknolojinin sağladığı, çağdaş hukuk sistemlerinin ise ihtiyatla dahi olsa benimsediği iletişim yöntemlerinin uygulanmasına zemin hazırlamaktadır.

Tacirler arasındaki özellikli bildirimler

Tacirler arasındaki özellikli bildirimlerin, bu bağlamda sözleşmenin feshine, sözleşmeden dönmeye ve karşı tarafı temerrüde düşürmeye yönelik bildirimlerin noter, telgraf veya taahhütlü mektup ile yapılmasına ilişkin mevcut kural, Yeni TTK m. 18 hükmünde de korunmakta, bu yöntemlere güvenli elektronik posta yolu da eklenmelidir. Anılan bildirim yöntemleri, özellikli bildirimlerin geçerliliğine yönelik olarak değil, ispatına yönelik olarak getirilen bir şekil şartıdır. Açık bir anlatımla, bir hukuki uyumsuzlukta, bu bildirim karşı tarafa bu yöntemler dışındaki bir yöntemle dahi olsa yaptığını İspat Hukuku'nun normlarına göre kanıtlayan taraf, bu bildirim yöntemlerini tercih etmediği için hakkından mahrum kalmayacaktır. Kanunda sayılan bu yöntemlerin hukuki işlevi, ispat kolaylığı sağlamaktadır.

Fatura ve teyit mektubu

Bir faturayı veya teyit mektubunu alan kişinin, faturanın veya teyit mektubunun içeriğine 8 gün içinde itiraz etmemesi halinde mevcut TTK'da öngörülen mekanizmalar, Yeni TTK.m. 21 hükmünde de korunmaktadır. Faturaya itiraz etmeyen kişi, faturanın içeriğinin aksini kanıtlama yükümlülüğü altına girmektedir. Teyit mektubuna itiraz etmeyen kişi ise, bir uyumsuzluk halinde sözkonusu teyit mektubuna konu olan sözleşmenin taraflar arasında hiç kurulmadığını veya teyit mektubunun içeriğinin taraflar arasında kararlaştırıldıktan farklı olduğunu kanıtlamakla yükümlü olacaktır. Bu itibarla yeni sistemde de faturaya ve teyit mektubuna itiraz, ispat işlevinin yer değiştirmesine yol açan bir beyan niteliğindedir.

f. Ticaret Siciline Yönelik Değişiklikler

Yeni TTK'nın modernizasyona, şeffaflığa ve kurumsallaşmaya verdiği önem, ticaret siciline ilişkin düzenlemelerde de ifadesini bulmaktadır. Çok genel bir bakış açısıyla, ticaret siciline yönelik başlıca yenilikler, şu şekilde sıralanabilir:

Ticaret Siciline Özgü Yenilikler

g. Ticaret Unvanı ve İşletme Adı

Ticaret unvanının korunmasına ilişkin hukuki düzenlemeler, şeffaflık ilkesi ekseninde yeniden kaleme alınmıştır. İşletme adlarının korunmasına ilişkin olarak da, ticaret siciline tescil edilen işletme adı ticaret unvanının korunmasına yönelik hükümlerden yararlanacak; tescil edilmeyen işletme adı ise haksız rekabet hükümlerine göre korunacaktır. Yeni TTK'da, ticaret unvanının ve işletme adının korunmasına yönelik kuralları, şeffaflığa ve bilgi toplumu hizmetlerine yönelik düzenin bir unsuru olarak görmek gerekmektedir. Tacirin, özellikle onun en örgütlenmiş görünüm biçimi olan anonim ortaklıkların dahi, muhatapları nezdinde şeffaf ve izlenebilir olmasında çıkış noktası, ticaret unvanı ve işletme adıdır.

Görüldüğü üzere, gerek ticaret unvanının, gerek işletme adının korunmasında hukuki yollar, kanunda kapsamlı bir biçimde öngörülmüştür. Ticaret unvanının ve işletme adının korunmasına ilişkin hukuki düzeni, fikri ve sınai mülkiyet hukukunun bir parçası olarak görmek gerekir. Unvanın ve işletme adının korunmasına yönelik kurallar, kanunun haksız rekabete ilişkin yenilikçi bakış açısıyla tamamlanmaktadır.

Ticaret Unvanı ve İşletme Adı

Şeffaflık	Gerçek Kişi Tacirlerin Ticaret Unvanları
<p>Ticaret unvanını kullanma zorunluluğu, şeffaflık ekseninde ele alınmıştır.</p> <p>Tacirin işletmesiyle ilgili olarak kullandığı her türlü kâğıt ve belgede, tacirin sicil numarası, ticaret unvanı, işletmesinin merkezi, tacir sermaye şirketi ise taahhüt edilen ve ödenen sermaye, internet sitesinin adresi ve numarası gösterilir. Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde, sırasıyla yönetim kurulu başkan ve üyelerinin; müdürlerin ve yöneticilerin adları ile soyadları gösterilir. Tüm bu bilgiler şirketin internet sitesinde de yayımlanır (YTTK.m. 39/2).</p>	<p>Gerçek kişi tacirlerin ticaret unvanları, artık sadece ilgili sicil bölgesinde değil, tüm Türkiye çapında korunacaktır.</p>
Ticaret Unvanında Yabancı Sözcüklerin Kullanılması	Ticaret Unvanının Devri
<p>Yeni TTK'da, ticaret unvanında yabancı sözcüklerin kullanılması yasaklanmamıştır (YTTK.m. 46).</p> <p>Bu anlayışın gerekçesi, ana şirket ile yavru şirket arasındaki bağlantının kurulması ve turizm sektöründe işletmelerin yabancılara tanıtılması olarak açıklanmıştır.</p>	<p>Unvanın tek başına devredilemeyeceği, ticari işletmenin devrinin aksi kararlaştırılmadıkça unvanın devrini de beraberinde getireceği ilkesi korunmuş; ticari işletmeyi devralanın unvanı kullanma hakkına sahip olacağı, açıkça düzenlenmiştir (YTTK.m. 49).</p>

Ticaret Unvanının ve İşletme Adının Korunması

Ticaret Unvanının Tecavüzlere Karşı Korunması	Davalar
<p>Ticaret unvanının, ticari dürüstlüğe aykırı biçimde bir başkası tarafından kullanılması hâlinde hak sahibi, aşağıdaki yollara başvurabilecektir :</p> <ul style="list-style-type: none">-Hukuka aykırı kullanımın tesbiti- Hukuka aykırı kullanımın yasaklanması-Haksız yere tescil edilen ticaret unvanının kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesi veya silinmesi- Mahkeme kararının ilanı	<p>Tecavüzün sonucu olan maddi durum ortadan kaldırılması</p> <p>-Gereğinde araçların ve ilgili malların imhası</p> <p>Zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat talep edilmesi. Maddi tazminat olarak mahkeme, tecavüz sonucunda mütecevizin elde etmesi mümkün görülen menfaatinin karşılığına da hükmedebilir.</p>

h. Haksız Rekabet

Dürüstlük kuralının Ticaret Hukuku'ndaki en temel uygulama alanlarından biri haksız rekabettir. Ülkemizde ticari hayatta dürüst ve katışıksız rekabetin sağlanmasında yaşanan güçlükler, haksız rekabete yönelik kuralların önemini artırmaktadır. Haksız rekabete yönelik olarak yeni kurallar getirilirken, bir yandan haksız rekabet kavramının evrimi gözönünde bulundurulmalı, diğer yandan bu hukuk disiplininin Rekabetin Korunması Hukuku ve Tüketicinin Korunması Hukuku ile olan ilişkileri dikkate alınmalıdır.

Nitekim, haksız rekabetin bu özellikli konumunun Yeni TTK'da dikkate alındığı; özellikle haksız rekabet tanımının ve haksız rekabet oluşturulan eylemlerin modern gelişmelere koşut olarak düzenlendiği, mevcut TTK'da da yer alan haksız rekabete karşı koruma mekanizmalarının yeni sistemde daha etkin bir biçimde ele alındığı gözlemlenmektedir.

İlk olarak haksız rekabet tanımına göz atmak gerekirse, YTTK.m. 54, bir davranışın haksız rekabet oluşturması için; bu davranışın

-Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri olumsuz biçimde etkilemesi
-Aldatıcı nitelikte olması veya dürüstlük kuralına herhangi bir surette aykırı düşmesi

koşullarından hareket etmektedir. Haksız rekabete ilişkin kuralların gayesi, kanunda "bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması" olarak belirlenmektedir. Bir yandan bu kuralların gayesi, bir yandan da bu hukuki amaca yönelen hükümlerin uygulanmasına ilişkin koşullar bir bütün olarak ele alındığında; haksız rekabetin mevcut TTK'daki " iktisadi rekabetin her türlü kötüye kullanılması" şeklindeki genel hukuki çerçeveden " tüm katılanları" gözetin ve dürüstlük kuralını eksen alan bir spesifik hukuki bağlama yöneldiği saptanmaktadır. Bu hukuki bağlam, sınırlayıcı olmayan, ancak belirli kategorilerin altında sayılan çeşitli örnekler ışığında kanunda somutlaştırılmakta; YTTK.m. 55'in zengin kapsamlı gerekçesiyle desteklenmektedir.

Haksız rekabete ilişkin yeni düzenleme, TTK'daki "haksız rekabet hükümleri" ile Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un hükümleri arasında varsayılan yabancıılığı ortadan kaldırmakta; bu iki disiplinden her biri, rekabet düzeninin başka bir cephesini korumaktadır.

Katılanlar

Katılanlar rakiplerden ibaret değildir; rekabet düzeninin tüm unsurlarını kapsamaktadır. Rakip olarak adlandırılan ticari işletmeler/tacirler/teşebbüsler merkez alındığında, bu unsurlar sağlayıcıdan tüketiciye değin uzanan zinciri kapsamakta; hatta bu zincirin dışında kalan kuruluşlara (örneğin sanayi ve ticaret odaları, sivil toplum kuruluşları) ve ekonomik menfaati zedelenen herkese dava açma hakkı tanımaktadır (YTTK.m. 56).

Haksız Rekabet Oluşturan Durumlar

Mevcut TTK da, Yeni TTK da, haksız rekabet konseptine ilişkin bir bakış açısı ortaya koymakta (TTK.m. 56, YTTK.m. 54), bu konseptte uygun düşen eylemleri, kanunda sayılan haksız rekabet halleri arasında sayılmasa dahi yaptırıma tabi tutmaktadır. Bir eylemin haksız rekabet oluşturup oluşturmadığı sorunu açısından yol gösterici olmak üzere sayılan haksız rekabet halleri ise, Yeni TTK'da mevcut TTK'ya nazaran son derece zengindir (YTTK.m. 55, TTK.m. 57). Yeni TTK, haksız rekabet hallerini, altı kategori altında toplamaktadır:

Haksız Rekabet Halleri

- Sözleşmeyi ihlale ve sona erdirmeye yönelmek
- Başkalarının iş ürünlerinden haksız yere yararlanmak
- Dürüstlüğe aykırı reklam ve satışlar
- Üretim ve iş sırlarını değerlendirmek, açığa vurmamak
- İş şartlarına uymamak
- Dürüstlük kuralına aykırı işlem şartları kullanmak

Haksız Rekabet

Dürüstlüğe aykırı reklam ve satışlar başlığı altında sıralanan eylemler, uygulamada sıkça rastlanan haksız rekabet hallerini yansıtmaktadır. YTTK.m. 55/1/a'da yer bulan birkaç haksız rekabet eylemine göz atalım:

Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak:

Tedarik fiyatının altında satışa sunmak ve reklamlarda bu hususu vurgulamak, hukuka aykırı eylemi, yanıltmak ise kendiliğinden ortaya çıkan sonucu ortaya koymaktadır. Kanun, satış fiyatının, aynı çeşit malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerinin benzer hacimde alımında uygulanan tedarik fiyatının altında olması hâlinde yanıltmanın varlığını karine olarak kabul etmekte; davalıya gerçek tedarik fiyatını kanıtlayarak haksız rekabet karinesini çürütme olanağı tanınmaktadır.

Müşteriyi ek edimlerle sunumun gerçek değeri hakkında yanıltmak

Bu eylem, birarada satılan ürünlerin fiyatlandırılması ve bu fiyatlandırmanın tüketiciyi aldatıcı bir biçimde sunumu üzerinden gerçekleştirilen bir haksız rekabet eylemidir. Haksız rekabetin oluşumunda tüketici nezdinde meydana getirilen algı önem kazanmaktadır.

Müşterinin karar verme özgürlüğünü özellikle saldırgan satış yöntemleri ile sınırlamak

Bu eylem ise, adeta bir "torba hüküm" niteliğindedir. Kanun saldırgan satış yöntemlerini sıralamamış, bu kategoriye girecek her türlü eylemin yaptırıma tabi tutulmasına yol açacak genel bir konsept ortaya koymuştur. Saldırgan olan, karar verme özgürlüğünü aksatmaya yönelik her türlü eylem haksız rekabet oluşturur.

Taksitle Satım Sözleşmeleri ve Tüketici Kredileri Marifetiyle Haksız Rekabet

Tüketiciyi yanıltmaya son derece elverişli olan bu hukuki işlemlerde, işletmelerin haksız rekabete özgü yaptırımlara maruz kalmamak için müşterinin aydınlatılmasında özenli davranmaları gerekecektir.

Dürüstlüğe aykırı satış ve reklamlar dışında başka haksız rekabet halleri de YTTK'da düzenlenmektedir.

Sözleşmeyi ihlale veya sona erdirmeye yöneltmek

Sözleşmeyi ihlale veya sona erdirmeye yöneltmek, bazı durumlarda bazı durumlarda Borçlar Kanunu (BK) m. 41/2 ve YBK.m. 49/2 uyarınca "ahlaka aykırı bir fiille başkasına zarar verme" olgusuyla örtüşen bir haksız rekabet eylemidir. Uygulamada oldukça sık rastlanan ancak ciddi ispat güçlükleri barındıran bu eylemin çeşitli görünüm biçimleri YTTK.m. 55/1/b hükmünde dört başlık altında sıralanmıştır. Bu haksız rekabet eylemini işleyen kişinin eylemi, doğrudan doğruya taraf olmadığı bir sözleşmesel ilişkinin zedelenmesine yönelmekte; fail bu eyleminden her durumda "rakibine karşı bir rekabet avantajı elde etmeyi" ve bazı durumlarda "yeni bir müşteri edinmeyi" ummaktadır. Müşteri kazanmaya yönelik eylemlerin haksız rekabet oluşturup oluşturmadığının nitelendirilmesinde, haklı rekabet (rakibin müşterisine dürüstlük kuralına aykırı bir eylemde bulunmaksızın teklifte bulunarak müşteriyi kazanmak) ile haksız rekabet (müşterinin hileli eylemlerle ayartılması) arasında ince bir çizgi vardır.

Başkalarının iş ürünlerinden haksız yere yararlanma;

esasen fikri ve sınai mülkiyet hukukunun tüm cephelerinin özünde yer alan idenin zedelenmesi anlamına gelmektedir. Günümüzde bu eylem, haksız rekabet kurallarına nazaran özel hüküm niteliğini taşıyan bir çok yasal düzenleme (örneğin 551, 556 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler) ile yasaklanmaktadır; ancak bir çok durumda, (örneğin know-how, tescil edilmemiş patentler) özel hükümlerle karşılanmayan bu ihlalin genel bir hükümlerle yaptırıma bağlanması gerekmektedir. Haksız yararlanmaya ilişkin olarak sayılan örnekler, uygulamada yaygın bir biçimde gerçekleştirilen ihlalleri yansıtmaktadır.

Üretim ve iş sırlarının değerlendirilmesi ve açıklanması

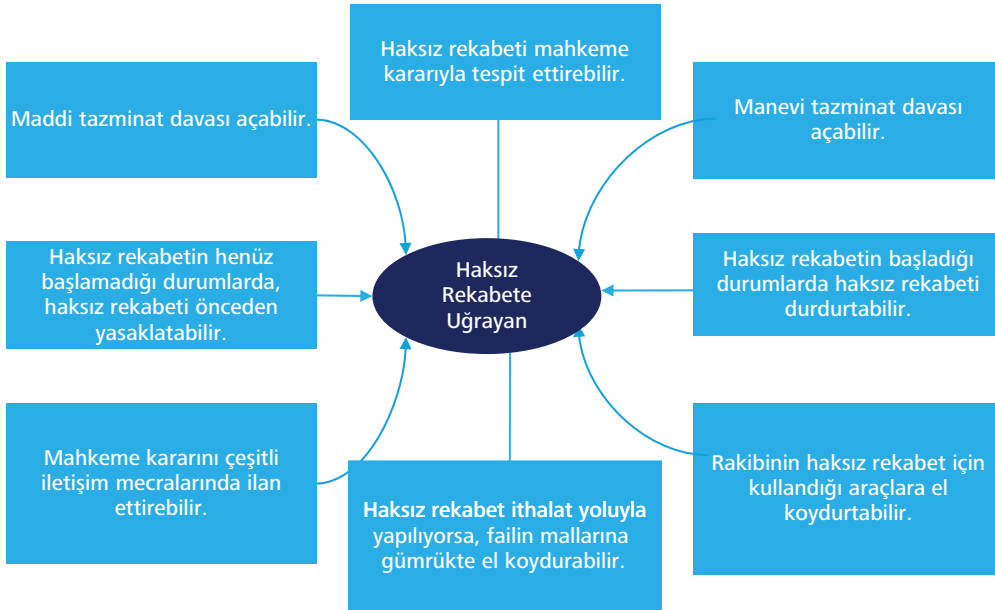
Üretim ve iş sırlarının değerlendirilmesi ve açıklanması ile iş şartlarına uymamak, mevcut TTK gibi Yeni TTK'da da haksız rekabet hali olarak sınıflandırılmıştır.

Mevcut TTK'da yer almamakla birlikte Yeni TTK'nın haksız rekabet olarak nitelendirdiği bir durum, **dürüstlük kuralına aykırı genel işlem şartlarının** kullanılması halidir. Sözleşmenin bir tarafınca hazırlanan ve diğer tarafın zayıf konumu veya işin niteliği gereği müdahale edemediği standart sözleşme içerikleri, sözleşmeyi hazırlayan tarafın lehine hükümler içermekte; sözleşmenin dengesini tamamen diğer taraf aleyhine tesis etmektedir. Genel işlem şartları, Yargıtay uygulamasında yürürlük ve içerik denetimine tabi tutulmakta; 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da ve Yeni Borçlar Kanunu'nun 20-25. maddelerinde düzenlenmektedir.

Ancak bu düzenlemeler, temelde sözleşmenin taraflarının başvurabileceği hukuki yolları kapsamaktadır. Dürüstlük kuralına aykırı genel işlem şartlarının haksız rekabet olarak öngörülmesinin işlevi ise, bir işletmenin kullandığı dürüstlük kuralına aykırı genel işlem şartlarından "katılanların" hukuki menfaatlerinin zedelenmesini önlemek veya telafi etmektir.

Haksız rekabete ilişkin hükümlerin yaptırımları, Yeni TTK'da mevcut TTK ekseninde belirlenmiştir:

Haksız Rekabete Karşı Başvurulabilecek Hukukî Yollar

I. Acentelik Sözleşmesi

Ülkemizde acentelik, tek yetkili satıcılık ve dağım kanalı oluşturulmasına yönelik diğer inhisari ilişkilerle birlikte uygulamada yaygın bir yere sahiptir. Bu olgudan hareketle Yeni TTK'nın Gerekeşi'nde ülkemizin bir acenteler ülkesi olduğu hususu vurgulanmış; acentenin hukuki konumunu güçlendiren değişikliklere kanunda yer verilmiştir.

Acentenin güçlenen konumunu temellendiren başlıca üç konu; acentenin ücret alma hakkının güvence altına alınması (YTTK.m. 113-116), acenteye denkleştirme akçesi talep etme hakkının tanınması (YTTK.m. 122) ve rekabet yasağı sözleşmesine getirilen sınırlamalardır (YTTK.m. 123).

Acentelik sözleşmesinde acentenin temel beklentisi, müvekkilinin imal ettiği ürün ve hizmetlerin sürümünü artırmak ve iyi bir kazanç elde etmektir. Bu amaçla, acentenin hak edeceği ücretin kapsamı, acentenin kendi katkısı olmadan kurulan sözleşmelerden doğan hakkı, acentelik sözleşmesi sona erdikten sonra hak kazanılacak ücret, kanunda kapsamlı olarak düzenlenmiş (YTTK.m. 113); Yeni TTK "(YTTK.m. 113);Yeni TTK acentenin ücrete hak kazanacağı acentenin ücrete hak kazanacağı ânın, taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, müşterinin edimini yerine getirdiği an olduğunu ve acentenin bu edim yerine getirildiği ölçüde ücrete hak kazanacağını net bir biçimde belirlemiştir (YTTK.m. 114). Diğer yandan, acentenin ücretin hesaplanmasına esas oluşturan bilgileri edinmesi güvence altına alınmış; acentenin müvekkilinden bu bilgileri kapsayan defter suretlerini isteyebileceğini öngörmüştür (YTTK.m. 116/2). Acentenin ücreti, ücret isteme hakkının doğduğu tarihten itibaren en geç üç ay içinde ve her durumda en geç acentelik sözleşmesinin bittiği tarihte ödenmelidir (YTTK.m. 116/1).

Denkleştirme akçesi (portföy tazminatı), mevcut TTK'da bulunmamakla birlikte Yargıtay tarafından kabul edilen, Yeni TTK'da ise bir çok hukuki yönüyle düzenlenen modern bir kurumdur. Piyasaya bizzat girmek yerine piyasaya girişin maliyetini acenteye yükleyen müvekkil, acentenin başarı sağlaması ve belirli bir pazar payını sağlaması üzerine çoğu zaman kendi dağıtım kanalını kurarak acenteyi devre dışı bırakmaktadır.

Tüm ticari faaliyetini başka bir tacir yardımcılığına (acentelik faaliyetine) özgüleyen acente açısından, bu hakkaniyete aykırı bir sonuç doğurmaktadır. Acentenin uğradığı mağduriyet, tam olarak zarar kavramıyla açıklanamaz: Acente, sözleşme süresince yararlandığı müşteri kitlesini, acentelik sözleşmesinin sona ermesiyle olduğu gibi müvekkiline terk etmektedir. Bu durumun hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurduğunu gözetken Kanunkoyucu, YTTK.m. 122 hükmünde denkleştirme akçesini düzenlemiştir. Acentenin bu akçeye hak kazanabilmesi için, acentelik sözleşmesinin sona ermesinde kusurunun bulunmaması, acentenin müvekkili için bir müşteri kitlesi yaratmış olması ve hakkaniyetin bu tür bir denkleştirme akçesinin ödenmesini haklı kılması koşulları aranmaktadır. Denkleştirme akçesi, acentenin, son beş yıl (acentelik sözleşmesi daha kısa sürmüş ise sözleşme süresi) boyunca elde edilen kazancın azami bir yıllık kısmıdır. Denkleştirme akçesi, tek yetkili satıcılık gibi acenteliğe benzeyen ve tekel hakkı bahşeden diğer sözleşmelere de uygulanabilecektir.

Acenteye sözleşmenin sona ermesinden sonraki döneme ilişkin olarak rekabet yasağının getirilmesine ilişkin sözleşme (rekabet yasağı anlaşması) süre açısından en çok 2 yıllık bir süreyi kapsayabilecektir. Bu anlaşmanın geçerlilik kazanması için yazılı yapılması, anlaşmanın bir suretinin acenteye verilmesi, münhasıran acentelik ilişkisinin kapsadığı bölgeye ve müşteri çevresine ilişkin olması ve konu bakımından da sadece acenteliğin kapsamına giren konularda yasak getirmesi gerekir. Müvekkilin böyle bir rekabet yasağı koyabilmesi için, acenteye, makul bir tazminat ödemesi de zorunludur.

Acenteliğe ilişkin hükümlerde, müvekkilin haklarının korunduğu bir alana dikkat çekmek gerekir: TTK.m. 122, acentenin yetkisiz olarak veya yetkisini aşarak yaptığı sözleşmelerde, müvekkil sözleşmeyle bağlı olmadığını derhal bildirmedikçe, sözleşmeden bizzat sorumlu oluyordu. Bu hükmün müvekkil aleyhine yarattığı adaletsizlik, YTTK.m. 108 hükmünde giderilmiş; bu tür hukuki işlemlerde müvekkilin sözleşmeden haberdar olduğu takdirde derhal icazet vermediği hallerde, acentenin sözleşmeden sorumlu olması öngörülmüştür.

Acenteyi Koruyan Kurallar

Özet ve Başkalaşımın Gereklere: Nasıl Değişmeliyiz?

Yeni TTK, işletmelerin ve şirketlerin ciddi bir uyum sürecinden geçmesini zorunlu kılmaktadır. Bu uyum sürecinin temel unsurları şu şekilde sıralanabilir:

1. Şirketler, şeffaf ve rekabetçi bir ekonomi düzenine hazır hale gelmelidir.
2. Evrensel muhasebe standartlarına uyarlanmış Türkiye Muhasebe Standartları'nın hayata geçirilmesi için, şirketin muhasebe düzeninin ve teknik altyapısının bu yeni düzene uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.
3. Şirketlerin ticari yazışmaları, ticari defterleri ve ticari kayıtları, yeni düzenin gereklerine uygun olarak tutulmalı ve saklanmalıdır.
4. Güvenli elektronik imzayla işlem yapılabilmesi için gereken teknik altyapı ve bilgi donanımı sağlanmalı; güvenli elektronik imza şirket ve işletme süreçlerine dahil edilmelidir.
5. Şirketler, ticari davranışlarını, haksız rekabete ilişkin yeni kurallara uyarlamalıdır.
6. Şirketler topluluğu olarak nitelendirilebilecek örgütlenme modelleri, grup içi davranışlarını hakimiyetin kötüye kullanılmasından kaçınacak şekilde gözden geçirmeli ve yeniden oluşturmalıdır.
7. Sermaye şirketi kuranlar, şirketin kuruluşundan tasfiyesine değin şeffaflaşma ve dürüst resim verme ilkesinin şirkete egemen olacağına bilinciyle hareket etmelidir.
8. Şirketlerin yönetim örgütü, Yeni TTK'nın sunduğu yeni fırsatlar gözden geçirilerek gerekirse yeniden yapılandırılmalıdır.
9. Bağımsız denetimden ve işlem denetiminden azami yarar sağlanması için mutlaka iç denetim komitesi oluşturulmalıdır.
10. Şirket yönetimi, pay sahipliği değerini merkez almalı, şeffaflığın gereklerini yerine getirmeli; yetkilerini kullanırken menfaat sahiplerinin haklı çıkarlarının ortak paydasını gözetmelidir.
11. Ortaklar ve yöneticiyle şirketin ilişkisi, Yeni TTK'nın getirdiği kurallar ışığında gözden geçirilmelidir: ortaklar cari hesabı ve yönetici cari hesapları en kısa sürede tasfiye edilmeli ve kanunun izin verdiği düzeye indirgenmelidir.
12. Kurumsal adaptasyonun hızla sağlanması için, şirketin esas sözleşmesi veya ortaklık sözleşmesi, Yeni TTK'nın gerekleri uyarınca yenilenmeli, kanunun gereklerine uygun hale getirilmelidir.
13. Şirkette yönetim örgütü içinde yetki dağılımı net bir biçimde tanımlanmalı; teşkilat yönergesinin sorumluluğun ayrıştırılmasına hizmet eden işlevlerinden yararlandırılmalıdır.
14. Yeni sistemde uzman hukukçuların, mali uzmanların, profesyonel yöneticilerin etkin işbirliği sağlanmalı ve bu işbirliğinin ürünleri, şirketin yönetim süreçlerine somut olarak yansıtılmalıdır.

Kavram Endeksi

Acentelik 51,52
Adillik 2
Agio bkz. "Prim"

Anonim Şirket

Aynın Devralınması 6,7,8,28,29
Ayni Sermaye 7,8,28,29
Elektronik Yoldan Kuruluşu 6
Kuruluş 4 vd.
Kuruluştan Önceki İşlemler 8
Azlık Hakları 2
Bağımsız YK Üyesi 4,11
Yönetim Kurulu 10 vd.
Ayrılma Akçesi 20,27,33,40
Bağımsız Denetim 15 vd.
Bağımsız Denetim Kuruluşu 17
Bağımsız Temsilcisi 22
Bağımsız Üye 4,11
Bakanlık bkz. "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı"
Banka 7
Başlangıç Sermayesi 4
Bilgi Alma Hakkı 13
Bilgi Toplumu Hizmetleri 3,45
Bireysel Temsilcisi 22
Birleşme 39 vd.
Bölünme 3
Carî Hesap 3
Denetçi bkz. "Murakıp" veya "bağımsız denetçi"
ya da "işlem Denetçisi" yahut "Özel Denetim"
kavramları
Denetim Standartları 2,18,19
Denkleştirme Akçesi
Acentelikte 51,52
Birleşmelerde 40
Dürüst resim verme ilkesi 12,18,28,43
Ek ödeme yükümlülükleri 20,27,29,30,31,32
Elektronik İşlemler 45
Elektronik Ortamda Kurullar 12,22
Elektronik Şirket Kuruluşu 6
Esas Sermaye 4
Esas Sözleşmesi 5
Eşit İşlem İlkesi 2,12,29,32
Faiz 43
Farklılaştırılmış Teselsül 14
Fatura 45
Finansal Tablolar 12,15,16,20,24,26,28.

Görevden Alma

Bağımsız Denetçiyi 17
Yöneticiyi Görevden Alma 11
Genel işlem şartları 50
Genel kurul 21 vd.
Gümrük 50
Güven Sorumluluğu 39
Güvenli Elektronik İmza 3,45
Haklı Sebep Fesih 2,24,33,34,35
Haksız rekabet 48 vd.
Halka Arz 9
Hesap Verebilirlik 2,15
İcra Kurulu 11 vd.
İç Yönerge 10
İhtisas 11
İmtiyaz 22,23,31
İmza Sirküleri 12
İnternet sitesi 1,3,21
İşletme adı 47
İş Ürünlerinden Yararlanma 49,50
İşlem Denetçisi 5,7,8,14,15,20,21,23,25,26,27,32,
33, 34, 36, 40,41,53
İşlem Güvenliği 20,36,46
İşletme Konusu Dışındaki İşlemler 11
Kamu Tüzel Kişisi 4
Kanun'un Gereçesi 2
Kâr Payı 7,24,34
Kâr Payı Avansı 24,34
Karşılıklı İştirak 39
Katılan 48,49
Kayıtlı Sermaye Sistemi 4
Kendi Paylarını Edinim 22
Kesin Hükümsüzlük 12
Kobi 16
Komisyonlar 12
Komiteler 12
Kontrol 38
Kurucu 5
Kurucu İntifa Senetleri 7
Kurucu Menfaatleri 7
Kurucular Beyanı 5,8
Kuruluş 4 vd
Kuruluş Belgeleri 5,8
Kuruluşta Halka Arz 4,9
Kuruluştaki Aksaklıklar 9
Kuruluştan Önceki İşlemler 8
Kurumsal Temsilcisi 22

Kurumsal Yönetim 2,15
Kurumsal Yönetim Açıklaması 12
Kurumsallaşma 1
Mal ve hizmet tedariki 45
Muhasebe standartları 1,2,14,15,16,18,19,28,34,
36,42,43,50,53
Murahaslar 11
Murakıp 16
Münhasır Yetkiler 13,21
Normatif Sistem 4
Nakdi Sermayenin Konulması 7
Noter 6
Noter Şerhi 6
Opsiyon Hakları 27
Organın Temsilcisi 22
Ortaklar Cari Hesabı 34,53
Özel Denetim 24,27,34
Paysahipliği Değeri 2
Portföy Tazminatı 51,52
Prim 5
Profesyonelleşme 3
Rekabet Yasağı 52
Rüçhan Hakkı 21
Saldırgan Satış Yöntemleri 49
Sanayi ve Ticaret
Bakanlığı 4,6,9,12,17,22,26,27,28,36
Sermaye Artırımı 5,7,20,22,26,28,29,36
Sermaye Azaltımı 26,29
Sicile Kayıtlı Haklar 7
Sorumluluk 2,15
Sorumluluk Sigortası 11
Sözleşmeyi ihlale yöneltmek 49
Squeeze-out 39
Şeffaflaşma 1
Şeffaflık 2,15
Şirketin Kendi Paylarını Edinimi 22
Şirketler Topluluğu 3,38,39
Tacirler Arası Satım 45
Taksitle Satım 49
Tedrici Kuruluş Sistemi 4
Teşkilat Yönergesi 10
Tevdi Temsilcisi 22
Temsil 3,11,
Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması 11
Teselsül Karinesi 43
Teyit Mektubu 45
Ticaret Sicili 46
Ticaret Unvanı 47
Ticari Dava 43
Ticari İşletmenin Devri 44
Toplanmadan Karar Alma 12
Tüketici Kredileri 49
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği 46
Tüzel Kişi YK Üyesi 10,11
Ultra vires bkz. "İşletme konusu dışındaki işlemler"
Uluslararası Denetim Standartları bkz. "Denetim
Standartları"
UFRS "bkz. "Muhasebe Standartları"
Uzmanlaşma 3
Üst Düzey Yönetim 10
Vakıf 37,42
Varlıkların Toptan Satışı 21
Vazgeçilmez Haklar 12
Web sitesi bkz. "İnternet sitesi"
Yan edim yükümlülükleri 27,31,32,33.
Yasama Tekniği 2
Yeniden Yapılanma 3
Yetersayı 10
Yıllık Faaliyet Raporu 2, 12,13,15,18,19,20,23,26,
31,33,34,43
Yönetim Kurulu 10 vd.
Borçlanma Yasağı 13
İşlem Yapma Yasağı 13
Müzakerelere Katılma Yasağı 13
Özen ve Sadakat Yükümlülüğü 13
Sorumluluğu 13
Vazgeçilmez ve Devredilemez Yetkileri 13
Yetersayılar 12
Yöneticinin Hakları 13
Yöneticinin Ücreti 13
Yönetim Yetkilerinin Bölünmesi 10
Yönetim Yetkilerinin Devri 10
Yöneticinin Paysahipliği Sıfatı 10
Yürürlük 1

Deloitte Türkiye

Sun Plaza
Maslak Mah. Bilim Sok. No:5
34398 Şişli, İstanbul
Tel: 90 (212) 366 60 00
Fax: 90 (212) 366 60 30

Armada İş Merkezi
A Blok Kat:7 No:8
06510, Söğütözü, Ankara
Tel: 90 (312) 295 47 00
Fax: 90 (312) 295 47 47

Punta Plaza
1456 Sok. No:10/1
Kat:12 Daire: 14 – 15
Alsancak, İzmir
Tel: 90 (232) 464 70 64
Fax: 90 (232) 464 71 94

www.deloitte.com.tr

**Türkiye Odalar ve Borsalar
Birliği**

Dumlupınar Bulvarı No: 252
(Eskişehir Yolu 9. Km.)
06530 /Ankara
Tel: +90 (312) 218 20 00
Faks: +90 (312) 219 40 90 -
91 - 92 - 93

www.tobb.org.tr